

NI
nes.
ZEN
NIA
TIE.

54

5-4

Y54

167

218

Registrū Q.A.
Pediani.

A

Vacat

Q.A. pedianus.

lautiorem

a ciuib⁹ in

qui fuit pater.

B **T**aut occisi

uisum est

iudicū pnuncia

C Milo apud

sustulit alias

apparet eum

tulisse⁹ non

D **C**tabellas

bic quem

cum succellisset

quas iusto

E **Q**uosq; se

rem inauditam

daret qua

biduo breuiorē

F **C**in leges

bene hęc

audentē adesse

testes dicebant

G **T**poscūt ma

inter in federibus

dolobellę cum

deserat

FINIS.

Registrū Geor
gii trabezūtii.

A

Georgii trabezū

natura rerum

nō eodem mó

affirmationis

B **T**repetitio ad

nā si uniuersa

q; si singula

id rōnibus

ubiq; frangere

C **N**on ergo

si pro no.

cū Pōpeianis

aperirent nam

D **T**ac enumera

maxime qui

nec tamen

FINIS.

reliquit male

ueritatem

D **C**attributum

coniecurrentis

si eam ulterius

uoluntate

E **C**onstrauē

q; si adhuc.

fuisse est

aliarum

F **C**ubiectione

neganda fere

prolixitatis

G **O**mnia ge

& poetę

confirmatio

quotiens ego

H **C**esarē quie

certa uestigia

patrem eadem

apud iudicem

I **C**ubi incipit

Cesarem &

ultimū est

fasiam suam

k **C**aduersarii

simulandum

deinde negat

ad illum locum

L **E**pilogus

uadimonium

adiutor bonorū

unū a prouincia

M **A**rgumētū

Tertio cōfirmat

opprimere

Q.A. Pedianus. i senatu cōtra L. Pisonem.

Aec oratio dicta est. Cn. Pompeio magno. ii.
Marco Crasso. ii. coss. ante paucos dies q̄ Cn
Pompeius ludos faceret quibus theatrum a se
factum dedicauit. hoc intelligi ex ipsi⁹ Cicero
ronis uerbis pōt: quē in hac oratione posuit. di
xit enim lic. Instant post hominū memoriam apparatissimi ma
gnificentissimiq; ludi. Fenestella quidem posuit hanc inter eas
orationes quas dixit Cicero. L. Domitio appio Claudio coss.
ultimam. Sed ut ego ab eo dissentia facit primū q̄ Piso reuer
sus est ex prouītia Pompeio & Crasso coss. Gabinus Domitio
& Appio. Hanc aut orationem dictam ante Gabini redditum ex
ipsa manifestum est. Deinde magis quod naturale est in ipso re
centi redditu inuestus sit in Ciceronem. responderitq; insectatio
ni eius quare uocatus erat ex prouintia q̄ post anni interuallum.
Apparet aut Ciceronē respondisse Pisoni in summa cum dicēs
ipia oratione Cicero instare magnificētissimos ap
paratissimosq; ludos. non uideo quomodo hoc magis Domi
tio & Appio coss. dictum sit quibus coss. nulli notabiliores lu
di fuerunt q̄ Pompei & Crassi quo anno Pompeius exq; sitissi
mis magnificentissimisq; oīs generis ludis theatrū dedicauit.

ARGUMENTVM.

Argumentum huius orationis breve admodū est. nam cum re
uocati essent ex prouintiis Piso & Gabinis sentētia Ciceronis
quā dixerat de prouītis cōsularibus Lentulo & Philippo coss.
reuersus in ciuitatem Piso de insectatione Ciceronis in senatu
cōquestus est & in eū inuestus: fiducia maxime Cesaris generi
qui tum Gallias obtinebat. Pisoni Cicero respōdit hac oratiōe

CENARRATIO.

Circa Vers. A. primo.

Quod minimū specimē in te ingenui: ingenii aut: immo īgenui
hominis ac liberi: qui color: ore ipso patriam aspernaris. oratōe
genus moribus nomē. Tam & si hēc oratio inscribitur in. L. Pi
sonem: tamē non puto uos ignorare hunc Pisonē ex ea familia
ēē quē frugi appellata sit: & ideo dicit aspnari eū morib⁹ nomē

2 2

CIRCA VERS. LXXX.

Hoc non ad contemnēdām placentiam pertinet. unde se is ortū gloriari solet: neq; enim hęc mea natura fert: nec municipii pre-
fītū de me optime meriti dignitas patitur. Magnopere me he-
bitare confiteor quid sit quare Cicero placentiam municipium
esse dicat. Video enim in annalibus eorum: qui punicū bellum
z" scripsérunt tardi placentiam Coloniam deductam pr. kalen.
Iañ. primo anno eius belli Cornelio Scipione patre Africani pri-
oris. T. Sēpronio lōgo coss. Neq; illud dici potest: sic eam Co-
loniam esle deductam quemadmodum post plures etates Cn.
Pompeius Strabo p̄r. Cn. Pompei magni transpadanos coloni-
as deduxerat. Pompeius enim non nouis colonis ea constituit:
sed ueteribus īcolis manētibus ius dedit latii: ut possent habere
ius quod ceterę latinę Colonię: id est ut petendi magistratus ci-
uitatem Romanam adipisceretur. Placētia autem sex millia ho-
minum noui coloni deducti sunt in quibus equites deducendi
fuit causa ut opponerentur Gallis qui eam partem Italię tenebāt
Deduxerunt triūiri. P. Cornelius afina. P. Papirius Maso Cn.
Pompeius. Cn. Cornelius Scipio eamq; coloniam liii. deductā
inessē inuenimus. Deducta est autem Latina: duo porro genera
earum coloniarum quę a p.r. deductę sunt: fuerunt itaq; alię lati-
norum essent. De se autem optime meritos placentinos ait qđē
illi quoq; honoratissima decreta erga Ciceronem fecerunt: certa
uerantq; in ea re cum tota Italia cum de reditu eius actum est.

PAVLO POST.

De auo Pisonis materno. hic cum ad om̄ placentie
foret confedit & pauci in eam ciuitatem nā tum
erat ascendit. prius enim Gallus de ing alica
extremus Placentinus haberit est hoc quoq; dicit
ciuitatem fuisse. ab eadem persuasione ponit Placentiam muni-
cipium fuisse. Auum autem Pisonis primo Gallum fuisse: ideo
ait qđē uenisse eum in Italiam dicit transalpis
qđē in Italia cōfident Placentę postq; ad accitus sit a placenti-
auis multo post ea tempora fuit qb⁹ Placentia Co-
lonia deducta est.

CIRCA VERS. A. PRIMO.

Lautiorem pater tuus socerum q. C. piso
 in illo luctu non ei filiam meam collocaui quem ego
 potestas tum omnium fuisset unum potissimum dele-
 gisssem. Quis fuerit socer Pisonis pater ipse supra dixit his
 uerbis. Insuber quidam fuit: id est mercator & preco. is cum
 Romam cum filio uenisset adolescentem nobilem caesoniam;
 hominis furacissimi filium ausus est appellare. filiam collo-
 cauit: caluentinum aiunt eum appellatum; sepius. Pisonis con-
 tra quem hec oratio est socerum rutilium Atilium nudum Fe-
 nestella tradit. Cicero filiam post mortem Pisonis generi. P.
 Lentulo collocauit: apud quem illa ex partu decessit.

CIRCA VER.A.PRIMO. CCLXX.

Ego in. C. Rabirio perduellio	xxxx.annis
ante me cos. interposita	senatus autoritatem
sustinui contra	inuidiam atq; defendi.
Possit aliquis credere	Ciceronem quidē dicat xl
annis factum esse ut ex. S.C.	uersus L.
appulcium saturninum tribunū plebis numerent. C. enī Ma-	
rio Cn. coss.	sed hic non subtilis
computatio annorū facta est uerū summatis tempus com-	
prehēsum est ut proinde accipere: ac si uixerit prope xl. annis	
hec consuetudo in ipsis	Itaq; idem Cicero
in ea quoq; quam habuit in Catilinam in senatu ait.	
Octauius decimus dies est posteaq; factum. S.C. ut uiderent	
coss. neqd reipublici detrimenti caperet: dixit uigesimū diē	
babere. S.C. tanquā.	

CIRCA VERS.A.PRIMO. CCC.

Ego cum in contione abiens magistratu a tr. pl. dicere prohibi-
 berer ea que constitueram cum is mihi tātūmodo iurare per-
 mitteret: sine ulla dubitatione iuraui rempublicā atq; hanc ur-
 bem in ea unius opera esse saluam. Diximus iam antea a Q.
 Metello nepote tr. pl. Ciceronem consulatu abeuntem prohibi-
 bitum esse concionari de rebus quas in eo magistratu gessit.

CIRCA VER.A.PRIMO. CCCXX.

Dicit de ludis compitaliciis quos Q. Metellus fieri uetuit.

Facio iniuriam fortissimo viro mortuo: qui illum cuius paucos pares hęc ciuitas tulit cum hac importuna belua conterat; sic ille de lucco siccum quidam trib. ple. suo auxilio magnos ludos contra S.C. facere iuslīsset. priuatus fieri uetus. tum cum kalen. Ian. compitaliorum dies īcidisset; sex. Clodiū qui nunquā ante pr̄textato ludos faceret & pr̄textatum uolitare palliū. L. Iulio. C. Mario. cosi. quos & ipse Cicero supra memorauit. S.C. collegia sublata sunt quę aduersus rē publicam uidebantur esse ea

solebat

autem magistri collegiorum ludos facere sicut magistri uicorum faciebant compitalicios pr̄textati: qui ludi sublatis collegiis discussi sunt: Post nouem deinde annos q̄ sublata erant. P. Clodius tr. pl. lege lata restituit collegia. Inuidiam ergo & crimen restitutorum confert in Pisone: q̄ cum cosellit passus sit antequā lex ferretur facere pr̄textatum ludos sex. Clodium Is fuit familiarissimus clodii & operarum clodianarū dux quo auctore postea in lato ab his corpore Clodii curia cum eo incensa est: quos ludos tunc quoq; fieri prohibere tentauit. L. Munius tribun⁹ plebis Ante biennium autem antequā restituerētur collegia. Q. Metellus Celer cos. magister ludorum ludos compitalicios facere prohibuerat (ut Cicero tradit) q̄uis auctore tri. pl. fierent ludi: cuius tribuni nomē adhuc non inueni.

PAVLO POST.

Ergo bis fundamentis positis consulatus tui triduo post inspectante te & tacente a fatali portet oprodigioq; r. pub. lex elia & fusia euersa ē propugnacula muriq; trāquillitatis atq; ocii. Collegia non ea solum quę senatus tulerat restituta: sed innumerabilia quedā ex omni fere urbis ac seruitio cōcitata. Ab eodem homine ut stupris īaudit is nephariisq; uersato uestis illa magistra pudoris & modestię censura sublata est.

Diximus. L. Pisone & Gabino cosi. P. Clodium tr. pl. quatuor leges pernicioſas p.r. tulisse annonianas; de qua Cicero mētionem hoc loco non facit. fuit enim summe popularis ut frumentum populo qđ antea senis eris

4

a ciuib[us] in singulos modios dabatur gratis daretur. Alterā ne quis per eos dies quibus cum populo agi liceret de celo ser uaret: propter quam rogationem ait legem fusiam & eliam pugnacula & muros tranquillitatis atq[ue] otii euersa esse. obnūciatio enim qua pernicioſis legibus resistebatur: quā elia lex confirmauerat erat sublata. Tertiam de collegiis restituēdis nouisq[ue] instituēdis: quam ait ex seruitorum fece constitutā. Quartam ne quem censores in senatu legendō prēteriret: ne ue qua ignominia afficerent: niſi qui apud eos accusatus & utriusq[ue] censoris sententia damnatus eset. hac ergo eius lege censuram: quę magistra pudoris & modestiae est sublatam addit.

PAVLO POST.

Persequere cōtinētes his funeribus dies pro Aurelio tribuno nec annuente quidē te q[ui] ipsum esset scelus: sed etiam hilari oribus oculis q[ui] solitus erat intuente: dilectus seruorum babebat ab eo: qui nibil sibi unquā nec facē nec pati turpe duxit. Profecto intelligitur. P. Clodium significari.

CIRCA VER.A.PRIMO.

Dicit de Castoris templo: id autem templum sublato aditu reuolsis gradibus a coniuratorum reliquiis atq[ue] Catilinę prēvaricatore quondam tumultuarum is tenetur: Catilina; lege repetundarum absoltum esse: accusante. P. Clodio. iam dictum est.

STATIM.

Cum equites r. uiri boni lapidibus e foro pellerentur. T. Clamiam a gabinio cos. edicto religatum eset iam diximns.

CIRCA VERS.PRIMVM.DCXX.

Selapsia me Hercule ut dici audiebat te uti primū aspexit cā panū cos. repudiauit. dictū ē i dissuasiōe legis agrarię apud populū plateā esse capuę quę selapsia appellatur: i qua unguētarii negociari sint soliti. Ergo eos quoq[ue] qui in ea platea negociaretur: dicit inuitos Pisonem uidisse cum capuam cos. uenit quidē eos a quibus ille expulsus erat adiuuisset.

CIRCA VERS.A.PRIMO DCXX.

Et quod in hac urbe maius unquam incendium fuit: cui non cos. subueniret. At tu illo ipso tempore apud socium tuam: cui domum meam exbauriendam patefeceras sedebas. post profecionem ex urbe Ciceronis bona eius. P. Clodii⁹ publi- cavit: postquam direpta sunt omnia que aut in domo: aut in uillis fuerunt: & ex eis ad ipsos collata complura: domus di- repta primum deinde inflammata ac diruta est. Socrus Pisone que fuerit inuenire non potui: uidelicet q[uod] auctores rerum non perinde in dominibus ac familiis foeminarū: nisi illustriū ac uirorum nomina tradiderunt.

PAVLO POST.

Ac ne tum quidē emeristi lutulento ceso e miscrimis nature foribus: cum ex porrecta tandem uirtus celeriter & uerum amicum & optime meritum ciuem & suum pristinum more requisuit Profecto. Cn. Pompeium significari intelligis.

CIRCA VERS.A.PRIMO.DCCC.

De me cum omnis magistratus promulgassent preter unum prēt. a quo non fuit postulandum fratre inimici mei preter q[uod] duos de lapide emptos tribunos: legem comicis centuriatis tulit. P. Lentulus cos. frater ille inimici mei. id est. P. Clodii ap. claudius sicut iam sepe significabitur fuit frater. duos tri bunos de quibus ipsis quoque iam diximus: quos de lapide emptos ait: quia mercede id faciebant. sex. statilium serranū & Q. numerium significat.

CIRCA MEDIVM.

Appellatus est hic ueteris illius prouinciae si dis placet imp. ne tum quidem Paule noster tabellas cum lausea romā mitte re audebas. Confido uos intelligere. L. Paulū hunc significari

qui fuit pater naturalis Africani posterioris: de Macedonia acq; ultimum eius de rege triumphauit. Macedoniam autē Pto in quem hęc oratio est obtinuit: propter qđ Paulum eum appellat: irridens eum q; ibi se non prospere gessit.

CIRCA MEDIVM.

Marcellus qui ter cōsul fuit summa pietate: gloria militari perit in mari: qui tamen ob uirtutem gloria & laude uiuit. Fortasse queratis quem dicat Marcellum. fuit autem M. Marcelli eius qui bello punico secūdo Siracusas uicit & v. consulatus adeptus est. Hic autem Marcellus de quo Cicerō dicit naufragio ad ipsam Africā periit: paulo ante cęptū bellum punicum tertium. Idem cum statuas sibi ac patri: itemq; suo poneret in monumentis aui sui ad honoris & uirtutis decorem subscriptis. hi Marcelli nonies cos. auus qui uies: pater semel. itaq; neq; mentitus est: & apud impietiores patris sui splendorem auxit.

CIRCA VERS.A. NOV. DCCC.

Me consequētibus diebus in ea ipa domo qua tu me expuleras quam incenderas pontifices cōsī. prēt. collocarūt: mihiq; q; antea memini pecuniam publicam ad edificandam domum censuerunt. hoc Cicero oratorio more non histrico uidetur posuisse: nam multis etatibus ante Cicerone; nulli id contigisse uerum est. nemini uero unquā antea: uideamus ne parum caute dicamus. Antiquis enim tēporibꝫ idem contigit. nam Valerio maximo (ut Antias tradidit) iter alios honores domusq; publice edificata est in palatio cuius exitus quo magis insignis esset: & in publicu; uersus declinaretur. hoc est extra priuatum aperiretur. Varronem autem tradere. M. Valerio: quia s̄epius uicerat: edes in palatio tributas. L. Higinius dicit in libro priore de uiris claris P. Valerio uolesi filio publicole edium repul.

cum sub uelis ubi nunc edis uictorio est populum ex lege
quam ipse tulerat concessisse tradunt: & Antiochi regis fi-
lio obsidi domum publice edificatam: inter quos Atticus
in annale que postea dicit Lucii poetæ fuisse. Varro quoq;
in libro.iii.de iuita.p.r.quo loco refert q; gratus fuerit erga
benemeritos dicit minime q; in Sicilia cum equitatu suo
transierat ad nos ciuitatem Romę datam edesque & pecu-
niā ex erario. Videamus tamen nō ideo Cicero dicat si
bi quod antea nulli domum pecunia publica ex erario edi-
ficatam: quia illis aut locus publice datus sit: aut dom⁹ que
non fuerat eorum: qua propter illos publico sumptu edifi-
cate. Ciceronis domus que fuerat ipsius & diruta atq; incē-
fa erant: & consecrata publico sumptu edificata sit. qd' no-
uum & huic primo aut adhuc etiam soli contigit.

CIRCA VERS.A.NOVIS.DCCCXX.

O stultos Camillos. Furios. Fabricios. Calatinos. Scipio-
nes: Marcellum maximos so ornamētū Paulum rusciū;
marium nullius consilii patres horum auorum consulūm
qui triumpharunt. Diximus banc orationem esse dictam
Cn.Pompeio magno.ii.M. Crasso.ii.coss. pompei pater
bello italico de picētibus.M. Crassi pater.P.Craſſus ante
bellum Italicum de Hispanis triumphauit.

CIRCA VERS.A.NOV. DCLX.

Eadem cupiditate uir summo ingenio praeditus Cotta
nullo certo hoste flagravit eorum neuter triumphauit: q;
alteri illi; honorē collega: alteri mores ademit. Credo uos
querere & quis hic Cotta: & quis ille collega Crassi fuerit.
fuit autē. C. cotta orator ille compar. P. Sulpitii: qui est in
dialogis Ciceronis de oratore scriptis: cū decretus illi esset
triūphus mortuus est ante diem triūphi: cum cicatrix vulne-
ris eius: quod ante plures annos ī proelio acceperat resciſſa
esset. Repete autē Crasso collega fuit. Q. Sceuola pōtifex
qui cum aīaduerteret Crasso propter summā eius in repu-
potentiam ac dignitatē: senatum in decernendo triumpho

6

gratificari non dubitauit. r. p. magis q̄ collegē habere ratio
nem. ac ne fieret. S. C. intercessit. Sed idem prouincia: cui⁹
cupiditate pleriq; etiam boni uiri deliquebant deposuerat:
ne sumptui esset oratio.

STATIM.

Irrisa est a te Paulo ante. M. Pisonis cupiditas triumphādi
a qua te longe dixisti abborrere: qui etiā si minus magnum
bellum geslerat istū honorem emittēdum nō putauit puer
eruditior q̄ ip̄e. Quis hic. M. Piso fuerit credo uos ignora
re. fuit aut̄ (ut puto iam nos dixisse) P. Piso eisdē tēporib⁹
quibus Cicero: sed tāto ētate maior ut adolescentulū Cice
ronem pater ad eū deduceret: q̄ in eo etiā quē uitę similitu
do & multę erant litterę: orator quoq; q̄ frequētior habitus
est. biēnio tamē seruis q̄ Cicero cos. fuit. triūphauit procos
de Hispania. Q. Hortensio. Q. Metello cretico coif. ante
Ciceronis consulatū. Instant post hominū memoriā appa
ratissimi magnificētissimiq; ludi quales nō modo unquā
fuerūt: sed ne mō quidē fieri post hac possint possum ullo
pacto suspicari. Cn. pōpeii ludos significat quib⁹ theatri;
a se factū dedicauit. quib⁹ ludis elephantorū pugnā prim⁹
omniū dedit in circo.

VER.A.VIS.DLX.

Est qdē grēc⁹ qui cū isto uiuit homo uere ut dicā. sic euim
cognoui human⁹: sed tam diu: aut cū aliis est: aut ipse secū
Filodemū significat: qui fuit epicureus illa ētate nobilissi
mus: cuius & poemata sunt laſciua.

CIRCA VERS.ANVOS. CCCXX.

Q; qd̄ ad me attinet nunquā istam īminuā curam infici
ando tibi prope notius est: q̄ ut iudicandū sit hunc uersum
esse. L. acci. poete & dici athieste atreo.

CIRCA VER.A.NO.CC.

Quod populari illi sacerdoti sexcētos ad bestias sotios sti
pediarios q̄ misisti manifestum est. P. Clodiū significari.

CIRCA VER.A.NOVIS.CXX.

Et quid uides & quid satis. lege iudicaria lata qd post haec sumus habituri. Legem iudicariā ante aliquot annos qui bus temporibus accusatus est uerres a Cicerone: tulit Aurelius Cotta prētor:qua cōmunicata sunt iudicia senatui & equitibus Romanis & tribunis egrariis. rursus deinde Pom peius in cōsolatu secūdo quo hēc oratio dicta est promulgavit:ut amplissimo ex censu ex cēturiis aliterq; antea lecti iudices eque tamen ex illis tribus ordinibus res iudicarent.

CIRCA VER. AN. VO.LXXXV.

L. opimius electus patria est: qui & post prēturam & cof. maximis periculis rempublicam liberarat . non in eum cui facta iniuria est: sed in eis qui fecerunt: scelbris & consciētię poena remansit. Notum est Opimum in prēitura fregellas cēpisse: quo pacto uisus est caeteros quoq; nominis latini sotios male animatos repressisse. eundēq; in consulatu ful uium Flaccum consularem:&. C. Gracchum Tribunitium oppressisse. ob quam inuidiam postea iudicio circūuent⁹ est:& in exilium actus.

Q. ASCONI PEDIANI IN L. PISONEM.

PRO M. SCAVRO.

Dicit Anc quoq; orationem eisdem coſſ. dixit quibus pro uatinio. L. Domitio a Henobardo & Appio Claudio pulchro coſſ. sun̄ mus iudicii dies fuit a iiiii. nōi. septembrib⁹.

ARGUMENTVM HOC EST.

Marcus Scaurus. M. scauri filius: qui princeps senatus fuit: uictricū habuit Syllā q uictore & munifico ī sotios uictorię ita abstinenſ fuit: ut nihil neq; donari sibi uoluerit: neq; ab asta emerit eadilitatē ſūma magnificētia gessit: adeo ut ēi⁹ ipētas opes suas absūperit magnūq; es alienū cōtaxit.

Ex prætura prouinciam Sardiniam obtinuit in qua neq; satis
 abstineretur se gessisse existimatus est & ualde arragáter, qd'
 genus morum in eo paternū uidebatur: cum cetera industria
 nequaquā esset par, orat tamen aliquādo inter patronos cau-
 sarum, sed postquā ex prouincia redierat dixerat pro. C. Ca-
 tone: isq; erat absolutus ad iii. nonas quint. ipse cum ad con-
 sulatus petitionem ad. iii. kalen. quint. Romam redisset que
 rentibus de eo Sardis a p. Valerio Triario adolescēte parato
 ad dicendum & note industrie filio eius qui in Sardinia con-
 tra M. Lepidum arma tulerat: & post in Asia legatus pōtoq;
 L. Luculli fuerat cum is bellum cōtra Mitridatem gerere: po-
 stulatus apud. M. Catonem pret. repetundarū ut in actis scri-
 ptum est pri. noñ. quintil. post diem tertium q̄ Cato erat ab-
 solitus. Subscripterunt Triario i Scaurum. Q. Marius. L. F.
 &. Q. Pacuvii fratres cognomine Claudi: qui inquisitionē
 in Sardiniam itemq; in corsicam insulas dies tricenos accepe-
 runt: neq; profecti sunt ad inquirendum. cuius rei hanc cau-
 sam reddebat: q̄ interea comitia consularia futura erant. ti-
 mere ergo se ne Scaurus ea pecunia quam ab sociis abstuliss;
 emeret consulatum: & sicut pater eius fecisset antequā de eo
 iudicari posset magistratum iniret: ac rursus ante alias prouī-
 cias spoliaret q̄ rationem prioris administrationis redderet
 Scaurus, summam fiducia; in paterni nominis dignitate ma-
 gnam in Cn. Pompeii magni reponebat. habebat enim filiu;,
 liberorum Cn. Pompeii fratrem. nam tertiam sceuolę filiam
 dimissam a Pompeio in matrimonium duxerat. M. Catonem
 autem qui id iudicium (ut dixim⁹) exercebat: metuebat
 admodum propter amicitiam que erat illi cum Triario. nam
 Flaminia triaria mater & ipse Triarius sororem Catonis ser-
 uilia; que mater. M. bruti fuit familiariter diligebat. Ea por-
 ro apud Catonē maternā obtinebat auctoritatē: s; in eo iudi-
 cio neq; pōpeius prop̄sum adiutoriū pr̄ebuit. Videbat enī
 apd' animū ei⁹ nō min⁹ offensiōis cōtraxisse q̄ iudiciū ei⁹ in

Muciam crimine impudicicię ab eo dimissam lenius fecisse
estimaretur cum eam ipse probasset: quā gratię acquisisse ne
cessitudinis iure: q̄ ex eadem uterq; liberos haberet. Neque
Cato ab equitate ea quā & uitam eius & magistratum illum
dicebat quoquā deflexit. Post diem autem quartam quam
postulatus erat Scaurus. Faustus Sylla tum questor filius syl
le foelicis frater ex eadem matre Scauri: seruus eius uulnerat⁹
prosiluit ex lecticis: & questus est pro interempto: esse com
petitionibus Scauri: & ambulare cum trecētis armatis: seq̄ si
necessē esset uim ui repulsurum. Defenderunt Scaurium sex
patroni cum ad id tempus raro quisquā pluribus q̄ quattuor
uteretur: ac post bella ciuilia ante legem iuliā ante duodenos
patronos est prouentum. fuerunt autem hi sex. P. Clodius
pulcher. M. Marcellus. M. Calidius. M. Cicero. M. Messala
niger. Q. Hortensius. ipse quoq; Scaurus dixit pro se: ac ma
gnopere iudices mouit: & lualore & lachrymis & edilitatis
effusa memoria: ac fauore populari: ac precipue paternę au
ctoritatis recordatione.

ENARRATIO.
CIRCA VER. PRIMVM. XXXX.

Cum enumeraret iudicia: quę pater Scauri expertus est: subit
etiam populi iudicium inquirente Cn. Domitio. tri. ple. Do
mitius qui cos. fuit cum Cassio: cum esset tribun⁹ plebis ira
tus Scauro q̄ eum in augurum collegium non cooptauerat
diem ei dixit apud populum & multam irrogauit: q̄ eius
opera sacra multa po. R. o. diminuta esse diceret. Crimini da
bat sacra publica po. R. o. deum penatium: quę lauini fuerunt
opera eius minus recte casteq; fieri: quo crimine absolutus ē.
Scaurus quidē: sed ita ut a tribus tribub⁹ dānaretur: a xxxvii
absolueretur: & in eis pauca puncta. puncta inter damnatio
nem & absolutōnem interessent. Ibidem reus est factus a Q.
Seruilio Cepione lege seruilia cū iudicia penes equestrē ordi
nem essent: & P. Rutilio dānato nemo tam innocēs uideret
ut non timeret illa. Q. seruilius cepio scaurum obligationis

asiatice inuidiā & aduersus leges pecuniarū captarum reum fecit repetundarum lege quam tulit Seruilius Claudio Gracchia. Scaurus tanta fuit continentia animi & magnitudine ut Cepionem contrarium detulerit & breuiore die īquisitio nis accepta effecerit: ut ille prior causam diceret. M. quoque Drusum tri. pl. cobortatus sit: ut iudicia cōmutaret. Ibidem ab eodem etiam lege uaria castos ille relīp. proditionis est in crimen uocatus uexatus a. Q. Vario tri. ple. est non multo ante. Italico bello exorto cum obsociis negatam ciuitatez nobilitas in inuidia esset. Q. Varius trib. ple. legem tulit ut quereretur de his quorum ope consilio ut iotii contra P. R. arma sumfūssent. Tū Q. Cepio uetus inimicus Scauri spe rans inueiuisse se questionem opprimēdi eius: egit ut Q. Va riū tri. ple. belli concitati crimine adeptū apud se Scaurum iu beret anno lxxii. Ille per uiatorem accersit⁹ cum iam ex mor bo male solueretur dissuadentibus amicis ne se in illa ualitu dine & etate inuidię populi obiceret inimic⁹ nobilissimis iuuenibus processit in forum: deinde accepto respondendi loco dixit. Q. Varius hispanus. M. Scaurum principem senatus socios ni arma ait cōuocasse. M. Scaurus princeps senat⁹ negat (testis nemo est) utri uos quir. conuenit credere? Qua uoce ita omnium cōmutauit animos ut ab ipso etia; tribuno dimitteretur. Dicit iterum de patre. M. Scauri. Non enim tam admiratus sum ego illum uirum sicut omnes. sed etiam precipue dilexi. Primus enim me flagrantē studio laudis in specie impulit posse uirtutem sine prēsidio fortunę: quo cōtendisse labore & constantia peruenire. Posset aliquis que rere cur hoc dixerit Cicero. cum scaurus patricius fuerit. que generis caritas etiā inertes homines ad summos honores p uexit. Verum scaurus ita fuit patricius ut trib⁹ supra cū etatibus iacuerit domus eius fortuna. nam neq; pater: neq; auus neq; etiam proauus (ut puto) propter tenues opes & nullam uitę īdustriam honores adepti sunt. itaq; Scauro que ac no uo homini laborandum fuit.

Si me h̄cule iudices p.l. tribulo dicerē quē unū & oī mēoria

sceleratissimum & audacissimum fuisse accepim⁹: tamē nō timerem uenenum hospiti⁹ aut conuiue si diceretur cenanti ab illo datū cui neq; h̄eres neq; iratus fuisset. L. hic tribullus pr̄torius fuit etate patrum Ciceronis: is propter multa flagicia cum de exilio accersitus eslet ne in carcerem necaretur uenenum b̄bit.

CIRCA TERTIAM PARTEM.A.PRIMO.

Audimus. hoc uero meminimus ac pene uidimus eiusdē stirpis & nominis. P. Crassum ne in manus incideret inimicorū seipsum iteremisse. hic Crassus fuit pater crassi eius qui emulus potentie Cn. Pompei fuit. Perit autem in dominatiōe. L. cinne cum ille & alios principes optimatum & collegam suū Cn. octauium occidit.

STATIM.

Ac neq; illius Crassi factum neq; superioris hisdem honoribus usus qui fortissimus in bellis fuisset. M. aquilius potuit imitari. h̄ec uerba quibus Cicero nūc utitur: ac neq; eam uidetur habere naturam ut semel ponи non solcant: quia est coniūctio disiūcta sed semper postulat ut rūsus infraf: & neq; cum dicimus ut neq; hoc neq; illud. quo autem cāu acciderit qua ue ratione ut hoc loco Cicero hoc uerbo ita usus sit: persertim cum ad iecerit illam appositionem ut nomen intulerit postea alterum: neq; perspicere potui & attēdendum esse ual de puto. Moueor enim merita uiri auctoritate neq; ignoro aliquando hoc uerbum neq; uel semel ponи: ut in eadem hac oratione ante ipse Cicero posuit. Sic inquā se iud. res habet. neq; hoc a me nouum disputatur: sed quēsitus ab aliis est. Sed hoc loco ut sine pr̄positione illius uerbi uideamus esse positum & tamen quo sit secundū aliquid inferri. nam cum dixerit neq; hoc a me nouum disputatur infert: sed quēsitus ab aliis est.

PAVLO POST.

Quid uero alterum Crassum temporibus eisdem: nam aut clarissimi uiri Iulii: aut summo īgenio preditus Marcus Antonius potuit imitari. Hic alter Crassus idem est de quo

9

Supra diximus. Alterum autem eum appellat: quia ante mentionem fecit P. Crassus qui fuit pontifex maximus & bello aristonicus in Asiam dedit operam ut occideretur. Iulius autem cum dedidit duos cesares fratres. C. & L. significat: ex quibus L. & cos. & pretor fuit. C. Edilicius quidem occisus est: sed tantum in ciuitate potuit ut causa belli ciuilis contentio eius cum Sulpicio tribuno fuerit: nam & sperabat & id agebat cesar: ut omisla pretura cos. fieret: cui cum primis temporibus iure Sulpitius resistet: postea nimia contētione ad ferrum & ad arma processit. Idē inter primos temporis sui oratores & tragicus poeta bonus ad modum habitus est. huius sunt enim tragedie: quę inscribuntur Iulii: & hi autem Iulii & Antonius ab satellitibus Marii sunt occisi cum Crassus (ut supra diximus) eundem casum sua manu preuenisset.

CIRCA MEDIVM.

TNeq; uero hęc ipsa quotidiana res Appium Claudium illa humanitate & sapientia préditum per se ipsa mouisset: nisi hunc Claudi fratri sui competitorum fore putasset: qui siue patrici⁹ siue plebeius esset. nōdum enim certum constitutum erat: cum illo sibi contentionem fore putabat. Fuerunt enim due familię Claudię earumq; Marcelloru appellata est: plebeiacę & pulchrorum patricia. Sed hoc loco urbane Cicero lusit in Claudum: cū quo in gratiam non redierat: nam quia is. P. Clodii erat frater q; ex patricia in plebeiam familiam transferat: per summā infamia; se quoq; dubitare adhuc dixit.

POST DVAS PARTES ORATIONIS

Dixit deinde Scauro quem defendit. nam cum ex multis unus ei restaret Dolobella paternus inimicus qui eum. Q. Cepione p̄ pinquo suo cōtra Scaurum patrem suum obsignauerat stateras eas sibi inimicicias non suscep̄tas sed relatas. & cetera. ne forte eretis & eundem hunc Cn. Dolobellam putetis esse in quem. C. cesari sorores legitif. scire uos oportet duos eode tempore suis & prénomine & nomine & cognomine Dolobellas. horum igitur alterum Dolobellam cesar accusauit nec damnauit. alteru M. Scaurus & accusauit & damnauit.

POST TRES PARTES.

Primo quo loco defendit q̄ tam magnificam domum scaurus
habet: presertim cum propinquitas & celebritas leo suspicionē
desidię tollat: aut cupiditatis. Demonstrasse uobis memini me
hanc domum i ea parte pallatii esse: quę cum ab sacra uia descē-
deris & per proximum uicum qui est ab sinistra parte proderis
posita est. Possidet eam nūc locus cincinam qui cos. fuit cū clau-
dio. in buius domus atrio fuerunt quatuor colunę marmoreę i
signi magnitudine: quę nunc esse in regia theatri Marcelli dicūt
usus erat is ędilis ut ipse quoq; significat ut i ornatu theatri qđ
ad tēpus perq; ampla magnitudine magne fecerat.

VER.A.NOV.

Chec cum tu effugere non potuisses contendens tamē & postu-
labis ut. M. Emilius cum sua dignitate omni cum patris memo-
ria: cum aui gloria sordidissime: leuissime: uanislime genti ac
prope dicam pellitis testibus condonetur. Auum nunc Scauri
maternum significat. L. Metellum pont. max. quē postea quoq;
nominat. nam paternus auus proauusq; Scauri humiles atq; ob-
scuri fuerunt.

VER.A.NOVIS.CLX.

Vndiq; mibi suppeditat q̄ pro. M. Scauro dicam quoq; nō
modo mens uerum etiam oculi inciderint. curia illa uos de gra-
uissimo principatu patris fortissimoq; testatur. L. ipse Metell⁹
auus huius sanctissimos deos illo constituisse i templo uidet
in uestro conspectu iud. ut salutem a uobis nepotis sui depreca-
retur. Castoris & pollucis templum Metellus quem nominat re-
ferat. laudauerunt scaurum consulares ix. L. Piso. M. Vol. Q.
Metellus nepos. M. perpenna. L. Philippus. M. Cicero. Q. Hor-
tensius. P. seruilius bifauricus pr. Cn. Pompeius magnus horū
magna pars per tabellas laudauerunt qui aberant: inter quos Pō
peius quoq;: nam q̄ erat procos. extra urbem morabatur. Vnus
preterea adolescentis laudauit frater eius Faustus cornelius syllę
filius. Is in laudatione multa humiliter & cum lachrymis locut⁹
non minus audientes permouit q̄ Scaurus ipse permouerat ad
genua iudicium cum sententię ferretur. Bifariam se diuiserunt:
qui pro eo rogabant ab uno latere Scaurus ipse &. M. Glabrio
fororis filius & Paulus & P. lentulus lētuli nigri Flaminis fili⁹

& L. Aemilius buca filius & C. Memi⁹ Fausta natus supplicare
runt. Ex altera parte Sylla Faustus frater Scauri: & C. aronius li-
mo cui Fausta ante paucos mēses nupserat dimissa a memio: &
T. peduceus. & C. Cato. & M. olena scortianus. Sententias tule-
runt senatores duo: & xx. equites tres: & xx. tribuni erarii. xxv.
ex quibus damnauerūt senatores. iiiii. equites. ii. tribuni. ii. Cato
prēterea cum uellet de accusatorib⁹ in consiliū mittere: multiq;
epopulo manus in accusatores intenderēt. cessit imperitē multi-
tudini: ac postero die in cōsiliū de calumnia accusatorum misit
C. Triarius. nullam grauem sentētiā habuit. subscriptores ei⁹.
M. & Q. pacuuii fratres denas: & L. Mari⁹ tres graues habuerūt
Cato prētor iudicium: quia ēstate agebatur sine tunica exercuit
Capistro sub toga cinctus: in forum quoq; sic descēderat iusq;
dicebat: idq; reppererat & uetere consuetudine: secūdū quam &
Romuli ētatis statuē in capitolio: & in rostris Camilli fuerunt
togate sine tunicis.

PRO. M. SCAVRO. FINIS.

INCIPIIT PRO MILONE.

Manc dixit. Cn. Pompeo. iii. cos. ad vi. idus april. q
iudicium cum ageretur exercitū in foro & omnibus
in templis quē circum forum sunt collocatum a Cn.
Pompeo fuisse tantū ex ea ratione & annalibus: sed etiam ex li-
bro appetet qui Ciceronis nomine inscribitur de optimo genere
oratorum.

CARGVMENTVM HOC EST.

Annius Milo & P. Plautius hipseus. & Q. Metellus Scipio cō-
sulatum petierunt non solum largitione palam profusa: sed etiā
factionibus armatorū succincti. Miloni & Clodio summe erāt
inimiciē: q & Milo Ciceronis erat amicissim⁹ in reducēdoq;
eo enixe operam reipublice dederat. & P. Clodius restituto Ci-
ceroni erat infestissimus: ideoq; summe studebat hipseo & Sci-
pioni contra Milonem: ac sēpe inter se Milo & Clodius cū suis
factionibus Romē depugnauerāt: & erat uterq; audacia pares:
sed Milo pro melioribus partibus stabat. Prēterea in eūdē annū
consulatū Milo Clodius prēturā patebat: quam debilem futurā

coſ. Milone intelligebat. Deinde cum diu tracta eſſent comitia
consularia: perficiq; ob eas ipsas perditas candidatorū contētio
nes non poſſent: & ob id mense ianuario nulli dum neq; conſu
les: neq; p̄t̄ores eſſent trabereturq; dies eode; quo antea modo
dum Milo q̄ primum comitia confici uellet: conficeretq; cum
bonorū ſtudiis q̄ obſt̄ebat Clodio: tamē etiā populo propter
effuſas largitiones impenſas quoq; ludorum ſcenicorum ac gla
diatorii muneris maximas in quas tria predia effudiffe eum Ci
cero ſignificat: competitores eius trahere uellent: ideoq; Pompe
ius gener Scipionis &. L. Numatiuſ tribun⁹ plebis referri ad ſe
natūm de patriciis conuocādis: qui inter regem proderent non
eſſent paſſi: cum inter regem prodere oratoris eſſet ad iii. kalen.
Februa. acta & enim magis ſequenda & ipſam orationem: que
actis congruit: puto quā Fenestellam: qui ad xiiii. kalen. Febru.
trudit Milo Lanuuium: ex quo erat municipio: & ibi tum dicta
tor profectus eſt ad Flaminē prodendum. Postera die occurrit
ei circa horam nonā Clodius paulo ultra bouillas rediens ab ari
cia prope eum locum in quo bonę deę facellum eſt. Erat autem
allocutus decuriones aricinorū. Vebatur Clodius equo ſerui
xxx. fere expediti (ut illo tempore moſ erat) iter facientibus: gla
diis cincti ſequebantur. erant cum Clodio p̄t̄erea tres comites
eius: ex quibus eques. r. unus. C. Cassinius ſchola: duo de plebe
noui homines. P. pōponius. Milo r̄b̄da uebebatur cum uxore
Fausta filia. L. Syllę dictatoris. & M. Fufio familiare ſuo. ſeq
batur eos magnū ſeruorū agmen: inter quos gladiatores quoq;
erant ex quibus duo noti Euclamus: & Birria. ii. in ultimo agmi
ne tardius eunt̄: cum ſeruis. P. Clodii rixam cōmiserunt: ad
quem tumultū cum respexiffet Clodius minitabūdus: bumerū
eius birria rūp̄hea traiecit: inde cum orta eſſet pugna plures Mi
loniani accurrerūt. Clodius uulneratus in tabernā proximā Bo
uillano delatus eſt. Milo ut cognouit uulneratū Clodium cum
ſibi periculosius illud etiā uiuo eo futurū intelligeret: occido au
tem magnū ſolatiū eſſet habiturus: etiā ſi ſubennda eſſet poena
exturbari tabernam iuſſit. fuit antesignanus ſeruorum eius. M.
Fuftenus: atq; ita Clodius latens extractus eſt: multisq; uulneri
bus confectus. cadauer eius in via relictum: quia ſerui Clodii:

Ante ſignan⁹

pro maximis uectigalibus conseruandis: p fortunis plurimo
rum ciuum una cām re.p.defendendis.ea nunc argumēta in
cōfirmando dispersa recolligit: & pro his admonet auditores
generalitē & succincte quod huiusmodi epilogi p̄pum est.

Confirmatio deliberatiua ex magnitudine belli

Quoniam de genere belli dixit īc. Hēc est pars confirmatio
nētē pro genere deliberatiō: quē arguit ex belli magni-
tudine.banc itaq; partem cōfirmationis breuiter pscrutemur.
In hac enim arguit Cicero ex parte utilitatis tutē tñmodo:&
ex parte quē uis appellatur quod clare liquet cum narratione
historiē inserta.qūo res fuerit a. L. Lucullo administrata: &
quomodo nunc se haberet ex magnitudine aducti belli peri-
culum eius ostendit ut persuadeat instantis aut consequentis
periculi uitiationem.& quoniam(ut ait īpē)in arte noua uis de-
cernitur per exercitus classes arma tormenta reuocatiōes homi-
num:& alias huiusmodi res:& in hac confirmationis parte ex
facti narratione ostendit copulationem regum nationum &
exercituum.apparet quomodo ad tutam utilitatem quē in ui-
consistit referat argumenta.

Epilogus partis immediate p̄cedentis.

Vita p̄tereo consulto īc. Hic est epilogus partis huius
immediate p̄cedentis in quo qualiter eleganter Cicero
repetat concludendo belli periculum:& magnitudinem facili-
ter appetit intuenti orationem in hac parte.

Breuis epilogus totius superioris confirmationis.

Satis mibi multa īc. Hic est epilogus totius confirmationis
superius pertractatē.in quo breuissime etiam epilo-
gat Cicero generalitē quē superius in argumentis uisus est per
suadere necessitatē scilicet belli suscipiēdi ex ipsius genere
periculum ex magnitudine: propter quod periculum oñsum
uult:ut nō solum suscipiatur hoc bellum: sed ut fortiter & ac-
curatissime administret. quē suasio sibi deseruit ad aliud qd'
intendit.s. ut eligatur.GN.Pom. quem ostēdit supra ceteros
homines scire & posse fortiter:& accurate gerere ut inferius
apparebit.

Confirmatio demonstratiua

BEstat ut de imperatore iiii. Hoc est Ciceronis in hac oīo
ne secundum propositum principale lōco tertio in diui-
sione sua positum: & hic intendit exquisitis rōibus cōfirmare
ut isti bello quod suasit. GN. Pom. potissimum p̄ficiatur
īperator: & ob hoc laudibus summis ipsum ornat: sic q̄ bēc
pars tota est demonstratiui generis: & ista demonstratiua cō-
firmatio est usq; ad eum locum qui incipit. Quare cum & bel-
lum ubi post incipit con° tam pertinens ad genus demonstra-
tiuum q̄ ad deliberatiuum superius pertractatum. uolēs itaq;
Cicero. GN. Pom. p. ro. tam excelsis laudibus commendare
repetita breuissimē diuisionis generalis parte tertia quasdam
paulopost spetiales diuisiones subiunxit ut debuit. Nam cu;
nouum dicendi campum: & quasi nouam materiam ingredia-
tur. GN. Pom. spetialiter laudaturum: nouis & particularib;
diuisionibus sp̄aliter pertinentibus ad genus demonstratiuu;
uti debet: quod facit cum exponit super quibus rebus impera-
tori uidelicet necessari⁹ sit. GN. Pom. laudaturus. quibus re-
bus expositis ab omnibus ipsum laudat scientia uidelicet rei
militaris uirtute. auctoritate. felicitate. & est tota secundū mi-
rabilem artem Tullii bēc ordinatio laudatio. Na; cum possit
esse laus rerum externarum corporis: ac animi ut ait ipse Tulli
us in arte noua sūme ipsum Pom. a rebus laudat externis: cu;
de ipsius felicitate: & educatione gloria sub patre comme-
morat res. Ista & similia bona exteriora sunt homini. s; omis-
sis his laudibus ueniamus ad illam q̄ homini sūma est laus:
& quę duciā a uirtutibus animi a quibus. Pom. extollit Cice-
ro non ut hominem sed ut deum. laudat enim ipsum mirabi-
liter a sciētia rei militaris & in omni bellorum genere exercita-
tum p̄dīcat. Laudat ipsum mirabiliter a uirtute & labore in
negotīis & fortitudine in periculis industria in agendo: & con-
silio in prouidendo. laudat ab innocentia. fide. temperantia.
facilitate. ingenio. humanitate: quę laudes animi p̄prię sunt.
laudat ab auctoritate quę cum ex uirtutibus cōparatur uidet
ad animum pertinere: & quomodo laudes istę sint summę &
excelse in oratione reperies.

aut occisi erant: aut grauiter fauici latebat. Sex. Tedius senator qui forte ex rure in urbem reuertebat sustulit: & lectica sua Romam ferri iussit: ipse rursus eodem unde erat regressum recepit: perlatum est corpus Clodii ante primam noctis horam: infirmorumque plebis & servorum maxima multitudo magno luctu corpus in atrio domus posuit circumstetit. Augebat autem facti iuidia uxor Clodii fulvia: quem cum effusa lamentatione uulnera eius ostendebat. Maior postera die luce prima multitudo eiusdem generis confluxit: cōpluresque notiores elisi sunt: inter quos. C. Vibienus senator erat. Domus Clodii ante paucos menses empta de. M. Scauro in palatio eodem munari plancus frater. L. Planci oratoris. & Q. Pompeius Rufus Syllae dictatoris ex filia nepos triplex. accucurrerunt: eisque obstantibus uulnus in peritum corpus nudum Caldatum sicut in lecto erat posuit ut uulnera uideri possent in foro detulit: & in rostris posuit ibi pro cotione Plancus & pompeius qui cōpetitoribus Milonis studebat in iuidia Miloni fecerunt. populus duce Sex. Clodio scriba corpus P. Clodii in curia itulit: cremauitque subselliis & tribunalibus & mens. & codicibus librariorū: quod igne & ipsa quaque curia flagravit. & ita porta basilica quem erat ei iuncta ambusta est: domus quoque. M. Lepidi iterregis. is enim magistratus currulis erat creatus & absentis Milonis eadem illa Clodiana multitudo oppugnauit. Deinde sagittis repulsa est. tum fasces ex lecto libitini eratos attulit ad domum Scipionis & Hippsei. deinde ad ortos Cn. Pompei clamitas eius modo consulari modo dictatore. Incendiū curie maiorem aliquato indignatione ciuitatis mouerat quam iterfectio Clodii. Itaque Milo quem opinio fuerat iuisse in uoluntariū exiliū iuidia aduersariorū recreatus. nocte ea redierat Romam qua iacefa erat curia: petebatque Milo deterius consulatum apte quaque tributū in singulos millia assilium dederat cotionē: & post aliquot dies dedit. M. Celsus. triplex plebis acci. ipse etiam causas etiam ad populū dicebat. uterque Miloni a Clodio factas esse insidias. fiebat interea alii ex aliis iterreges qui comitia consularia propter eorum candidatorū tumultus & eadem manus armata habere non poterat. itaque primo factum erat. S. C. ut iter rex & triplex. & Cn. Pompeius qui procosul. ad urbem erat uideretur ne quid detrimeti reipublica petat. dilectus autem Pompeius tota Italia beberet: qui cum summa celeritate presidiū comparasset. postulauerunt

b

apud eū familiā Milonis.itē Fauste uxoris eius exhibēdā. duo
adolescētuli qui Appii Claudii ambo appellabātur: qui erāt. C
Claudii: q̄ frater fuerat Clodii: & ob id illi patrui sui mortē ue
lut auctore fratre p̄sequēbāt. easdē Faustē & Milonis familias
postulauerūt duo ualerii nepotes & Leo & L. Herēnius balbus.
P. Clodii quoq; familiā & comitū eius postulauit. eodē tēpore
Cecilius familiā Hipsei. & Q. pōpei postulauit.
Affuerūt Miloni. Q. Hortensius. M. Cicero. M. Marcellus. M.
Calidius. M. Cato. Faustus Sylla uerba pauca. Q. Hortēsius di
xit que liberos esse eos qui pro seruis postularēt. nā post recētē
cedē manumiserat eos Milo sub h̄o titulo q̄ caput suū ulti eēnt.
Hēc agebanē mense itercalari post diē trigesimū fere q̄ erat Clo
dius occisus. Q. Metellus Scipio in senatu cōtra M. Cepionem
cōquestus ē de hac cede. P. Clodii: falsum esse dixit q̄ Milo sic
se defenderet & Clodiū uicinos decuriones alloquēdi gratia ab
isse pfectū cū sex ac xx. seruis Milonē subito post horā quartā
senatu missō cū seruis amplius. ccc. armatis obuiā ei contēdisse
& supra bouillas inopinātē itinere aggressum: ibi P. Clodiū tri
bus uulneribus acceptis bouillas perlatū tabernā i quā p̄fugerat
expugnatā a Milone. semianimē Clodiū extractum
in uia appia occisum esse: anulūq; eius ei moriēti extractū. deīde
Milonē cū sciret in Albano puolū filiū clodii uenisse ad uillam
& cū puer ante subtractus eēt ex seruo halicore: questionē ita ha
buisse ut eū articulatī cōsecarent. uillicū & p̄tērea duos seruos
iugulasse ex seruis Clodii qui dñm defenderint undeci esse īter
fectos. Miloni duos solos fautios factos esse ob quē milonem
postero die xii. seruos qui maxīe operā nauassent manumisſe
populoq; tributī singula millia ęris ad defendēdos de seruō
res dedisse. Milo misisse ad Cn. pōpeiū dicebat: q̄ Hipseo sum
me studebat q̄ fuerat eius questor desistere se petitōe cōsulatus
si ita ei uiderebāt. Pōpeiū respōdisse nemini se neq; petēdi: neq; de
sistendi auctorē esse: neq; p.r. potestatē aut cōsiliū: aut sentētia;
interpellaturū. deinde. C. Lucillū: qui pp̄ter. M. Ciceronis fami
liaritatē amicus erat miloni egisse quoq; dicebat: ne se de hac re
cōsulēdo īuidia oneraret. Inter hēc cū crebesceret rumor Cn. pō
peiū creari dictatorē: neq; oportē aliter mala cītatis sedari posse

uifum ē optimatibus tutius esse eū consule sine collega creari;
& cū tractata ea res esset in senatu facto in. M. bibuli tentetiam
S.C. Pōpeius ab interrege Seruio sulpitio. v. kalen. Mar. mense
inter calario coſ. creatus est: statimq; cōſulatū iniit. deinde post
diē tertīū de legib; nouis ferēdis retulit. duas ex. S.C. promul
gauit. alterā de ui qua nominati cēdē in Appia uia factā & incē
diū curię & domū. M. Lepidi interregis oppugnatā cōprehēdit
alterā de ambitu poenā grauiorē & formā iudiciorū breuiorem
Vtraq; enī lex prius testes dare. deinde uno die: atq; eodē & ab
accusatore & ab reo perorari iubebat: ita ut duę horę accusatori
tres reo darētur. His legib; obsistere. M. Celiuſ. tri. ple. ſtudio
ſiſſimius milonis conat⁹ ē:q; & priuilegiū diceret i Milonē feri
& iudicia p̄cipitari: & cū ptinacius legē celius uituperaret eo pro
ceſſit ire pōpeius ut diceret ſi coactus eſſet armis i.e.r.p. defensu
rū. timebat aut̄ Pōpeius Milonē: ſeu timere ſe ſimulabat. plerūq;
nō domi ſuę: ſed in ortis manebat: idq; ipſe ipſum in ſupiorib⁹
circa quos etiā magnanimus multū excubabat. Senatū quoq; ſe
mel repetūdus erat pōpeius q; diceret timere ſe aduentū milonis
Dein proxio ſenatu. P. cornificius feriu; Milonē intra tunicam
babere ad femur alligatū dixerat. Postulauerat ut femur uideret
& ille ſine mora tunicā leuarat. Tū. M. Cicero exclamauerat oīa
illi similia crīa eſſe: quę in Milonē diceret. Alia deinde Munati
us Plancus tri. ple. produxerat in cōtionē. M. Aemiliū Philemo
nem notū hominē libertū. M. Lepidi ſe dicebat: pariterq; ſecuta
quatuor liberos hoīes iter faciētes insuper ueniffe: cū clodius oc
cidereſ. & ob id cū p̄clamaffent abreptos & productos p̄ duos
menses in uillā milonis p̄clusos fuiffe: eaq; res ſeu uera ſeu falsa
magnā inuidiā miloni cōtraxerat. Idemq; Munatius & pōpei⁹
tri. ple. in roſtra produxerant triūuirū cōpitalem: eūq; interroga
uerant an galatā milonis ſeruū cēdes facientē deprehēdiſſet. ille
dormiētem in taberna pro fugitiuo deprehensum: & ad ſe pro
ductum eſſe respōderat. denūciauerant tantū triūuiro ne ſeruū
remitteret. Sed poſtera die ceciliuſ tri. pl. & Maniliuſ Camanus
collega eius eruptum e domo triūuirī ſeruū Miloni reddiderūt.
bēc & nullam de bis criminibus mentionē fecit Cicero tantum
quia ita competerā putau exponēda. inter primos &. Q. pōpei⁹

b z

& C. Salustius. & T. Munatius plancus tri. ple. iūnicissimas cōtiones de Milone habebāt. inuidiā etiā de Cicerone q̄ milone; tanto studio defenderet: atq̄ maxima pars multitudinis populi infensa nō solū miloni: sed etiā propter iūsum Ciceronis patrociū. Postea pōpeius & Salustius in suspicione fuerant in gratiā redisse cū Milone ac Cicerone. Plancus autē infestissime p̄stitit: atq̄ in ciceronē quoq̄ multitudinē instigauit. Pōpeio autē suspectum faciebat milonē ad p̄niciē eius comparauit eū uociferatus. Pompeiusq; ob ea sēpi⁹ querebāt fieri sibi quoq̄ insidias: & id palam ac maiore manu se armabat. dicturū quoq̄ diē Ciceroni plancus ostendebat. Postea autē. Q. pōpeius inde meditat⁹ erat tanta tamē cōstantia ac fides fuit ciceronis ut nō populi a se alie natione. nō Cn. pōpei suspicionibus: nō periculū futurū: ut si dies ad populū diceret: non armis quē palā in milonē sumpta erāt deterri potuerit a defensionē eius: cū poss̄; omne periculū suū & offensionē inimicē multitudinis declinare: redimere autē Cn. Pompei animū si paulū ex studio defensionis remisisset. Perlata deinde lege pōpeii in qua id quoq̄ scriptū erat: ut questor suffragio populi ex iūs qui consules fuerant crearet: statim comitia babuit: creatusq; erat Cn. domitius Aenobardus q̄stor. Alioꝝ quoq̄ iudicū qui de ea re iudicarent Pōpeius tales proposuit ut nūquā neq; clariores uiros neq; sanctiores propositos esse cōstaret. Post quod statim noua lege milo postulatus a duobus Appiis Clodiis adolescentibus iūsdē a quibus antea familia eius fuerat postulata. Itaq; de ambitu ab iūsdē appiis & prēterea a C. Cetio & L. cornificio de sodaliciis. & a P. Fuluiione rato. Postulatus autē erat & de sodaliciis & de ambitu: ea spe primū iudicū de ui futurū apparebat: quod eū damnatū iri confidebāt: nec postea responsurū. Diuinatio de ambitu accusatorū facta ē questore A. torquato: atq; ambo questores torquatus & Domitius prōnō April. reū adesse iūsserūt. quo die Milo ad domiti: tribunal uenit: ad T. torquati amicos misit. ibi postulāte pro eo. M. Marcellio obtinuit ne prius causam de ambitu diceret q̄ de ui iudicū erat profectū. Apud Domitiū autē questore maior appius postulavit a milōe exhiberi seruos numero. iiiii. & l. & cū ille negaret eos qui nominabant̄ in sua potestate esse Domiti⁹ ex sententia

114

iudicū pronūciauit ut ex seruorū eoru; numero, accusator quo
uelet ederet. citati deinde testes secūdu legem que (ut supra dixi
m⁹) iubebat ut prius quā causa agereſ testes per triduū audireſ
dicta eoru iudices confirmarent. quarta die adesse omnes in diē
posterū iuberetur: ac coram accusatore ac reo Pile in quibus no
mina iudicū inscripta essent & quarentur. dein rurius postera die
sortitio iudicū fieret unius & lxx. qui numerus cū sorte attigisſ;
is ei protinus sessum irent: tū ad dicendū accusator duas horas
reus tres haberet. reus q̄ eodem die illo iudicaretur. Prius autem
q̄ sentētię ferrentur: qui nos ex singulis ordinibus accusator toti
dem reus eiiceret: ita ut numerus iudicū reliqueret qui sentētias
ferrent quīquagēsimus & unus: primo die datus erat in Milonez
testis Casinius schola: qui se cum. P. Clodio fuisse cū is occisus
ess̄ dixit: atrocitatę q̄ rei factę quā maxie potuit auxit quē cum
interrogare. M. marcellus cepiſſet tanto tumultu Clodianę mul
titudinis circūstantis exterritus est: ut uim ultimā timens in tri
bunal a Domitio recipereſ. Quā ob causam. M. Cclius & ipſe
Milo a Domitio p̄fidiū iplorauerunt. Sedebat eo tēpore Cn.
Pompeius ad ēranū: perturbatus q̄ erat eodē illo clamore: itaq̄
Domitio promisit se postero die cū p̄ſidio descensurū: idq̄ fe
cit. quare territi Clodiani silentio uerba testimoniū per biduū audi
ri passi sunt. Interrogauerūt eos. M. Cicero: & M. marcellus mi
lo ipſe multis ex iis q̄ bouillis hītabāt testimoniū dixerūt de iis q̄
ibi facta erāt. caupone occisū: tabernā expugnatā: corpus clodii
ī publicū exīctū ee: v̄ḡies q̄q; alię dixerūt mulierē ignotā uenisse
ad se: q̄ milōis mādato uotū soluēt q̄ clodi⁹ occisus eēt. Vltiē
testimoniū dixerūt Sempronia Tuditani filia socrus P Clodii
& uxor fuluia: & fletu suo magnopere eos qui astabant cōmoue
runt. Demiſſo circa horam decimam iudicio. T. Munatius pro
contione populum adhortatus est: ut postero die frequens ades
set: & elabi Milonem non pateretur: iudiciumq; & dolorem suū
ostenderet. Euntibus ad Tabellam ferendam postero die: qui
fuit ad iii. id. aprilis clausę fuerunt tota urbe tabernę. praeſidia ī
foro & circa omnes fori aditus Pompeius disposuit: ipſe p̄ era
rio ut pridie cōſedit septus delecta manu militum: Sortitio de
inde iudicū a primo die facta est. post tantum silentium toto

b ;

foro fuit quātū esse in aliquo foro posset: tum ita horā secundā accusatores ceperūt dicere Appius maior & M. Antonius: & P. Valerius nepos usi sunt ex lege horis duabus respondit hic un⁹ M. Cicero: & cū quibus dā placuisse ita defendi crimē interfici Clodiū pro r.p. fuisse: quā formā M. bruc⁹ secutus ē ī ea oratōe quā pro Milone cōposuit: & edidit quāuis egisset. Ciceroni id nō placuit: q̄ q̄s bono publico dānari: idē etiā occidi indēnans posset: Itaq̄ cū infidias milonē Clodio fecisse posuissent accusatores: quia falsum id erat: nā forte illa rixa cōmissa fuerat Cice ro apprehēdit: & cōtra Clodiū Miloni fecisse iſidias disputauit eoq̄ tota oratio eius spectauit: sed ita cōstituit (ut diximus) nec utriusq; consilio pugnatū esse eo die: uerū ei forte occurrisse: ex ea rixa seruorū ad eandē cēdē peruentū. Notū tantū erat utrūq; mortē alteri sepe minatū esse: & sicut suspectū milonē maior q̄ Clodii familia faciebat: ita expeditior & paratior ad pugnā Clo dianorū q̄ milonis fuerat. Cicero cū inciperet dicere exceptus ac clamatione clodianorū: qui se cōtinere ne metu quidē circū stan tiū militū potuerūt. Itaq̄ nō ea qua solitus erat constantia dixit Manet aut illa quoq; excepta eius oratio. scripsit uero hāc quā legimus ita perfecte: ut iure prima haberī possit.

ENARRATIO. VER. A. PRIMO. L.

Vnū genus ē aduersum infestūq; nobis. & cetera. ita ut in ea ex positione diximus: Munatius Placus pridie pro cōtōne populū adbortatus erat ne pateret elabi Milonem.

VFR. A. PRIMO. CC.

Declarāt h⁹ ambusti tri. ple. ille ī termortuē contiones quib⁹ quotidie meā potentia inuidiose criabatur. T. Munatius Plancus & Q. Pōpeius rufus tri. ple. de quibus argumēto h⁹ orationis diximus cū cōtra Milonē Scipioni: & Hipseo studerēt cōcionati sūt eo ipso tēpore: plebēq; ī milonē accēderunt q̄ ppter Clodii corpus curia incensa ēēt: nec prius desisterūt q̄ flamma eius īcendii fugati sunt e cōtione. erāt enī tūc rostra nō eo loco quo nūc sunt sed ad comitiū ppe iūcta curię: ob hoc. T. Munatiū ambustum tri. appellat. fuit aut paratus ad dicendum.

PAVLO POST.

Cur igitur īcendiū curię oppugnationē edium. M. Lepidi cēde;

hac ipsam cōtra.r.p. senatus facta esse decreuit! Post biduum meum q̄ Clodius occisus erat interrex primus proditus est. M. Emilius lepidus. nō fuit aut̄ moris ab eo qui prim⁹ interrex proditus erat comitia haberi, sed Scipionis & Hipsei factōnis: quia recēs inuidia milonis erat cū contra ius postularēt: ut interrex ad comitia cōsulū creandorū descēderet: idq; ipse nō faceret & domū eius per oēs interregni dics. fuerāt aut̄ ex more quicq; obside runt. deinde omni uī ianua expugnata: & imagines maiorū deie cerūt: & lectulū aduersu; uxoris eius cornelię cuius castitas pro exemplo habita ē fregerūt. uterq; tellas quę ex ueterē more ī atrio texebātur diruerūt. Postq; supuenit Milonis manus & ipse postulans comitia: cui⁹ aduētus fuit saluti Lepido. in se enī ipse cōuersę sunt factōnes īimicę: atq; ita oppugnatio dom⁹ iterregis omissa est.

PAVLO POST.

Quod si per furiosum illū tri. ple. senatui q̄ sentiebat perficere licuisse nouā questionē nullā haberem⁹. Decernebat enī ut ueteribus legibus tātumodo extra ordinē quereret. diuisa sentētia ē postulāte nescio quo sic reliqua auctoritas senatus empta intercessione sublata ē. quid sit diuidere sentētiā ut enarrandū sit uera etas filii facit: cu aliquis ī dicenda sentētia duas pluresue res cōplectitur: & si nō oēs ē probātūr. postulat ut diuidatur: id est de rebus singulis referātur. forsitan nunc hoc quoq; uelitis scire qui fuerit qui postulauerit: qd̄ non ferat adiutor nōe me. qui hoc postulat orationē longa utendum: ac ne consulendum quidem utiq; est. multi enim sedētes hoc unū uerbum pronūciāt. deniq; qd̄ cum auditum est liberum ei qui facit orationē diuidere: sed ego ut curiosius etati uestre satissimā acta etiam totius illius temporis prosecutus sum: in quibus cognoui pridie kalē. mar. sic eē factū. P. Clodii cēdem & īcendiū curię & oppugnationē ediūz M. Lepidi cōtra rēpu. factū. ultra relatū in actis illo die. nihil posterō die: id est kalen. mar. Munatiū in cōtione exposuisse populo quę pridie acta erāt in senatu: in qua cōtōe hęc dixit ad uerbū quę. Q. Hortēsiū dixisse ut extra ordinē quereret apud q̄storē estimare futurū: utrū pusillū dedisset dulcedinis largit̄ acerbitas deuoraret aduersus hoīę; ingeniosum nō īgenio nisi sūmus inuenimus fusium qui diceret diuideret reliquę partis sentētiam

ego & Salustius intercessimus. hęc cōtio ut puto explicat: & qd
senatus decernere uolu:erit: & quis diuisionē postulauerit: & qd
intercesserit: & cur illud uos meminisse nō dubito per. Q. fusiū
illo quoq; tēpore quo de incesto. P. Clodii actū ē: factum ne a
senatu asperius decerneret.

DE L. DOMITIO DICIT.

Dederas enī q; contēneres populares insanias iam ab adolescen-
tia documēta maxima constantiā Cn. Domiti quā in prētura p̄
st̄tit significat. nā eo tēpore cum Cn. manlius tri. ple. iubnixus
libertinorū & seruorū manu pditissimam legem ferret: ut liberti-
nis in omnibus tribus suffragiū esset: idq; p̄ tumultum ageret &
Clivum capitolinū obſideret: discusserat perruperatq; cetū Do-
mitius ita ut multi Manlianorū īterficerētur: quo facto & plebē
infirmā ostenderat & senatus magnā gratiam inierat. Itaq; illud
Cassianū iudiciū in his personis ualeat. L. Caſſius fuit ſicut iam
ſepe diximus ſumme uir ſeueritatis: quotiēs quēſitor iudicij ali-
cuius eſſet in quo quereret de homine occiſo ſuadebat atq; etiā
prēibat iudicibus hoc qd Cicero nunc admonet ut quereret cui
bono fuisset petire eū de cuius morte querit. ob quā ſeueritatem
quo tēpore lex. peduceus tri. ple. criminatus ē. L. Metellū ponti.
max. totūq; collegiū pontificū male iudicaffe de īceſto uirginū
tuestalium: q; unā medo Emiliā damauerat: absolueraut autē
duas materiā & Liciniā. populus hunc Caſſiū creauit: qui de eis
dem uirginibus quereret. iſq; & utrasq; eas: & prēterea cōplures
alias nimia etiā (ut existimatio eſt)asperitate uifus damnauit. Et
asperxit me illis quidē oculis quibus tunc ſolebat: cum omnibus
omnia minabat: mouet me quippe lumen curiē. hoc eſt Sex. clo-
dius quē in argumēto huius orationis diximus corpus Clodii
in curiam attuliffe: & ibi cremasse eoq; īcenso curiā cōflagrassē
ideo lumē curiē dicit. Quādo illius poſtea ſicca illa quā a Catī-
lina acceperat coquieuit. hęc intēta nobis eſt: huic ego obiici uos
pro me paſſus non ſum. hęc insidiata Pompeio eſt. hęc intēta
nobis eſt: & obiici uos pro me non ſum paſſus. manifestum eſt
pertinere ad id tempus q; poſt rogationē Clodio in eo promul-
gatam urbe ceſſit. Quare dicat insidiata pompeio & fortassis
queratis Pisone & Gabino coſſ. pulſo cicerone ī exiliū cū iii. id.

sextiles Pompeius in senatū uenit uiciſ ſeruo. P. Clodii ſicam
 excidiſſe: eaq; ad Gabinū cof. delata. dictum ē ſeruo impatum
 a. P. Clodio ut pōpeius occideret. Pōpeius statim domū rediit
 ex eodem tenus obſeffus ē etiā a liberto Clodii Damione ut ex
 actis eius cognoui in quibus xv. kalen. Septēbris. L. Nouius tri.
 ple. collega Clodii cū damio aduersu; Flauiu; pr. appellarent tri
 bunos & tribuni de appellatione cognosceret ita ſententiā dixit
 & hoc apparitore. P. Clodio uulneratus ſum: & hōib; armatis
 pſidiis diſpoſit is a repu. remotus ſum. Cn. pompeius obſeffus
 est. cū appeller non utar eius exemplo quē uitupero & iudicium
 tollam & reliqua de iterceſſione. hēc uiam Appiā monumentū
 nominis ſui: ne te papiria crūētauit. Pompeius post triumphum
 mithridaticū tigranis filium in catenis diſpoſuerat apud Flauiu;
 ſenatorem: qui poſtea cū eſſet p̄etor eode anno quo tri. ple. clo
 dius petit ab eo clodius ſuper cenā ut trigranē adduci iuberet: ut
 eū uideret. adductum collocauit in cōuiuiū: dein Flauio nō red
 dit: tigranē dimiſit: & habuit extra catenas: nec repetēte pōpeio
 reddidit. poſtea in nauem depositus: & cū profugeret ille tēpeſta
 te delatus ē tātum ille ut deducereſ ad ſe Clodius Sex. Clodiū
 (de quo ſupra diximus) qui eū reduceret. Flauio quoq; re cogni
 ta ad diripiendū Tigranē proſectus ē ad quartū lapide ab urbe
 pugna facta ē in qua multi ex utraq; parte ceciderūt. plures tamē
 ex Flauii iter quos &. M. Papirius eques roma. publicanus fami
 liaris pompeio. Flauius ſine comite Romā uix perfugit. hoc ea
 dem lōgo iter uallo cōuersa rurſus ē in me. nup quidē(ut ſcitis)
 ad regiam pene confeſcit. Quo die periculū hoc adierit ut Clo
 dius eū ad regiā pene confeſcerit nūſquā pene conueni: nō tñ ad
 ducor ut putem Ciceronē mentitū: pſertī cū adiiciat ut ſcitis. ſ;
 uidet mibi loq de eo die quo cof. domitio: & Meſſala qui pceſ
 ferant eū annū cū hēc oratio dicta ē iter cādidiatorū hipſei & mi
 lonis manus i uia ſacra pugnatū ē. multiq; ex milonis ex iproui
 ſo ceciderunt. de cuins cēde & periculo ſuo(ut putē) loqui eum
 facit & locus pugnē: nam in ſacra uia traditur commiſſa i aqua
 eſt regia: & quod ad id ue timuerunt cum candidatis ſuffraga
 tores Milonis Clodius Hipſei Clodius.
 potuit ne. L. cecili iuſtiſſimi fortiſſimiq; pr. oppugnata domo

L. Cecilius Rufus de quo dicitur: fuit P. Léculo spinthere. Q. Metello nepote cosl. quo anno Cicero restitutus ē. is cū faceret ludos appollinares: ita infima coacta mltitudo annonē caritate tumultuata ē: ut omnes q̄ in theatro spectandi causa cōfederant pellerētur. de oppugnata domo nūquā adhuc legi. Pompeius tā tum cū defenseret milonē apud populū de ui accusante clodio obstitit: & ut legimus apud tironē libertum ciceronis in libro iiiii. de uita eius oppressum clodio. L. ceciliū prētorem.

PAVLO POST.

At q̄ die quo (ut ante dixi) fuit insanissima cōtio ab ipsius mercenario tribu. ple. cōcitata. hoc significat eo die quo clodius occisus ē cōtionatū esse mercenariū eius tri. ple. Sunt autē cōtionati eo die: ut ex actis appareat. C. Salustius. &. Q. Pōpei⁹ utriq; & in imici milonis & fatis inquieti: sed uidet mibi. Q. pōpeiū significare. nam eius sedicio si or fuit cōtio. Dixit. C. Cassinius iter amnis familiarissimus comes clodii. P. clodiū illo die alba mansurū. fuit hic Cassinius quē clodius manisse interāne uideri uolebat qua nocte deprehēsus ē in cēfāris domo: cū ibi in operto uirgines pro. p.r. sacra facerēt.

PAVLO POST.

Scitis iud. fuisse qui in hac regatione suadenda diceret milonis manu cēdē esse factā. cōfilio uero maioris alic⁹ me uidelicet latrone & siccariū abiecti hoīes & perditū describebāt. Q. pōpei⁹ rufus. &. C. Salustius tri. quos significat. bi enī primi de ea lege ferēda populū bortati sunt: & dixerūt a manu milonis occisū; esse Clodiū. Atqui ut illi nocturnus aduentus uitādus fuit: sic miloni cu; insidiator eēt si illū ad urbē noctu accessurū sciebat subsidēdū &cetera. Via appia ē prope urbē monumētu; basiliū qui locus latrocinus fuit per quā is quod ex aliis quoq; multis itelligi pōt. Comites grēculi quoq; ibat etiā cū i castra etrusca properabat. Sēpe obiecit clodio cicero sotiu; eū cōjuratois catilinē fuisse: quam rē nūc quoq; reticēs ostēdit. fuerat enī opinio ut Catilina ex urbe profugerat in castra Manli cēturonis: qui tū in betruria ad fessulas exercitū ei cōparabat Clodiū subseq; cū uoluisset cepisse. tū dein mutato cōfilio i urbē redisse nō tā h̄ quo tidianū crimē timem⁹: sed tuas Cn. Pompei. te enī appello & ea

uoce ut me exaudire possis: tuas in qua suspições phorrefcimus.
 Diximus in argumēto orationis b⁹. Cn. Pōpeiū timulasse time
 re seu plane timuisse Milonē: & ideo ne domi quidē suę: sed in
 ortis superioribus ante iudicium mansisse: ita ut uillā quodq; p̄ficio
 militū circūdaret. Q. Pōpeius fuit tri. ple. qui fuerat familiarissi
 mus omniū. P. Clodio. & sectā suā sequi se palā profitebat. dī
 xerat in cōtione post paucis dieb⁹ q̄ Clodius erat occisus. milo
 dedit quē in curia cremaretis dabo quē in capitolio sepeliatis: in
 eadē contione idē dixerat: habuit enī eam ad viii. kalen. Febru.
 cū Milo pridie. id est vii. kalē. Febru. uenire ad Pompeiū ī ortis
 eius uoluisset pōpeiū ei per hominē ppinquū misisse nunciū: ne
 ad se ueniret pri⁹ etiā q̄ Pōpeius ter cos. creareſ. tres tribuni. Q.
 pōpeius. C. Salustius Crispus. L. Munacius Pláucus cū quotidia
 nis cōtionibus suis magnā inuidiā miloni pter clodiū excitarēt
 produxerāt ad populu Cn. pōpeium: & ab eo quesierāt num ad
 eū delatū esset: illius quoq; indicium suę uitę insidiari milonē: re
 spōderat pōpei⁹ Liciniū quēdā de plebe sacrificorū: qui solitus
 esset familias purgare ad ſe detulisse seruos q̄fdā milonis. itēq;
 liberos cōparatos esse ad cēdē suā. nomiā quoq; seruorū edisse
 ad milonē misisse: ut eū in potestate sua haberet: a milone respō
 sum esse ex iis seruis quos nominasset: partī neminē ſe unquam
 habuiffe: partī manumisſe. dein cū Luciū apud ſe hēret
 Luciū quēdā de plebe ad corrūpendū indicē ueniffē: qua re co
 gnita in uīcla eū publica eſſe cōiectū. decreuit enī ſenatus: ut cuž
 iterrege & tri. ple. Pōpeius daret operā ne qd. r. p. detrimēti cape
 ret: ob has ſuſpitiones Pōpeius in superioribus ortis ſe cōtinue
 rat. deinde ex S. C. dilectu per Italiā habitu cū rediſſet: ueniētē
 ad ſe Milonē unū oīum non admiferat. Itē cū ſenatus ī porticu
 pōpei haberet ut pōpeius poſſet t̄tereffe unū tū excuti prius q̄ in
 ſenatu it̄raret prius q̄ iuſſerat. hē ſunt ſuſpitiones quas dicit ſe Cī
 cero pertimescere. Quid enī minus illo dignū q̄ cogere eū cōdē
 netis ī quē aīaduertere ipſe & more maioriū & ſuo iure poſſet: &
 p̄ficio eſſet. & cetera. Idē. T. Munatius Plancus (ut ſēpe dixi
 imus) poſt audita & obſignata testiū uerba dimiſſoſq; itērim iu
 dices uocata cōtione cobortatus erat populū: ut cluſis tabernis
 poſtero die ad iudicium adeffet: nec pateretur labi Milonem.

Incideban̄ iam domi legēs q̄ nos iam seruis nostris addicerent
Significasse iam puto nos fuisse īter leges. P. Clodii quas ferre
proposuerat: eā quoq; qua libertini qui nō plusq; in tribus suffra-
giū ferebāt possent in rusticis quoq; tribubus: quē ppriē ī genuo
rū sunt ferre. Senat⁹ credo p̄torē eū circūscriptis: ne tū solebat
id facere ī priuato eodē hoc aliq. Significat id tēpus
quo. P. Clodiū adhuc questor designatus esset
est cū ītrasset eo ubi sacrificiū pro p.r. fiebat. qd' factu-
nctatū erat S.C. decretūq; ex ordinē iudiciū fieret.

VER.A.NOVIS.CLX.

Quo loco inducit loquentē Milonem cū bonarū partiū hōibus
de meritis suis plebē & infirmā multitudinē que P. Clodio du-
ce fortunis uestris īminebat: eā quo tutior esset uestra uita se fle-
cteret: sed etiā tribus suis patrimoniis deliniret. puta iam supra
esse dictū Milonē ex familia fuisse papia. deinde adoptatū esse
ab. C. Annio auo suo materno tertīū matrimoniū uideſ signifi-
care matriscī qd' fuerit nō inuenio. Peracta utrinq; causa
singuli qui nos accusatori & reus senatores totidē equites tribu-
nos ērarios reiecerūt. ita ut un⁹ & L. sentētias tulerint. Senatores
cōdēnauerūt xii. absoluerūt vi. equites cōdēnauerūt. xiii. absol-
uerūt iii. Tribuni ērarii cōdēnauerūt xiii. absoluerunt iii. Vide
bātur nō ignorasse iudices īscio Milone initio uulneratū esse
Clodiū: sed cōperāt postquā uulneratus esset iussu Milonis oc-
cisum. fuerunt qui crederēt. M. Catonis sentētia eū esse absolu-
tum. nā & bene cū r.p. actū esse mortē. P. Clodii nō dissimula-
uerit. & studebat in petitione cōsulatus Miloni & reo affuerat.
nominauerat quoq; eum Cicero presentē & testatus erat audisse
a. M. Fauonio ante diez tertīā q̄ cedes facta erat Clodiū dixisse
peritū eē eo triduo Milonē: sed milonis quoq; notā audaciā
uetiar e p. utile uisum ē sciret
ne unquā potuit utrā sentētiam
opera maxīa A ppīi Claudiī
stero die factus reus ambitus apud Manliū torquatū abñs dam-
natus ē. Illa quoq; lege accusator fuit eius Appius Claudius: &
cū ei p̄miū lege daref negauit. reo ita subscripterūt: & abit⁹ iudi-
cia. P. Valeri⁹ Leo & Cn. domicius. C.F. post paucos dies q̄q;

Milo apud fauonium questorem de sodalicis damnatus est accusante. P. clodio nerato reo: cui lege pmiū datū est. Deinde apud. L. fabium questorem iterū absens dānatus est de ui. Accusauit. L. cornificius &. Q. patulcius. Milo in exiliu; maxiliā intra paucissimos dies pfectus ē. Bona eius propter alieni aeris magnitudinem semiuncia uenierunt. Post Milonem eadem le ge pōpeij. A. primus ē accusat⁹. M. saufi⁹. M. F. qui dux fuerat in expugnanda taberna bouillis & clodio occidēdo. Accusaue runt eū. L. cassi⁹. L. fulcini⁹. c. f. C. ualerius. defenderūt. M. Ci cero. M. cecilius. obtinueruntq; ut una sententia absolueretur. condēnauerunt senatores. x. absoluerunt. vii. condemnauerunt equites Romani. viii. absoluerunt vii. sed ex tribunis ęrarijs de cem absoluerunt. vi. condēnauerūt. manifestumq; odium clo dij saluti sanfeio fuit: cu; eius uel p̄or causa quā milonis fuiss; qdē apte dux fuerat expugnādē taberne repertus. Deinde post paucos dies apud considium questore e lege plaucia: de ui sub scriptione ea q̄ loca occupasset & cum telo fuisset nā opaꝝ milonis accusauerūt. C. fidi⁹. CN. apponi⁹ CN. F. M. seius sex defenderunt. M. Cicero. M.

Terentius Varro Gibba. absolutus est sentētijs plenius q̄ p̄us graues habuit xviiiij. absolutorias. ii. & xxx. sed e cōtrario: hoc a priore iudicio accidit. equites enim ac senatores eum absoluere runt. tribuni ęrarij dānauerūt. Sex aut̄ clodius q̄ auctore corp⁹ clodij in curiam illatum fuit: accusantibus. C. Cieffenio filone M. alfidio defenderunt flacconio magno consensu: dānatusq; est sentētijs vi. & xl. absolutorias v. omnino habuit duas seāto rum: tres equitum. multi p̄terea & p̄sentes & cum citati non respondissēt damnati sūt: ex qbus maxima pars clodianorum.

Q. A. Pediani Incipit pro Cornelio de māiestate

Anc orationem dixit .L. cotta. L. torquato cosf. post annum q̄ superiores. Cornelius homo non iprobus uita habit⁹ est. fuerat q̄stor gnei pompeij dēin tr. pl. C. pisone cos: biennio ante q̄ hec dicta sunt. In eo magistratu ita se gessit ut iustior ptinatior uideref. Alienatus

autem a senatu ex hac causa. Retulerat ad senatum ut quonia;
exteraru; nationū legatis pecunia magna daref: usura turpiq;
& famosa ex eo lucra fierent: ne quis legatis exterarū nationū
pecunia; expensam ferat: cuius relationē repudiauit senatus &
deere uit sati factū uideri eo. S.C. quo āte ānos. CN. domitio
C. celio coss. factum erat: cū senatus ante pauculos annos illo
S.C. decreuisset: ne quis cretēsibus pecuniā mutuā daret. Cor
nelius ea re offensus senatui quēstus ē de ea
ne ex
bauriri p̄uintias usuris: puidendū ut haberent legati unde p̄sē
tia
darent: p̄mulgauitq; legem qua auctoritate
senatus minuebat: ne quiuis p̄ populū legibus solueref: quod
antiquo quoq; iure erat cautū. Itaq; in oībus. S.C. qbus aliquē
legibus solui placebat: adiecerat solitū ut de ea re ad populum
ferret: sed paulatim ferri erat desitū. resq; ia; in eam cōsuetudi-
nem uenerat: ut postremo ne adiūceret qđē in. S.cōsultis de ro-
gatiōe ad populū ferenda eaq; ipa. S. C. p̄ pauculos admodu;
fiebant. Indigne eam corneli rogationē tulerat potētissimi q̄q;
ex. S.C. quorū gratia magnope minuebat. Itaq;. P. Seruilius
globulus tr. pl. iuētus erat: q. L. cornelio obſisteret. Is ubi legis
ferūde dies uenit: & p̄co subiūcere & p̄conem p̄nūtiare passus nō
est. Tum cornelius ipse codicē recitauit. Quod cū iprobe fieri
L. piso cos. uebementer q̄reref: tribunicia; in̄cessiōne diceret
graui cōuitio a populo exceptus est: & cū ille coss. qui sibi in
tendebant manus prēdi a littore iussisset: fracti eius fasces cū-
cti: lapidesq; etiā ex ultima cōtione in cos. iacti: quo tumultu
cornelius pturbatus cōciliū dimisit. Actū deinde eadē de re in
senatu est magnis cōtētionibus: cū cornelius ita ferre rursus ce-
pit: neq; in senatu legibus solueref: nisi. cc. affuissent: neue q̄s
cū solutus intercederet: cū de ea re ad populum ferref. hēc sine
tumultu res acta est. nemo enim negare poterat p̄ auctoritate
senatus esse eam legem: sed tamē eam tulit iuitis optimatibus
qui uel paucos
gratificari solebant. Aliā deinde
legem cornelius & sine more pugnare ausus est: multis tamen
iuitis tulit: ut p̄tores ex edictis suis p̄petuis ius dicerent: que
res cū aut gratiā abitiosis p̄toribus qui uarie ius dicere solebāt

sustulit. alias quoq; cum plures leges cornelius p̄mulgauit: q'
 b⁹ pleriq; colleg^e intercesserūt per quas contentiones totus tri-
 bunat⁹ tempore eius pactū est. Sequēti deinde āno. M. lepido
 L. uolcatio cos. quo anno p̄tor cicero fuit: reum corneliū; duo
 fratres comini^j lege cornelia de maiestate fecerunt. Detulit no-
 men. P. scripsit. C. & P. cassius p̄tor decimo die: ut mos est ad
 esse iussisset: eoq; die ipse non affuisset seu auocatus p̄p̄t pu-
 blici frumenti curam seu gratificans reo circūuēti sunt ante tri-
 bunal eius accusatores a notis op̄arum ducibus: ita ut mors in-
 tentaretur: si mox non desisterent: quā p̄nitiem uix effugierūt
 interuētu consulū qui aduocati reo descenderāt: & cū in sca-
 las quasdā comini^j fugissent: clauso in noctē ibi se occultaue-
 runt: deinde p̄ tecta uicinarū edium p̄fugierūt ex urbe. Postero
 die cū. P. cassius assedisset: & citati accusatores nō adessent ex-
 emptum nomen est de reis corneli^j. Comini^j autē magna infa-
 mia flagrauerūt uendidisse silentium magna pecunia. Sequēte
 deinde anno. L. cotta. L. torquato cos. quo hēc oratio a cicero
 ne p̄tore dicta est: cum p̄ma pars. M. Manilius qui iudiciū per
 op̄arū duces turbauerat. deinde q̄ ex. S. C. āno cos.
 p̄sidebant: & iudicio nō respondisset.

atq; esset dā
 natus recreauisset iam accepta pecunia tollere ait
 corneliū lege maiestatis. Res acta est magna expe-
 ctatione paucos ante me g^o cornelius p̄territus ma-
 nilij exitu in iudicium adhibuit: ut ne clamor qde;
 illius ab aduocatis eius oriretur. Dixerūt in eu^j infesti testimo-
 nia principes ciuitatis qui plurimū in senatu poterant. Q. hortē-
 sius. Q. Catulus. Q. Metellus pius. L. lucullus. M. lepid⁹. Dixe-
 runt autem hoc uidisse se: cum cornelius in tribunatu codicē p̄
 rostris ipse recitaret: q̄ ante corneliū nemo fecisse estimaretur
 uolebant uideri se iudicare eā rem magnope ad crimē īminutę
 maiestatis tribunitie p̄tinere: & cum p̄p̄ tollebatur intercessio
 sua tribunis promitteretur: non poterat negare id factum esse.
 Is eo confugit ut diceret: non uideo quo lect⁹ sit codex a tri-
 buno īminutam esse in tribunitiam potestatem. Qua uero ar-
 te & scientia orationis ita ut & dignitatem clarissimoru^j ciuiu^j
 contra quos dicebat non uiolaret: & tantum auctoritate eoru^j

ledi reum nō pateretur: quantaq; moderatione rem tam difficultem alijs tractauerit: lectio ipsa declarabit. adiumentum autem habuit q; sicut diximus cornelius ppter destrictum ppositu; ad uersus principum uoluntatem cetera uita nihil fecerat qd' magnope iprobaretur. Prēterea q; & ipse globulus q; serat aderat cornelio q; ipsum quoq; diximus q; cornelius pō, pēi magni qstorum fuerat apud duas pfecturas equitum. R. & tribuno & ex tertia quoq; parte apud plerosq; exceptis iis familiaris principum ciuitatis. Res acta est magno cōuentu magnaq; expectatione quis euentus iudicii futurus esset A sūmis uiris dicit estimo & id qd' ei diceret cōfiteri animaduertebant. Extat oratio hominis accusatoris quā sumere in manus: est aliquod opeptium non solu; ppter ciceronis orationes quas pro cornelio habemus: sed etiam ppter se metipsum cicero ipse significat. quatriduo cornelium defēdit duas actiones cōculisse: cu; in duas orationes appareat iudiciū id exercuit. Q. gallus ptor.

VER. A. PRIMO CIRCI. clxi.

Postulatur a me ptore primum de pecunijs repetūdis. Prospexit uidelic; cominius: quid agatur uidelicet homines feneos ī medium ad tentādum periculū piectus simulacra. Effigies bo minum ex feno fieri solebant: quibus obiectis ad spectaculum pbendum tauri irritaren;. Quid metell⁹ sūma nobilitate ac uirtute: cum bis iurasset semel priuatim. priuatim patre publice legis deiectus est ratione: an ui an ueri suspicio nem animi tollit uirt⁹ ac dignitas: & Q. metelli adolescentia ad sūmam laudē omnibus rebus ornatam . hoc exēplum affert hoc loco: q; uult pbare desistere eum debere ab accusatione: quanq; neq; accusauit: neque fecerit actionem. na; metellus & postulauerat curionem & desistere. Confugit autem orator ad metelli nobilitatem: & ad. C. curionis industriam ut legeret id qd' illi utilius q honestius fecerant. Res autem tota se sic habet: in qua quidem illud primū explicandum est de quo metello hoc dicit. fuerūt enim tunc plures quinti metelli: ex qbus duo cōsulares pius & creticus: de qbus

apparet eum nō dicere. duo autem adolescentes nepos & celer: ex quibus nūc nepotē significat. Ei⁹ enim patrem. Q. metellū nepotem balarici filium macedoni nepotē: qui cos. fuit cū. T. didio curio is de quo loquit̄ accusauit: isq; metellus moriens petiit ab hoc filio suo metello: ut Curionem accusatorē suū ac cusaret: & id facturū esse iure iurando adegit. Metell⁹ fecit reu; curionē: cūq; interim quēdam ciuē idem metellus seruū suum esse cōtendens ui arripiisset: ac uerberib⁹ affecisset: curio asser torem ei cōparauit. Dein cum appareret eum exitu; iudicii illi⁹ futurum ut liber is iudicaret: quē metellus uerberib⁹ affectum esse negare nō poterat: inter metellū & curionē facta pactione arbitriū de libertate pegere sed tamē ille in liber tatem de quo ut neq; metellus p̄staret in accusatione curionis: eaq; pactio ab utroq; firmata est. hoc ergo illd' ptinet cū iuraf se dixit semel p̄uatim & iterum legatum scilic; cum in curionē calūniam iurauit. Cum hoc aute; metello postea Cicero simul tates gessit. euasit enim metellus malus atq; īprobus ciuis. Le gem inquit de libertinorū suffragiis cornelius cū mallio dedit quid est hoc: dedit an tulit: an rogauit: an hortatus est: an tulis se ridiculū est: quasi legem aliquā aut ad scribendum difficile aut ad excogitandū recognita: q̄ lex paucis his annis non mō scripta sed etiam lata esset. P. Sulpitiū in tribunatu hanc eandē legem significabimus. T ulit autem. L. Sylla qui postea foelix appellatus. Q. pompeio cos. ante xvi. ānos q̄ hēc dicta sunt cu; p uim rem. p. possediss; ab ītiis bonarū actionum ad pditas p gressus esset: qd' & ītiū bellorum ciuilium fuit: & pp̄ter qd' ipse sulpitius cos. armis ire oppressus esse uisus est: in quo cu; multa reprehensa sint tum in primis celeritas actionis. Celerita tem actionis significat ut Manilius sicut iam ostendim⁹ post pauculos statim dies q̄ inierat tribunatum egem eandem com pitalibus ptulit. Petiuit tamē a me pater maxima constitutiōe ut causam maniliū defenderem: cattiu; celsū significat sicut iam ante dictum est.

CDicit de eodem manili tribunatu. nam cum is tr. pl. duas leges tulisset in eo magistratu: unam pernitiosam: alteram egregiam qd' summa res publica non habet: sed ab illo ipso tr. abiecta est

VER.A.PRI.dcccc.l.

bonū autē qd̄ sūma respū. manet in uestri ordina
dis fuit. Dic̄tum est etiam supradictis legibus quas
nūc de libertinorum suffragiis: quē cum. S.C. dānata esset: ab
ipso quoq; manilio. altera defensa est. altera de bello mitridati
co CN. pompeio extra ordinem mandando ex qua lege cum
magn⁹ Pompeius bellum gerebat. dicit de disturbato iudicio
maniliano. Alijs ille in illum furorem magnis hominibus au-
ctoris ipulsus est: qui aliquod instituit exemplū disturbādoꝝ
iudiciorū pnitiosissimum temporibus suis accōmodatissimū
eis alienissimum rationib⁹ cupierunt. L. Catilinā & CN. Piso-
nem uideſ significare. Fuit autē Catilina patricius & eodē illo
tempore erat reus repetundarū cum punitiam africā obtinuiss;
& cōsulatus cādidatum se ostendisset. Accusator erat eius. P.
Clodius adolescens ipse quoq; pditus qui postea cu; cicerone
inimicitias geſſit. CN. quoq; ipſe adolescens potēs & turbulē
tus familiaris erat catilinę: omniūq; consiliorū eius pticeps &
turbarum auctor.

VER.CIR.SXI.

CPossum dicere hominē sūma prudētia captu; C. cotta; de suis
legibus ab rogandis ipsum ad senatū retulisse. Hic est cotta de
quo iam ſēpe diximus magnus orator habitus & compar in ea
gloria. P. Sulpitio & C. cēſari. Vidēt autē in rebus pūis fuīſſe
leges illę: quas cū tulisset retulit de iis abrogandis ad senatu;
nam neq; apud ſalustiu; neq; apud Liuium neq; apud fenestel
lam ullius alterius late ab eo legis mentio p̄ter eā quā in cōtiōe
nobilitate magno populi studio ut his
fuissent. Alios quoq; magistrat⁹ aliter
& qd̄ lex dictatore. L. Sylla paucis lata phibebat: neq;
eam cottę legē abrogatā eſſe ſignificat. **SEQVITVR**

CPossum & eius cottę legem de iudiciis priuatis āno poſtq; lata
ſit a fratre eius: Cottam ſignificat. fuerūt autē tres duo hic. M.
tertius. L. cotta: qui lege ſua iudicia inter tres ordines cōmu-
cauit. Senatum. equites tribunos erarios. adeptique ſunt om-
nes consulatum. **STATIM.**

CLegem liciniam & mutiam q; ciuibus regūdis uideo conſtare
inter omnes: quā duo coſſ. omnium quos uidim⁹ ſapiētiffimi

tulissent non modo in utilem sed primitiosam. R.p. fuisse. P.
Licinium crassu; oratore;. &. Q. Mutium sceuolā pont. max.
eundemq; & oratorem & iuris cōsultū significat. bi enim lege;
eam de qua loquiſ de regendis in sua ciuitate socijs in suo cō
fusatū tulerunt cum ſūma cupiditate ciuitatis Romanę italici
populi tenerent. Et ob id magna pars eorum pro ciuib; Ro
manis ſe gereret: necessaria lex uifa ē ut in ſuę quicq; ciuitatis
ius redigereſ. Verū ea lege ita alienati animi ſunt principū itali
coru; populorum ut ea uel maxima cauſa bellī italici qd' poſt
triennium exortum eſt fuerit.

CQuatuor omnino genera ſunt iudices in quibus p ſenatū mo
re maiorum statuatur aliquid de legib;. Vnum eſt eiusmodi
placere legem abrogare. ut. Q. Cecilio. M. Emilio coſ. q̄ leges
rem militarem impedirent ut abrogarent. Q. Cecilius numidic⁹
Metellus. M. Iunius Silvius: de quibus facit mentionem coſſ.
fuerūt bello cimbrico qd' diu praeſimul & infeliciter gestu;
eſt: atq; ipſe quoq; hic iunius male rem aduersus cimbros ges
ſit ac plures leges quę p eos annos quibus hęc signi
ficabant populo late erant: quibus militię ſtipendia minuebāt
abrogauit. Quātūq; lex lata eſſe dicatur ea non uideri populu;
teneri: ut. L. martio. ſex iulio coſ. De legibus iuniis puto uos re
minisci has eſſe leges iunias quas illis coſſ. M. Lubilius druri⁹
tr. ple. tulerit: qui cum ſenatus ptes tuendas ſuſcepiff; & leges
p opinatibus tulifſet. poſtea ea licētia eſt progressus: ut nullu;
in his morem ſeruarer. Itaq; Philippus coſ. qui ei inimicus erat
obtinuit a ſenatu ut leges eius omnes uno. S. C. tolleret. Decre
tum eſt enim contra auſpitia eſſe latas: neq; hiſ teneri populu;

CTertiū ē de legū abrogationib; quo de genere pſepe. S. con
ſulta fuerūt: ut nuper de ipsa lege calphurnia: q̄ derogareſ. Lex
hęc calphurnia de ambitu erat. tulerat eam ante biennium. C.
Calphurnius piso coſ. in qua pter alias penas pecuniaria quoq;
pena erat adiecta.

CP. Africanus ille ſuperior dicit nō ſolum a ſapientiſſimiſ ho
minib; qui tū erant: uerum etiam a ſe ipſo ſepe accusatus eſt:
q̄ cum consul eſſet cum. T. longo paſſuſ eſſet tamē plurima

populari confessu senatoria subsellia separari. Hoc factus est secundo consulatu scipionis: post septimum annum q̄ cartaginensisibus bello secundo data est pax. factum id esse autem annas tradidit ludis romanis quos fecerunt ediles curules atilius ferranus. T. Scribon⁹ libo cideos fecisse ius censorum sex aeli leti. C. Cornelij categi. Et uidetur in hac oratione hunc quidem auctorem secutum Cicero dixisse passum esse scipionem se cerni a cetero confessu spectacula senatorum. In ea autem quam post aliquot annos habuit de aruspicum responso: non passum esse scipionem sed ipsum auctorem fuisse dandi eum locum senatorib⁹ uidetur significare. Verba eius hęc sūt Nam quid ego de illis ludis loquar: quos in palatio nostri maiores ante templum matris magnę fieri celebrariq; uoluerunt: quibus primum ludis ante populi confessum senatui locu; P. Africanus. ii. col. & colla eius sempronio longo hoc tributum esse senatui scribit: sed sine mentione megalesium Ediles enī eos ludos facere soliti erant. uotiuis ludis factum tradit: quos scipio & longus cosf. fecerint. Non prēterire autem uos uolo esse oratorię caliditatis ius ut cum opus esset eisdem rebus ab utraque parte uel a contrarijs utantur. Nam cum secundum Ciceronis opinionem auctore scipione cosf. ediles secretum ante omnis locum spectandi senatoribus dederint. eodem illo facto scipionis in hac quide; oratione quia causa popularis erat p̄mebaturq; senatus auctoritate: atq; ob id dignitatem eius ordinis q̄ possit maxime elabari cause expediebat. penitusse ait scipionem q̄ passus esset id fieri. In ea oratione de aruspicū responsō: quia in senatu habebatur: cuius auribus erat blādiēdū & magnope illum laudat: & non auctorem fuisse dandi. nā id erat leuius: sed ipsum etiam dedisse dicit.

CIR. MEDIUM.

Quo loco numerat cu; lex feratur: quot loca itercessionis sūt iubeat dicere. est utiq; ius uetandi cum ea feratur q̄ diu ferundi transferuntur id est lex. dum priuati dicūt dum Cistella: deferunt dum equant sortes: dum sortitio fit: & si qua sūt alia hui⁹ generis. alia populus cōfusus ut semp alia: ita & in cōtione id pactis cum id soluz superest ut

populus sententiam ferat. iubet enim is qui fert legem dicere quod uerbum non hoc significat: quod in cōmuni cōsuetudine erat de eo loco ubi lex fertur: sed in suā quisque tribū descendat in qua est suffragium laturu.s

PAVLOPOST

Vnus tantum quod hoc ipso tr. ple. factum est p̄termittendū nō uidetur. neque enī maius est legere codicē cum intercedat: quod si tella; ipsam cū ipso intercessore deferre: nec graui⁹ īcipe ferre quod p̄ferre: nec uehementius ostendere se laturū in uito collega quod īpī collegē magistratū abrogare: nec criminosius trib⁹ ad legē accipiendā quod ad collegam reddēdū p̄uatum introuocare: quod uir fortis huius collega aut gabini⁹ in re optima fecit omnia. neque cū salutem. p.r. atque omnibus gentibus finem diuturnę cupidi tatis turpitudinis & seruitutis afferret. passus est plus un⁹ collegē sui quod uniuersę ciuitatis uocem ualere & uolūtatem. Mani festum ē de ea lege Ciceronem nunc dicere qua CN. Pompeio bellū aduersus piratas datum est. L. autē trebellius tr. ple. quez nominat: quo perseuerante intercedere. nam senatus p̄miseraf moriturum se antequod illa lex p̄ferretur: introuocare tribus gabinius cepit: ut trebellio magistratum abrogarent sicut quonda; C. Gracchus tribun⁹. M. octauio colle suo in magistratum ab rogauit. Et aliquā diu trebellius ea re p̄territus non aderat: p̄sta batque in intercessione: quod dānari magis quod p̄seueraturu; esse gabiniū arbitrabat. S; postquod viij. &. x. trib⁹ rogationē acceperūt: & una mēs eēt ut mō supat populi iussu; cōficeret remisit in t̄ces sionē trebelli⁹: atque ita legē gabini⁹ de piratis p̄sequēdis p̄tulit.

At enim de corrigēda lege retulerunt. diximus iam in principio Cornelii primo legē promulgasse nequis per senatum lege solueretur. tulisse ut tum denique de ea re. S. C. fieret cu; adesset in senatu non minus & hēc & illa quā appellat correctio.

Idē hēc ipsa lex quā. C. Cornelius tulit obstitisset decreuissim id quod palā iam isti defensores iudiciorū pugnauerunt. senatiū non placere id iudicium de syllē bonis fieri: quā ego causā longe alī p̄tor in cōtiōe defendi: cu; id dicerem quod idē iudices po stea statuerunt: iudicium equiore tempore fieri oportere. Quia defuerat superioribus temporibus in grario pecunia publica:

multa & s̄epe eius rei remedia erāt quæsita: in quib⁹ hoc quoq; ut pecunię publice quę residue apud quemq; essent exigerent. Id autem maxime p̄tinebat ad Cornelium faustum dictatoris filium: quia Sylla per multos annos quibus exercitibus p̄fuerat & R.p.tenuerat: sūpserat pecunias ex uectigalibus & ex crario p.r.eaq; res s̄epe erat agitata s̄epe omissa p̄tum ppter syllanæ partium: partim q; iniquum uidebatur post tot annos: q; qui pecuniam accepat resq; redderet rationem.

STATIM.

CAntea uero q; multarum rerum iudicia sublata sunt & quia sci-
stis: p̄terea ut neque; in iudicium oratio mea reuocare uideat.
bello italico q; fuit adolescētibus illis qui tu; in re.p.uigebāt:
cum multi uaria lege inique damnarentur quasi id bellum illis
auctoribus conflatum esset: crebreq; defectiones italicorum
nunciarentur: non tunc eius tristicię occasionem senatus decre-
uit: ne iudicia dum tumultus italicus esset exercerēt: q; decretū
eorum in cōtionibus populi s̄epe agitatum erat. supererāt autē
ex iis qui illa iudicia metuerunt ingentū maxime. C. Curonis
adolescentis eius qui bello ciuili c̄esaris fuit partium.

PAVLO POST

Non CN.dolobella.C.uolcatium honestissimū virum com-
muni & quotidiano iure priuasset. Duo fuerūt eo tempore do-
lobellę: quorū alterum. C.C̄esar accusauit: alteru; M.scaurus
Non deniq; homo illoꝝ & uita & prudentia longe dissimilis:
ſ; tñ nimis in gratificādo iure liber. L.sisenna bonorum.CN.
Cornelij possessionem ex edicto suo. P.Scipioni adolescenti
summa nobilitate eximia uirtute p̄dīto non dedisset. Hoc so-
lum hic annotandum est hunc esse. L.sisennā qui res romanas
scripsit. Quare cum hunc populus. R. uideret & cum a tr.ple.
doceretur nisi pena accessisset in diuīsores extinct
ullo modo posse legem banc Cornelij flagita-
bat. illam quę ex. S.C. ferebatur repudiabat: idque in rebus do-
ctissimus duorum consulū designatorum calamitate.

ET EADEM DE RE.PAVLO POST

Vt spectaculū illd' duoꝝ designatoꝝ cōs.calamitat̄.re & tpe

salubre ac necessarium genere exemplo miserum ac funestum
 uideremus. P. syllam & antroniū significat: quorū alterum. L.
 cotta: alteꝝ. L. torquatus: qui cum bęc Cicero dicebat cos. erāt
 ambitus dānarant: & in eorū locum creati erāt. Quid ego nūc
 tibi argumentis respondeā: posse fieri ut alias aliquis corneli⁹
 sit qui habeat philerotem: res uolgare nomen esse philerotis.
 Cornelius uero ita multos ut iam etiā collegiū constitutum sit
 frequēter tū etiā coetus factios orū hominū sine publica aucto
 ritate malo publico fiebāt. Propter quod postea collegia. S.C.
 & pluribus legib⁹ sunt sublata p̄ter pauca atq; certa: que utili
 tas ciuitatis desiderasset: quasi ut fabrorū littorū q̄b.
 At enim extremi ac difficillimi tēporis uocē illam. C. cornelio
 cos. mittere coegisti: qui rē saluam esse uellēt ut ad legem acci
 piendam adessent. Piso qui cos. eodem anno fuit: quo Corne
 lius tr. ple. erat: cum legem de ambitu ex. S.C. grauiorem q̄ fue
 rat antea ferret: & ppter multitudinē diuisorū q̄ p uim aduersa
 bantur e foro electus esset: edixerat id qd Cicero significat: &
 maiore manu stipatus ad legem pferendā descēderat. Plebem
 ex maniliana offensione uictā & domitā esse dicit ante uestros
 annos ppter illius tr. ple. temeritatem posse adduci ut omnino
 ne illius potestate abalienemur q restituerunt
 ea potestatē. alteꝝ nihil unū posse cōtra mltos. alterū lōge abeē
 Manifestū puto esse uobis. M. Crassum & CN. pōpeiū signifi
 cari: e quibus crassus iudex tū sedebat in corneliū. Pompei⁹ in
 Asia bellū mitridaticū gerebat. Tāta igit̄ in illis uirtus fuit ut
 āno xvi. post reges exactos ppter nimiā dominationē potētiū
 se cederent. Leges sacratas ipsi sibi restuerent. duos tr. crearēt.
 montē illū transanienē: qui hodie mons sacer noīatur in quo
 armati cōsederant eterne memorię causa cōsecrarent. Itaq; au
 spitato postero anno. x. tr. pl. comitiis curiatis creati sūt. Indu
 cor magis librariorum hoc loco esse mendam q̄ ut Cicerone;
 parū p̄prio uerbo usum esse credā. Illo enī tēpore q̄ loqui⁹ qd
 fuit post xvi. ānos q̄ reges exacti sunt plebs sibi leges sacratas
 nō restituit. nūq̄ enī tr. ple. habuerat: s; tū primū eos constituit.
 Numerum quidem annoꝝ post reges exactos q̄ id factum est
 diligenter posuistis qui fuit. Auerginio tricosto. L. uetrurio

coturino cos. Ceterum quide; non duo tr.ple.ut Cicero dicit sed quinque tradunt creatos tum esse:singulos ex singulis classi bus.Sunt tamen qui eundem illū duorū numerū quē cicero ponant inter quos tudianus & pomponius atticus liuiusque noster: idē hic & tudianus adiiciunt̄ tris. pterea ab illis duobus collegas creatos esse.Nomina duorū qui primi creati sunt hęc tradunt̄ L.siccinius.L.F.uelutus lauinius. C.F. patriculū. Reliqua ps buius loci quę ptinet ad secūdā cōstitutionē tribunorū & decem uirorum finitum iperium: & breuiter & aperte ab ipso dicatur.nomina sola non adiicit̄:quis ille ex.x. uiris fuerit contra libertatem uindictę dederit:& quis ille pater contra cuius filia; id decreuit.scilicet quod notissimū ē. decuirum illū appium clau dium fuisse:patrem autē uirginis.L.uirginiū.unū hoc tantum modo explicandū: quod loco primū de secūda secessione plebis debinc concordia facta sic dicit. Tum interposita fide pro tres legatos aplissimos uiros:romā armati reūtūt̄:i auētino cōsiderūt̄ inde armati i capitolio uenerūt decē tr.pl. pontificē quod magistratus nullus erat creauerūt.legati tres quorū nomina non ponit .ij.fuerunt. P.tarpeius.C.Iulius.P. sulpitius omnes consulares.Pontifex maximus fuit. M.papirius etiā hęc recentiora. pte rea ponā principiū iustissime libertatis. Cassia; qua lege suffragiorum uis potestasque cōualuit:alteram cassiā quę populi iudicia firmavit.Quod est ista lex cassia qua suffragio quod potestas cōualuit:manifestū est.nam ipse quoque paulo ante dixit. Legem cassiā tulisse ut populus pro tabellam suffragiū ferret: Altera cassia lex quę populi iudicia firmavit :quod sit potest queri. Est autē hęc.L.cassius.L.F.longinus.tri.ple.C.mario. C.flacco cosf. plures leges ad minuendā nobilitatis potentiam tulit: in quibus banc etiā ut quę populū damnasset : cui ue imperiū abrogasset in senatu non esset. Tulerat autē eam maxime ppro simulatales. cū.Q.cecilio qui ante biennium cos. fuerat & cui populus: quod male aduersus cimbros rem gesserat iperium abrogauit. Qui non modo Sylla uerum etiam illo mortuo semper hoc per se sumis operibus retinendum putauerunt:inimicissimi.C.cotta fuerunt:quod is cos.paulum tr.ple.non potestatis sed dignitatis addit.hic cotta ut puto legem tulit ut.tribu.pleb.liceret postea

alios magistrat⁹ cape q̄ lege syllē is erat adēptū. Quādiu qdē
 hoc animo erga uos illa plebs erit: quo se ostēdit esse cū legem
 aureliā cū tosciā nō modo accepit s; etia; efflagitauit. Aurelia
 lege cōmunicata esse iudicia īter senatores & equestre; ordine; &
 tribunos erarios q̄. L. roscius otho biēnio ante cos. firmauit
 in theatro: ut eq̄tibus. r. xiiij. ordines spectandi ġtia daren̄t. Me
 moria teneo cū primū senatores cum equitib⁹. r. lege plotia iu
 dicarēt hominē dis ac nobilitati p̄ iūsum. CN. pōpeiu; causa;
 lege uaria de maiestate dixisse. M. plaucius syllan⁹ tr. pl. CN.
 pompeios strabone. L. portio catone coſſ. secundo anno belli
 italicici cum equeſter ordo in iudicijs dominaret legem tulit ad
 iuuantibus nobilibus: quē lex uim eā habuit quā cicero signi
 ficat. na; ex ea lege tribus singulē ex eo numero quinos denos
 suffragio creabāt: qui eo anno iudicarēt. ex eo factum est ut se
 natores qu oq; in eo numero effent & quidam & ex ipsa plebe

PRO CORNELIO

CNum in eo qui ſint bi testes hēſitatis: ego uobis qdā; duo : re
 liqui ſunt de consularib⁹ ūimici tribunitiē potestatis: pauci pte
 rea aſſeratores eorum atq; aſſecule ſubſequūtur. M. lucullum
 & lepidum ſignificat. quinq; enī consulaireſ (ut iam dixim⁹) in
 corneliu; teſtimoniū dixerunt. Q. Catul⁹ Q. hortēliu;. Q. Me
 tellus pius pon. max. quos hac ſecūda oratione tractat: & duo
 qui nō dixerūt quos nunc ſignificat lucullus & lepidus.

CQuid aſſunculus tuus clarissimus uir: clarissimo patre: auo ma
 ioribus credo ſilentio fauente nobilitate nullo interceſſore cō
 parato proderit: & potentissimorū hominū collegijs eripuit
 cooptandorū ſacerdotum potestate; hoc egere enarratione q̄
 hoc loco nomen nō ponit quis fecerit: ei demū uideri potest q̄
 oblitus ſit minus ante xx. uersus hec eo ip̄o ciceronem dixiffe.
 Sex ſi familiariter ex. Q. Catulo ſapiētiſſimo uiro atq; huma
 niſſimo uelim q̄rere utrius tandem tibi tribunatus minus pro
 bari pōt. C. Cornelij an nō dicam. P. ſulpitij. non. L. Saturnini
 non. C. grachi. non tiberij. neminem quem iſti ſeditioſum ex
 iſtimāt noīabo ſ; auūculi tui. Q. catuli clarissimi atq; amātiſſi
 mi uiri q̄ mibi tādē respōſurū putatis? **SEQVITVR**

CQuod idem domitius. M. Syllanum consularem hominem

quēadmodū tr. pl. uexauit .M. syllan⁹ quinquēnio āte cos. fue
rat q̄ domitius tr. pl. atq; ipse quoq; aduersus cimbros rē male
gesserat: quā ob causam domitius eum apud populum accusa
bat. criminabatur eum cū cimbris in uisu populi gessisse: idq;
principium fuisse calamitatū quas eo bello populus accepisset
ac de eo tabellam quoq; edidit: sed plenissime syllanus absolu
tus est: nam duę sole tribus eu; sergia & quirina damnauerunt

bēc ē controuersia eiusmodi ut mibi tr.
pl. CN. domitius catulo. M. terpolius contēptissim⁹ nomen
eiectum esse ex ijs qui tri. pl. fuerunt. Post infractam tribuni
tiam potestatem syllē āte restitutā a. CN. pōpeio apparet. fuit
autē is tr. pl. āte xij. annos. D. bruto & M. lepido cōf. CN. do
mitius tribun⁹ fuerat ante. ij. &. xl. annos. C. maior. ij. cōf. sim
bria cos. magno numero sentētiarū cornelius absolutus est.

In senatu in toga candida contra. C. Anto
nium et. L. Catilinā competitores.

HAec oratio dicta est. L. cēsare & figulo cōf. post ānū
q̄. p cornelio dixerat. Sex cōpetitores in cōsulat⁹ petiti
one. Cicero habuit duos patricios. P. sulpitiū galbam
L. Sergiū Catilinā. quatuor plebeios ex quib⁹ duo nobiles. C.
Antonium. M. antoniū oratoris filiū. L. Cassium lōginū. duos
qui tamen nō primi ex familiis suis magistratū adepti erant. Q.
cornificiū: & C. liciniū sacerdotē. Solus Cicero ex cōpetitori
bus equestri erat loco natus atq; in petitiōe patrē amisit. ceteri
eius cōpetitores modeste se gessere. uisiq; sūt. Q. cornificius: et
galba sonu sancti uiri sacerdos nulla īprobitate not⁹ cassi⁹ q̄ i
eius stolidus: tū magisq̄ īprob⁹ uidereret. s; paucos mēses ī cōiu
ratiōe catilinę eū esse apparuir: ac cruētissimay sētētiaꝝ fuisse
auctōrē. itaq; bi. iiij. p re iacebat. catilina aut & antoni⁹ q̄q om
nib⁹ maxie ī famis eoꝝ uita esset: tñ multū poterāt. coierāt enī
ābo ut ciceronē cōsulatu deiicerēt: adiutoribus usi firmissimis
M. crasso. & C. cēsare. Itaq; bēc oratio contra solos catilinā &
antoniū ē. Causa orationis huiusmodi in senatu babendę cice
roni fuit: quod cum in dies licētia ābitus augereſ pp̄t p̄cipuam

catilinę & antonij audaciā cēsuerat senatus: ut lex ambitus au
 cta etiā cu; pena ferret: ei quoq; rei. Q. Mutius orestinus tr. pl.
 intercesserat. Tū cicero grauiter senatu intercessionē ferēte sur
 rexit: atq; in contionem catilinę & antonij īuectus est ante dies
 comitiorū paucos. Dico. p.c. supiore nocte: cuiusdam ho
 minis nobilis & ualde in hoc largitionis questu noti & cogni
 ti domū catilinā & antonium cum sequestrib⁹ suis cōuenisse:
 Aut. C. cēsarī significat. & enī acerrimi & potē
 tissimi fuerūt ciceronis refragatores eum petiūt consulatum: q
 eius in dies ciuile; crescere dignitatē animadūtebat. Et hoc ipse
 cicero in expositiōe cōsiliorū suorū significat: Eius quoq; cō
 juratiōis que cotta & torquato cōsūl. ante annū q̄ hēc dicēntur
 facta est a catilina & pisone arguit. M. crassum auctore; fuisse
 Quē enī aut amicū habere pōt: is qui tot ciues trucidauit: aut
 qui in sua ciuitate cum peregrino negauit se iudicio equo cer
 tare posse! Catilina cum in syllanis ptibus fuisse crudeliter fe
 cisse noīatim: & postea cicero dicit quos occiderit. Q. ceciliu;
 M. uolumniū. L. tantasiū. M. etiā mari gratidiani sūme popu
 laris hominis: q ob id bis p̄tor fuit caput abscissū p urbem sua
 manu catilina tulerat: quod crimē sēpi⁹ ei tota oratiōe obiūcit
 Fuerat uero hic gratidianus arcta necessitudine ciceroni cōiun
 ctus. cliēte; autē negabit habere posse. C. Antoniū. nā is mul
 tos in Achaia spoliauerat nact⁹ de exercitu syllano equitū tur
 mas. Deinde grēci q spoliauerāt eduxerūt antoniū in ius ad. M
 lucullū p̄tore: qui ius int̄ peregrinos dicebat. egit p grēcis etiā;
 tū adolescētul⁹ de quo paulo āte mētiōe; fecim⁹ & qdē lucull⁹
 id qd̄ grēci postulabāt decreuisset: appellauit tribunos antoni
 us: iurauitq; se id eo iurare qd̄ equa in re uti nō posset. hūc an
 toniū gellius & lentulus cēsores sexēnio quo hēc dicerent se
 natu mouerunt: causa s̄q; subscrīps erūt q socios diripuerit: q iu
 diciū recusauit: q ppter c̄ris alieni magnitudinē p̄die mancipa
 uit: bonaq; sua in potestate nō haberet. Ne se iā tu; respexit cū
 ġuissimis uestris decretis abn̄s nōtus ē. Catilina ex p̄tura africā
 puītiā obtinuit: quā cū ġuiter uexass; legati afri ī senatu iā tū
 absēte illo q̄stī sūt mltēq; ġues sētētiē ī senatu de eo dictē sūt
 In iudicijs quāta uis esset didicit cu; est absolutus: si aut illud

iudicium aut illa absolutio nominanda est. Ante annum q̄ hec
diceretur: catilina cu; redisset ex africa torquato & cotta coſſ.
accusatus est repetundaru; a. P. clodio adolescenti qui postea
inimicus ciceroni fuit. Defensus est catilina ut fenestella tradit
a. M. Cicerone : quod ego ut addubitē hec ipsa Ciceronis ora
tio facit: maxime q̄ is nullam mētionē rei habet cum potuerit
inuidiam facere competitori tam turpiter aduersus se coeunti.
pſertim cum alterū cōpetitorem suum antoniu; in eadem hac
oratione sua admoneat suo beneficio eū ex ultimo loco pture
candidatum ad tertiu peruenisse. Nescis me pto; pmu; esse
factum tecum cessione cōpetitorum & cōlatione centuriarū
& meo maxime beneficio te e postremo in tertiu locū esse sub
iectum? Qui igitur Antonio suffragationē suā imputandam
putat :is defendisset catilinam caput ei⁹ ptectum a ſe nōne im
putaret q̄ ita eſſet? Manifestum eſt ex eo quod ſtat; dicit. Q.
enim muti⁹ tr. pl. intercedebat: ne lex ambit⁹ ferretur: qđ facere
pro catilina uidebatur. Hūc mutium in hac oratione appellans
Cicerō ſic ait. Te tamē. Q. muti ta; male Cie. tr. existimare mo
leſte fero: qui beſterna die me eſſe dignum consulatu negabas.
Quid. p. r. minuſ diligēter ſibi cōſtituere defenſorem q̄ tu tibi
cū te furti. L. calen⁹ agēt me potiſſimū fortunaꝝ tuaꝝ patronū
eſſe uoluisti:cui⁹ tu & cōſiliū in tua turpiſſima cauſa delegisti
hūc honestiſſimaru; rerum defenſore; p. r. auctore te repudiare
pōt: niſi forte hoc dicturus ē q̄ tpe cū. L. caleno furti deiectus
ſit: eo tēpore in me tibi parū auxiliū eſſe uidiſſet. Verū ut agēt
muti⁹ cauſā cicero ſicut catilinę egifſſet eū uideri uult fenestella
cur tā quāuis male existimet de cauſa muti⁹ tamē ei exprebret
patrocinium ſuū nō idem in catilina faciat: ſi mō pro eo dixit:
ut cur iſipm illud iudiciū ſepiuſ in iſamia uocat: quod pti⁹
uideret fuifſe factur⁹: ſi in eo iudicio fuifſet patronus. Atq; ut
alia omittā hoc certe uix uideſ dictur⁹ fuifſe ſi illo patrono ca
tilina repetūdarum abſolut⁹ eſt. Stupris ſe oib⁹ ac flagitiis cō
taminauit: cēde nepharia cruētauit: diripuit ſocios: leges q̄ſtio
nes iudicia uiolauit.

ET POSTEA.

Quid ego ut uiolaueris puentiā p̄dicē:nā ut te illic geſſer;. non
audeo dicē: quoniā abſolut⁹ eſ: mētitos eē eq̄tes. r. falsas fuifſe

tabellas honestissimę ciuitatis existimo mentitū. Q. Metellū
 pium mentitū africam uidisse apud: nescio quid illo iudices q
 te innocentē iudicarunt. O miser qui non sentias illo iudicio te
 non absolutum: uerum ad aliquod seuerius iudicium ac maius
 supplicium reseruatum. Veri ne ergo simile est hęc eū catilinę
 obiicere si illo defendantē absolut⁹ est? Pręterea mouet me q
 cum sint cōmentarij Ciceronis earū etiam defensionū. cōmēta
 rium aut principiū ita q iudicio absolut⁹ ē catilina ut Clodi⁹
 infamis fuerit pūaricatus esset. Nam & reiectio iudicij: ad ar
 bitriū rei uidebaſ esse facta. Populū uero cū in spectante popu
 lo collum secuit hominis maxime popularis quāti faceret ostē
 dit. Diximus & pauloante marij caput catilinam per urbej tulis
 se: Me qua amentia inductus est ut contēneret cōstituere non
 possum utru; equo laturū putauit: an in suo familiarissimo ui
 derat me ne aliorū iniurias mediocriter posse ferre. Manifestū
 est. C. uerrem significat. Alter pecore omni uendito & saltibus
 ppe additis pastores retinet ex quib⁹ ait se cum uelit subito fu
 gi: iuorū bellū excitaturū. C. Antonium significat. Alter indu
 xit eum quē potuit ut repēte gladiatores populo non debitos
 polliceret: eos ipse consulari⁹ candidatus perspexit & legit &
 emit p̄sente. p.r. factū ē. Q. Galliū quē postea reum ābitus de
 fendit significare uidetur. hic enim cum esset p̄turę cāandidatus
 qđ in edilitate quā ante annum gesserat uertias nō habuerat de
 dit gladiatoriū sub titulo patris se id dare. Quāobrem augere
 etiā mercedes si uultis. Q. mutium puerti legem īpedire ut ce
 pit senter cos. sed ego ea lege cōtentus sum qua duos cos. desi
 gnatos uno tempore dānari uidimus. Legem Calphurniam si
 gnificat: quā. C. Calphurnius piso ante trienniū de ambitu tule
 rat. q̄ aute; dicit dānatos esse designatos cos. P. Sylla; &. P.
 Antonium de quibus iam dixim⁹ uult intelligi. Cognomē au
 te. Q. Mutio tribuno quē nominat fuit orestin⁹. Atq; ut istuž
 omittam in exercitu syllano p̄donem in introitu gladiatorem
 in uictoria quadrigariuž. De Antonio dici manifestū ē: sed di
 cit eū in exercitu syllę p̄donem ppter equitū turmas quib⁹ ea
 miā ab eo uexatam esse significamus. in introitu gladiatorem
 ptinet ad iūdiā p̄scriptionis q̄tū facta ē. in uictoria q̄drigariū

d

q̄ cum sylla post uictoriā circenses faceret ita ut honesti homines quadrigas agitarēt: fuit inter cos. C. Antonius. Te uero Catilina consulatum spare aut cogitare non prodigium atque portentū est: ex quibus enim petis: a principib⁹ ciuitatis qui tibi cum. L. uolcatius cos. in cōsilio fuisset: ne petendi quide; potestatem esse uoluerūt. Pauloante dixim⁹ Catilinam cu; de p̄uincia africa decederet: petiturus consulatū & legati afri q̄stī de eo in senatu grauiter puenissent: professus deinde est Catilina petere se cōsulatum. L. uolcatios tull⁹ cos. cōsilia publīcum habuit an rationem catilinę habere deberet si peteret cōsuлатum. nam q̄rebatur repetundarum catilina ob eā causam deftit a petitione. An senatoribus qui te auctoritate sua spolia tum ornamentis omnib⁹ uiūctum pene africanis oratorib⁹ tradi derunt. Diximus modo de hoc .nam iudiciū quoq; secutū repetūdarum a quo ipse p̄ ifamiam liberatus est .Catilina sedit auctem senatorum urna damnaret: equitū & tribunorum absoluere. Ab equestri ordine quē trucidasti: ei uideſ ordo pro cinna nis partibus contra syllam steterat: multasq; pecunias abstulerant exquo saccularij erant appellati atq; ob eius rei iuidiā post syllanam uictoriā erant interfecti. A plebe cui spectaculū eiusmodi tua crudelitas p̄buit: ut nemo sine gemitu ac recordatiōe luctus aspicere posset. Eius illius marij gratidiani qđ caput gestaret obit: quo loco dicit Catilinā caput. M. mari gestasse qđ caput etiam tū plenū animę & spiritus ad syllam usq; ab ianiculo ad edem Apollinis manibus ipse suis detulit. Omnia sūt manifesta. netamē eritis q̄ his tēporib⁹ edes Apollinis in palatio fuit nobilissima: admonendi estis non banc a Cicerone significari ut puto q̄ post mortē etiā Ciceronis multis ānis imp. cēsar quem nunc diuum augustum dicim⁹ post atticā uictoriā fecerit. S; illam demōstrari quē est extra portam carmetalē int̄ forum olitoriu; & circū flaminijū. ea enim sola tu; demū romę apollinis edes. Quid tu potes in defēsione tua dicere qđ illi nō dixerūt quē tibi dicere nō licebit. & paulopost. Deniq; illi negare potuerūt & negauerūt ut tibi ne inficiandi quidē impudētię locum reliquisti. Quare prēclara dicunt̄ iudicia tulisse si qui inficiātem luscium condēnarint. Catilinā absoluerint cōfitēte;

hic quem nominat. L. Luscius not⁹ centurio Syllanus diues q³
 e uictoria factus. na; amplius centies possederat dominat⁹ erat
 non multo anteq³ Cicero dixit. obiecte sūt ei tres cedes proscri-
 ptorum circa eosdem dies. L. quoq³ bellienus damnatus ē que;
 Cicero ait auunculum esse catilinę. hic autem lucretium asellā
 consulatum contta uoluntatē syllę ad turbandum statum cui
 tatis petentem occiderat iussu syllę tunc dictatoris. Is ergo ne
 gat ignarum esse cum etia; imperitos se homines esse: & siquē
 etiā interfecissent impatori ac dictatori paruisse dicerent: ac ne
 gare quoq³. Catilinam uero inficiari non posse. huius autē cri-
 minis periculū qd' obiicit Cicero paucos post mēses Catilina
 subiit. post effecta enim comitia consularia & Catilinę repul-
 sam fecit eu; reum inter sicarios. L. Lucull⁹ paratus eruditus q³
 qui postea consulatum quoq³ petuit. Hanc tu habes dignitatez
 qua fretus me cōt emnis & despicias an eam qua reliquā uitę con-
 secutus cū ita uixisti ut non esset locus tam sanctus q³ non ad
 uentus tuus etiam cum culpa nulla subesset crimen afferret. Fa-
 bia uirgo uestalis causam incesti dixerat cum ei catilina obiice
 retur: eratq³ absoluta. hęc fabia q³ soror erat Terentię ciceronis
 ideo sic dixit etiā si culpa nulla subesset. Ita & suis pepercit: &
 nihil leuis inimico summi obprobrii turpitudinem obiecit
 Cum dephendebare in adulteriis cum dephendebas adulteros
 ipse cum ex eodem stupro tibi & uxorem & filiam inuenisti.
 Dicitur Catilinam adulterium cōmisisse cum ea quę ei postea
 socrus fuit: & eo nā stupro duxisse uxorem cū filia eius esset.
 hoc lucreci⁹ quoq³ catilinę obiicit in orationibus quas i eum
 scripsit. Nomina harū mulierū nondum inueni. Quid ergo
 ut uiolaueris prouintiam prēdicē cuncto. p.r. clamante ac resi-
 stente. nam ut te illic gesseris non audeo dicere quoniam abso-
 lutus es. dictum est iam s̄epius catilinam ex prētura africa; ob-
 tinuisse: & accusante eum repetundarum. P. clodio absolutum
 esse. Prētero illum nefarium conatum tuum & pene acerbum
 & luctuosum. r.p. diē cum CN. pisone socio neq³ alio nemine
 cedem optimatum facere uoluisti. Quos nominat intelligitis.
 Fuit enim opinio catilinam & CN. pisonem adolescentem p
 ditum coniurasse ad cedem senatus faciendam ante annum q̄

d z

hęc dicta sunt cotta & torquato coss. eamque cedem ideo nō
esse factam: q̄ prius q̄ pati essent coniuratis signū; dedisset ca-
tilina. Piso autem cu; hęc dicerētur pierat in hispania missus:
& senatu p̄ honorem legationis ut auus suus ablegaretur ibi q̄
dum iniurias prouincialibus facit occisus erat: ut quidam cre-
debant a CN. pompeij clientibus pompeio non inuitio. An ob-
litus es te ex me cum prēturam peteremus petisse: ut tibi primū
locum concederem: qd' cum s̄epius ageres & impudētius a me
contenderes meministi me tibi respondere impudenter te face-
re qui id a me peteres: qd' auunculus nunquam impetrasset. di-
ximus iam supra syllę ludos quos hic propter uictoria; fecerit
quadrigas. C. Antonium & alios quosdam nobiles homines
agitasse. prēterea Antonius redemptas habebat ab erario uecti
gales quadrigas: quā redemptionem senatori habere licet per
legem. fuit autem notissimus id circo quadrigarum agitator
boculus. Dicit de malis ciuib⁹: q̄ posteaq̄ illo conati erāt
hispaniensi puguincula neruos incidere ciuium Romanorum
non potuerunt: duas uno tempore conant in re. p. sicas distri-
gere. Hispaniēsem puguinculum CN. pisonem appellat: quē
in hispania occisum esse dicit. duas sicas catilinam & antoniū
appellari manifestum est. Hūc uos scitore licinium gladiatore
iam immisisse capillum catilinę iudic. quā. Q. ue curiu; homi-
nem questoriu;. Curius hic notissimus fuit aleator: dānatu s̄q̄
postea est: in hunc est endesyllabus calui elegans: & talus curi⁹
per eruditus. Huic orationi Ciceronis & Catilina & Antonius
contumeliose responderant qd' solum poterant inuesti in no-
uitatem eius. feruntur quoq; orationes nomine illorum editę
ab ipsis scriptę: s; ab Ciceronis obtrectatorib⁹: quas nescio an
faciū sit ignorare. Ceterū cicero cos. omnium consensu fact⁹
est. Autonius pauculis centurijs catilina; superauit: cum ei pro-
pter patr. nomē paulo speciosior man⁹ usfragata eēt q̄ catilinę.

ARGMEN^TV M DIVINATIONIS
N. Pompeio primum &. M. Crasso coss. C. uerres
profunctus questura legatione prētura urbana patre
C. uerre & prētextato filio et filia nupta uxore; habēs

cum successisset in sicilia. C. sacerdoti pretori eamque non si-
 bi succedente anno per triennium tenuisset atque in ea fuisset
 libidinose auare crudeliterque uersatus: succedente tandem in
 eadem prouincia metello repetundarum reus ab sicutis postu-
 lat⁹ est: qui omnes preter syrracusanos ac mamertinos. M. tul-
 lium illo tempore florentem defensionibus amicorum ad ac-
 cusandum descendere compulerunt. iam pridem illis necessi-
 tudine copulatum q̄ questor in sicilia fuisset sex. peduceo: &
 q̄ cu; decederet in illa oratione quā libeui habuit multa his be-
 nigne promisisset. Accessit eis non ignobilis futura id de uer-
 re uictoria. quia a metellis scipionibus & multis aliis nobilib⁹
 uiris & precipue ab hortensio ipso defenderetur: facile & princi-
 pe in senatu propter nobilitatem & in foro ob eloquentiam re-
 ge caesarum: & eodem cōsule designato cū. Q. Metello fratre
 Metellorum alterius pretoris sicuti: alteri⁹ pretoris urbani. his
 ita constitutis extitit. Q. Cecilius niger domo sicutus & q̄stor
 uerris & eiusde; (ut ipse dicebat) inimicus: qui se potius accusa-
 torem contenderet se constitui oportere: has afferens causas.
 Vnam q̄ ab eo Iesus & ob hoc iure illi sit inimicus: quare pua-
 ricator esse non posset. alteram q̄ cum questor ei tū fuerit etia;
 ipse in questione crima nouerit uerris. Tertiam q̄ sicutus p̄
 sicutis agat. Huiuscmodi propositionibus Cicero designa-
 tus edilis his capitibus respondet accusatore⁹ eu; esse oportere:
 qui inuitus cogitur religionis officio rogatus ab omnibus si-
 culis qni pro. R. p. agat quē uolunt qui accusant: quem metuit
 qui accusatur: qui idoneus est facundia innocentia: q̄ hoc facit
 imitatione maiorum. Diuisio principalis suum adesse ipso al-
 teram de contentione sui et cecili⁹. Diuinatio dicitur hēc oratio
 quia non defacto queritur hēc cōiectura: sed de futuro que est
 diuinatio uter debeat accusare. alij ideo putant diuinationem
 dici q̄ iniurati iudices in hac causa sedeant: & qd' uelint presen-
 ti de utroque possint. alij q̄ res agatur sine testibus & sine ta-
 bulis: & his remotis argumēta sola sequentur iudices & quasi
 diuinent. Agitur enim causa senatorijs iudiciis in inuidia apud
 populum cōstitutis de corruptione multorū uexatis p̄uinciis

d 3

omnibus ac sociis populi. R. fessis toto orbe terrarum accusatoribus preuaricatore infantibus flagitante plebe iudici eque stris ordinis quę ferre ante annos. x. uictor sylla sustulerat cognoscē de pecuniis repetūdis. M. glabrone prētore : & ap̄lis simis quibusque senatoriū ordinis iudicantibus summa expectatione cunctorum . Genus causę honestum. Status qualitas negocialis comparatiua de constituendo accusatore qui potis simum de duobus: aut qui solus accuset. Dicit enim Cecilius aut a se accusandum esse uerrem aut a se quoq;. Si quis uestrū iudices. hęc tota capite soloecismi species continet: nisi addas & aut idem ut sit. & nunc subito mutata uoluntate ad accusā dum descenderim. quare multi non descenderim legūt: sed de scendere. Eorum qui adsunt. coronam populi dicit circum sub sellia stantem: causis iudicisq; publicis. causę etiā; priuatę sūt sed repetundarum: ambitus: maiestatis: & cetera rei. p. cā cōstītute sūt. Vna & id qd' facio probabit. Principalis diuīsio būi⁹ causę bipartita est: utrum recte Cicero accuset & utru; cecilio sit anteponendus. Siculis omnibus. os latorie. Cū enim a duo bus questoribus sicilia regi soleat: uno lilibitano altero syracusano. ipse uero lilibitanus questor fuerit Sex. peduceo prētore omnibus tamen se placuisse dixit. Cum questor. Narratione; in exordio multi admirantur hac reprehensione sed nō recte. est enim argumentalis narratio ad priorem diuīsionem in qua queritur an recte Cicero ex defensore accusator effect⁹ sit. Vēteribus patronis multis. sicuti ueteres patronos habent: in qbus Marcellus a marcello ortus: qui syracusas uictor seruauit ī columbus. Scipiones quorum auctor. P. scipio africanus carthagine excisa sicilie ornamenta retulit sua: quibus quondam a poenis uictoribus spoliata erat. Metelli quorum familia proxime siculis patrocinium prēbuit: cum fuerit lepid⁹ in ea prouincia prētor instatibus ad accusandum eum metellis duobus celere & nepote. Populati atque uexati. populati auaricia. uexati libidine & crudelitate. Cuncti simul omnes quasi coniūcti in causa iudiciisque publicis. iam hoc contra cecilium est qui nūquā sui periculum fecit. Causam defensionemque causę ingerunt

quas iusto defensionem & mire uult esse non accusationem.
 Sepe esse pollicitum in ea oratione quam decedens libet
 buit. Venisse tempus aiebant. ut Terentius. hoc berecle factus
 est. fac ut promissa appareant. sese iam ne deos quidem in suis.
 Mire imitatus est uerba siculorum dolore oxymora & inania
 quasi deos non habeant: qui simulacra prodiderunt. Delubra
 templorum esse. delubra hic aliter ostendit tullius aliter cum dicit
 templis atque delubris & qui templo esse dicant singulorum
 dis attributorum locorum. Delubra multarum edium sub uno
 tecto a diluuiio pluviis munitarum. alijs delubra dicunt ea templo
 in quibus nunc delubra corporum abluendorum more dodo-
 nei iouis aut apollinis delphici: in quorum delubris libetes tri-
 podesque uisuntur. Sunt etiam qui delubra ligna delibrata idest
 decoriata per simulacris deorum more ueterum posita existimant
 sed male. Per triennium expectabat arrius prouincia sicilia suc-
 cessurum uerri: qui non successit. hic in triennium uerris pretura
 durauit. Rogare & orare. Rogare ut hominem orare ut deos.
 Iaz enim quibus id facerent non facerent non habebant. Quos
 me in columi nemini supplices esse oporteret superbissimum
 uideretur si addidisset alteri ut esset nemini alteri. nam hoc non
 addidit: quasi nec ipsi tullio supplicare debeat intelligitur: quaque
 cum anaphora sit ad personam siculorum non uidetur iudio
 se orator dicere que siculos dixisse commemorat. Grauiter &
 acerbe. grauiterque accusare nolebam. acerbeque siculorum iniuriis
 affligebar: multorum bonorum exemplo. ipse mox dicet
 quo exemplo optimorum uirorum. Vetere consuetudine. quae
 uiri robustiores accusare consueuerant non ut nunc adolescen-
 tuli. non tam ex eo ut Cecilius qui iimicitias prosequitur suas.
 In achaea asia. In his prouintiis legatos & pro questore dolobellae. C. Verris flagitia multa commisit. Romam denique. in pertura urbana. Populate uexate. non a uerre tantum: sed ab omnibus. hoc enim uult intelligi prodesse uelle. r. per accusationis exemplo. Socij non sicut tantum: sed per oes puicias accusatores se
 idoneos non habere cecilium tagit. P. R. in terea tametsi multis in commodis. bis enim. x. annis uictore sylla ciuilibus bellis

d 4

spoliatus est. p.r. potestate tribunitia iudicādi iure: quod ba
buit per equites. R. militaris arbitrio creandorum sacerdotum
senatus aut iudicium. difficultatibus propter plebem rusticam
quę partim agros partim ius ciuitatis amisit partim omnino
proscripta est uictore sylla: q̄ plebs R om̄a de mariānis parti
bus fuerit. difficultatem enim paupertatem significat. Terenti
us e contrario quā uos facillime agitis: & ipse alibi in summa
difficultate esse nūmaria. Iudiciorum desiderio tribunitia po
testas efflagitata. Primus sicinius tri. ple. nec multo post quin
tius & postremo palicenius perfecerant: ut tribunitiam potesta
tem populo darent coss. CN. Pompeius magnus & M. Lici
nius Crassus. Ordo quoque aliud ad res iudicādas postulatur
T. gracchus legem tulerat ut equites. R. iudicarent. iudicaue
runt per annos. xxx. sine infamia. post uictor sylla leges tulerat
ut senatorius ordo iudicaret. & iudicauit per. x. annos turpiter.
nūc aurelius legē fertur ut senatores & equites. R. ac tri
buni ęrarii simul iudicēt: b ē qd' Tullius dicit offensione sena
torij ordinis fieri: & bene addit quoque ut simul iudicatueros
alios esse monstraret. Etiam censorium nomen. Regendis mo
ribus ciuitatis censores quinto quoque anno creari solebant.
bi prorsus ciues sic notabāt: ut qui senator esset eiiceretur sena
tu: qui eques. R. equum publicum perderet: qui plebeius in
ceritum tabulas referretur: & ęrarias fieret: ac per hoc non ess;
in albo centurię sue: sed ad hoc non esset cuius tantum. tantū
modo ut pro capite suo tributi nomine aera p̄eberet. idem cō
plete quinquēnio lustrabant: & soli taurelia sacrificia de sue:
oue tauro faciebant. eorum notam successores plerunque sol
uebant. hoc igitur tam triste seuerumque nomen. p. R. sic ode
rat: ut intermissum esset propter plurimos annos: quos nunc
orator propter infamiam corruptorum iudicium dicit plebem
ipsam quę ante recusabat exposcere. In hac libidine hominum
nocentissimorum. Qui predantur socios. p. R. totius ordinis
senatorij scilicet. Cognitorem iuris sui. Qui defendit alterum
in iudicio aut patron⁹ dicitur si orator ē: aut aduocat⁹ si aut ius
suggerit aut p̄sentiam suam commodat amico: aut procu

rator si negotium suscipit: aut cognitor si presentis causam no-
uit & sic tuetur ut suam. ergo cognitorem dixit modo familia-
ri solum defensorem. De quo non preiudicium non plane iu-
dicium. Preiudicium dicitur res quae cum statuta fuerit asserta
iudicaturus exemplum quod sequantur. Iudicium autem res quae
causam litemque determinat. idque preiudicium de uerre iam
factum est iudicium eum spolia
uisse prouintiam esse quod sicuti qui antea
publice testimonium dixerant. Actorem causae suae contra Ver-
rem Tullium quesisse. Ne nimius familiariter inimicitias. Sen-
sus est per iocum hoc significans: quasi dicat uideto cecili ne ni-
mium amice inimicitias exerceas. hoc est ne inimicum fingas
ut preuaricare possis. Deinde sunt testes uiri clarissimi. Ordo &
sensus hic est. primum causam inimici tui subleuando non ui-
deberis accusator. deinde testimentiis conuinceris in eo quod ne-
gas me a sicutiis esse delectum. Scit is qui est in consilio. C.
Marcellus. Scitis quem adesse video CN. Lentulus Marcelli-
nus & Marcellus: & Marcellinus inter se gentiles sunt. qua-
re reddidit rationem cur isti sicutorū patroni sint. scilicet quia
a M. marcello originem ducat qui syracusas cepit: nec tamē de-
leuit. Vestrum iudicium ab suo iudicio. Non dixit ab sua uo-
luntate ut prescribat iudicibus sequendos esse siculos quod pau-
lo ante tentauit. Duo crima uel maxima. per unū furatus est
syracusanam: per alterū furtu exportauit hoc est mamertinam
sed leuiter hoc prēterit quod illos quoque conat a laudatione uer-
ris abducere. syracusanorum autem crima lis etiam de Eraclij
bonis quod cum palestritis partitus uerres ē: & de cleomenis nauar-
chi flagitio: & de alijs multis rebus interpretantur mamertino-
rum. de naui quā uerri fecerunt & quā p. R. exfedere nō exibue-
runt multis alijs immunitatibus contra fas remunerati & duo
crimina generaliter. nam multa sunt. Ut oculis iudicare possitis
hoc quod leuiter a Cicerone dictū & necterice putant: sed aptū
est asseuerationi. Cur hoc mibi detimento esse debeat cur
hoc me in hac causa debeat impedire. Temporis ualitudi-
nis facultatis. temporis Marcelli iudicantis tunc ualetudinis.

Marcellini quidē tūc infirmior ualetudine corporis. facultatis
Alterius marcelli uiri magis studiosi q̄ eloquētię causi

Quā neminem.ac per hoc neminem Ceciliū signi-
ficat ciuili ferre actione priuato iure repetuntur. recte hoc enim
iudicium pecuniarum repetundarum publicum est. bānc hēnt
arcem. Arx uel sedes tyranni dicitur ut sēpe alibi uīl'ēditus in ci-
uitate & munitio ad salūtem ciuium locus. ut uirg. Quo res.
summa loco panthu qua; prendimus arcem. ergo prima spes i
mūris est: secunda in arce si muros hostis irruperit: non mo-
do r.p. cur a populo. r. si socialis est qui ipsi socii. p.r. sunt. Sex
tertiu; miliens ex lege repeto. Frustra calūniantur ciceroni ho-
mines: & modo illum sextertium miliens dicunt repetere. mo-
do quadringenties. cum primum non. suo ore sed sicutorum
loquatur accusatorie uociferantium. deinde si maxime ad eu;
sunt referenda quę dicit adhuc non instructus sit contra uer-
rem nec ad plenum nouerit causam. tertio cur aut calūniatoris
aut preuaricatoris personam subeat: cum aliud agatur .non enī
de condemnando uerre: sed de constituendo accusatore con-
fligitur. postremo cur id fraudi sit ciceroni cum ad temp⁹ ora
torum dicta proferantur .nam eodem modo erit contrarium
prēsentī actioni qđ alij dicit orationem ire uiictum a se ceciliu;

qui idoneas causas ad accusandum uerrem
multas protulisset. Quod in unaquaque re. leges hieronicas ru-
piliq; dicit aut regis sui aut rupiliij de. x. legatorum sententia
constitutas. Eripuisti atque abstulisti. Eripuisti quicquid auri
gemmarum. abstulisti qđ in unaquaq; re beneficio senatus. p.
q.r.iuris habuit. Si tacent satis dicunt. Tale illud est cum tacēt
clamat & uictoriam ipsam uicisse uidearis & philosopha-
du; est etiam si non est philosophandum. hēc in loco nec oxy-
mora nec cacozela iudicanda sunt. aut enim inferioribus di-
ctis aut supra positis leniuntur ut est illud. Vereor ut hoc qđ
dicam perinde intelligi possit auditu atque ego ipse cogitans
sentio. & illud qđ seqꝝ. Accedē aut aspirare. Accedere ē pximū
fieri. Aspirare in eam partem qua quid quēsitus est: uultum &
oculos ad spiritum oris aduertere. Et quis unquam tam pala;

de honore: tam uehemēter de salute sua contendit: bene distribuit. omnis enim studiosa contentio aut de honore aut de salute precipua est. Non enim inquit illud peto qd' soleo cum uebementius contendи impetrare. Acriter ipsum inducit hortensi um confiteri consuetudinem suam in corrumpendis iudiciis peruagatam: & addit uideri sibi tantumdem impetrataru; a iudicibus corruptis si cecilius constituatur quantum si plane. ab soluatur uerres & est ordo & sensus. non enim inquit illud peto qd' soleo impetrare a iudicibus cum uebementius contendи qd' hoc scilicet reus ut absoluatur non id peto cum uebemēti contendи cum pecuniam iudicibus dedi significat iudiciu; cor rumpi. sed quare non apte dicit. quia ipse siculos iducit loquē tes: & emens homines facinora honestius leuiusq; pronunciāt Quod fidele est qd' honestu; qd' non inuidiosum scilicet ut a cecilio Verres accusetur: quo facto & non damnabitur reus: & cum hoc egerint iudices tamen non uidebūtur esse corrupti cum tantundem fecerint: Cuius ego causa labore. inepti sunt homines qui hanc clausulam notant ut malam cū sint ex spōdeo & baccheo de industria durior ad exprimendam sententia; positam more Ciceronis: ut alibi idem. non tu eum patria priuare qua caret: sed uita uis. te ipsū ulciscan̄. ulciscor & punio significat & uindico. nunc ergo puniant intelligemus. A pueris nobilib⁹. Appio claudio adolescentē nobili qui eum accusaret Terentium Varronem repetundarum ex asia uictus ab hortē sio est: in quo iudicio discoloribus ceris signa sententiaru; no tabantur significare: & Cesarem item adolescentē in dolobella reo ex sicilia qui quidem damnatus est quantum oportuit per hortensiū gratiam. nam si non damnatus ē dolobella quomō postea dicit Tulli⁹: iā ia; dolobella neque me tui neque tuorū liberu; quos tu miseros in egestate ac solitudine reliquisti miseret. potest significare sane etiam scaurum qui alterum dolobellam consularem triumphalemq; accusauit. & potuit eidem hortensio resistere. Si a quadruplatoribus. quadruplatores delatores erant criminum publicorum: in qua re quartam partem de proscriptorum bonis quos detulerat consequebantur

Alij dicunt quadruplatores esse eorum reorum accusatores qui cōuicti quadrupli damnari soleant: aut aleae aut pecunie grauioribus usuris feneratē: q̄ pro aut eiusmodi aliorum criminum aliquis metus adiunctus sit ad gratiam. id agit corruptor ut gratus iudex non solum uelit seruare corruptori suo fidem: uerum etiam aliquid habeat cur uel inuitus cogatur ad custodiendam pactionem promissę a se gratiē. quid autem est quod metum adiungat ad gratiam: scilicet ut custos aut signum aut aliquid eiusmodi. Non enim singulos ferre sententiam: sed uniuersos constituere. indiuinationis & in alijs maioribus uniuersi iudices in cistam tabulas si mul coniiciebant suas easque insculptas litteras habentes ab solutionis siue condemnationis. condemnationis cum de aliqui⁹ capite agebatur. non & L. ampliationis. his enim litteris significabant non liquere. Certos aut ob hoc ut sententia; sua; cur quisque damnaret: aut cur quisque absolueret proscriptis set. & ideo certos quasi sequestres huius rei inter iudices se habere dicit hortensius: quibus antequā tabulas in unum omnes coniiciant atque confundant furtim ostendant quā quisq; sententiam constituendo accusatori conscriperit. Vult ergo corruptionis tantam solitudinem circa iudices esse tulli⁹: ut hac religione iniecta pro se iudicent. Singuli autem sententiam de tabula pronūciabant in leuioribus causis: & ob id ipsum neq; nota neque custode opus fuit cur corruptor iudicum adiunge ret metum ad gratiam iudicantis. Constituere autem tabulas in cista ponere significat magis q̄ decernere. Cerata; unicuiq; tabellam dari cera legitima

Varro consobrinus frater huic censi reus ex Asia apud. L. furium pr̄torem primo de pecuniis repetundis: deinde apud. P. lentulum suram ē accusatus: Absolutusque ē a. Q. hortensio qui corruptis iudicibus bunc metum adiunxit ad gratiam: ut disoloribus ceris insignitas iudices tabellas accipiant: & timeret unusquisq; eoꝝ ne si de actionis nō seruare uidereſ ſi nō i tabulā quā unicuiq; datā meminifſ; hortēſi⁹ ex nota cere. f. discoloribus absolutū uarronē repiret. nō illa īfamia nefaria. Mire

ex ipsius Hortensi persona hoc dicit: quę sępe uirtus maxima
 Ciceronis in huiusmodi allocutionibus inuenitur. Ad uiros
 fortes q̄ graue fuerat si ad me diceret: cu; de illo specialiter no
 minatimque dicat: & uiros contra pueros nobiles ponit spe
 ctatos contra sordidum quadruplatorum genus. Totam esse
 mutandam: amare totam dixit: quasi ex nulla parte bonam ra
 tionem defendendi babeat hortensius. Meliore conditione sit
 idest meliorem conditionem babeat meliorque sit quippe
 qui & possit & debeat honeste agere & hoc sit facilius quam
 corrūpere iudices. Eos homines quos ipse uidit, bene ip̄e uidit
 maior enim est hortensius tullio adeo ut in libris qui de orato
 re scribuntur etiam laudetur hortensius. a. L. crasso & M. anto
 nio. hos āte se Cicero catonēq; ueneratur & m̄ltos alios: quos
 & de oratore in oratorem & bruto collegit: sed crassum & An
 toniu; uidit hortensius: alii uetustiores sunt. Sine magno mul
 torum periculo posse corrumphi. Bona occasione subtiliter &
 iudicibus comminatur: & sicutis acrimoniam suam in accusā
 do demonstrat. Susceptam, suscipitur autem recipitur pars. su
 scipitur qđ hinc pēdet suscipitur. solum aliquid propter se re
 cipitur. Ut mībi non unus improbus: uerres. Omnis impro
 bitas .& corrupti iudices & corruptores eorum & sequestres:
 & īterpretes. & emissarij & omne qđ uitij est. Tu te tui periculū
 ἀπὸ τῷ πηρῷ tentamentum dicit. hoc est quando tute ipse tē
 tasti: quando uel exercuisti uel prētulisti. Vitam alterius tota;
 explicare. prēstruit ad illud qđ dicturus est multa esse crimina
 in uerre quę cōscius societatis cecilius non audebat attingere:
 & hoc innocentę est uitam alterius totam explicare. illud elo
 quentię. atq; ea non modo in animis iudicum & qđ sequitur.
 Sociorum salutem commoda prouintiarum. hoc est causam
 patrię suscipere & recepisse singuloru;. rationē uitę reposcere.
 accusatorem esse. suę reddere defensorem. Deinde accusatōrē
 firmum uerumque esse. firmum ut possit. uerum ut uelit. Ut
 est hominum genus amariora dicturus ad sicutorum perso
 nam contulit dicta. Nisi a sicutis potuisse cognosci: quia aut
 sicutus ipse est: aut quia nisi questor in Sicilia nihil aliud fuit
 Cecilius in quo nosceretur quid hominis esset. ¶ Deportare

litteras. portare aliquid ut intereat. deportare ut mutet locum.
Potamonem scribam & familiarem : haec omnia signa sunt
falsi accusatoris. Letissimum adolescentē: uera laudatio. uult
enī illū non ut iimicū fratrīs contra germanitatis officium
esse cum uerre: sed ideo q̄ Cecilius quoq; uerri carior sit. Quę
ritur sicilia tota inepte quidam mirantur cum hęc Tullius in
accusando uerre non obiecerit cecilio: & multa alia & nō intel
ligūt hęc ad tempus commode adiungi: quę uicto Cecilio nō
sunt necessaria. Frumentum in cellam annonam pr̄etoris dicit
quę in frumenti certo numero p̄bebantur absiculis : in quibus
uerres & pecuniam pro frumento exegit. & eo precio ut pro duo
bus sextertiis duodenos per modios singulos exegerit sexies
plus quam emebatur. Emptum est ex. S. C. frumentum a sicutis.
Sicilia dabat decumanum frumentum hoc qd' ab aratoribus
exigebatur sine precio dabat emptum: pro quo ex. S. C. pecu
nia soluebatur estimatum: qd' decretum pr̄etor in cellam hoc ē
in usus cellar extimare solebat accipiens cum interdū pro fru
mento pecuniam sumeret. Pecuniam publicam tu tractabas.
hęc erat prima senatoris administratio: questorem fieri & in p
uintia curam gerere pecunię publicę in usus diuersos erogādę.
Ne qua deductio fieret. modo deductionem dispendiū signi
ficat : alias deductio ī minutio est etiam iusta. Mancipes a ciui
tatibus. Mancipes sunt publicanorum principes Romani ho
mines qui uestus sui causa sic decumas redimunt: sic pastum
aut pecura publica pr̄etorij aut pecuarij quorum ratio scriptura
dicitur. bi enī exigenda a socijs suo periculo exigunt &. R. p.
representant. Prudentes etiam in illa redemptione commo
dius suis. licet autem si moderate fiat extimare in cenam preto
ris frumentum mancipes pro frumento ab aratoribus pecunias
accipere non licet: qd' cum faciebat est uera defensio. est inanis
ut tamen aliquid dici uideatur neutrum horum habuit uerres.
Et lamenta faciebat miser. ostendit auaritiae cecitatem. Sunt
alia magis occulta furtā. Inepte a quibus queritur quę sint. nul
la sunt enim : sed oratorum est neque iejune laudes uel crimi
na neque ostendere furens designans. Benignissime cu; q̄storie
suo communicauit .ioculariter irrisit. ut tota ista uestura ad.

Societatem furorum ualeat non ad accusationem. Si tibi iudicium postulas. certa sunt quibus impunitas iudici datur in causa prodictionis maiestatis & si quid huiusmodi est. Certe etiam personae sunt que unidices fieri possint. itaque neque repetundarum causa per indices agi solet. neque senatoria persona potest indicium profiteri saluis legib⁹. Index est autem qui facinoris cuius ipse est solius latebras indicit ipunitate proposita est autem. sexus index potest esse si tibi hoc licet. accusator de qua re agimus esse non potest. Satis contumelios e tanquam leuem hominem exagitauit cecilium. Ego etiam que tu sine uere commisisti. que ista nulla scilicet. hec enim communicatibus non ueritatis habent: & qui si se non in nomine tam & in genere est sed in omnibus attributis personae. Ergo qui si sed quod sicut & continet & quod indoctus & quod non intelligeret. quod nullo ingenio. putabas ne te posse proprium oratoris in omni qualitate comparatiua sic agere eu; qui proferri uelut occasione sibi sumat ostendendi quod pariter possit tractare id ipsum de quo agitur. Ergo quia de constituendo accusatore ambigitur ostendit Cicero qualis accusatio esse debeat ut proinde ac dicit uideatur actur⁹ Athenis non libe. Romē non in sicilia. dicit illum grecas litteras simul latinas in sicilia didicisse in ea insula que neutra lingua bene utatur. ita enim plaut⁹ in persa dabant tibi sexenti logi atque attici nullum siculum accepisti: quod mibi licet pamicorum negotia quibus occupatur. ita mibi deos uelim propitos. genus iuris iurandi id est quod dicimus. tantum mibi diuinitas faueat quantum uerum illud quod dico tibi. sic igitur ita mibi deos uelim propitos ut commoueor animo ac toto corpore perborresco cum mibi illud diei uenit in mente; quo decitato reo. Magnitudo iudicij repetundarum iudicium sine dubio magnum est ex persona uerris: qui post præturam de fortunis omnibus dimicat & amplitudinem iudicium. sunt enim clarissimi & actor & contemplatione & multarum rerum huiusmodi. Tu horum nihil metuis nihil cogitas nihil labores: metum ad offensionem inimicorum ueris retulit. cogitationem ad expectationem hominum. laborem ad magnitudinem rerum. Iouem ego optimum maximus;

hęc capita solent usitata esse causidicis impiis qđ genus uitij
in primordio in rhetoriciis uulgare noīat. Incipiebat autē uete
res ut uirgilius ostēdit aut ab inuocatione deorū quale est. pfa
tus diuos solio rex infit ab alto: aut reprobatione superioris
temporis: ut ait Lucilius: uelle; cum primis fieri si forte petiss;
uitiosē ambo cara & uirgilius. Ante qđ summa de re statuisse
latini & uellem: & fuerat melius: Cui⁹ ego ingenium ita laudo.
Cur hoc Tulli⁹ dicit: scilicet ne terreāt sicuti laude patroni ad
uersarij sui. Factum esse nec ne factum est nō est factu; calum
niatores & hoc genus argumenti complexio dicitur: q̄ si pba-
bilis est uincit: si necessaria solui non potest. Quid cum accu-
sationis tuę mēbra diuidere cepit. hinc irridet bortensi cōsue-
tudinem ut ſēpe alias ex illius iuidia deonerasse aliquid hoc pl⁹
est q̄ sociū criminis reddere. Ipse profecto metuere icipies. Mi-
re descriptis imperitū cui pſuaderi possit uerum dicere aduer-
ſarium ſuum Trāfigere. Transigere qđ manifestū ē: expedire
definiendum. absoluere diuidendum an transigere est qđ aut
cōfiteri nō timeat: aut negationē cōcludat. expedire qđ diffini-
tione ſoluatur. absoluere qđ p̄ qualitatē licitum eſſe mōſtrat.
Poteris ne eius orationi ſubire: quasi latine dixit & magno pō
deri ſubire. pſtringat aciem: uel a pſtigatoriibus tranſtulit uer-
bum: uel latronib⁹ qui ignari & rudes pugnē etiā uano armorū
ſonitu terrenē pſtrictu luminibus Plautus in mi-
lite glorioſo: ut ubi uſus ueniat contra cōſerta manu perſtrin-
gat oculorū aciem in acie hostib⁹. Magister ludi litterarij ludi
magister. omnē enim ſcholam ludum dixere romani. & magi-
ſtri ludi dicunt: qui primas litteras docent. ergo libellū ueteres;
uult intelligi attulisse Ceciliū: unde magister dictata pueris pbe-
re cōſueuiffet. Cum in ſcriptoribus exercitatis & diſertis. biro-
nia. Subscriptores autē dicūt qui adiuuare accusatore; causidi-
ci ſolent: quos oportet ſumifliuſ agere q̄ dicit ille quē ſequūt
In omnibus eni; rebus hic ratio reddit quare dixit tametsi nō
eſt ſatis. nā ſupra ideo poſuit eſt aliquid hoc ut ostenderet q̄
ſine bis nibil ſit Cecilius. Proximū subscriptorē ſecūdū ac ac-
cusatore ceciliū. habet alienū cecilius ſcilicet. alieuum autē uo-
lunt intelligi proprium nomen eſſe quāſi ab alia ut Virgilius

Quosq; secans in faustum interuenit alia nomen alijs alienu
 non nomen proprium putant esse: sed alienum & alterius iu-
 dicij & non ex auditorio prætoris maiorumq; causarum: sed
 subsellijs hoc est non a tribunalibus. Sunt enim subsellia tribu-
 norum trium uirorum questoru; & huiuscmodi minora iu-
 dicia exercentium: qui non in sellis curulibus nec tribunalib;
 sed in subsellijs considebant. Totum iudicium substinebit:
 quia tu nec partem iudicij substinebis. hoc est enim totum iu-
 dicium & spes omnis: Actoribus græcis palleatarum scilicet
 fabularum. in his enim etiā si latinę sunt: græca omnia seruan-
 tur. nam latinę fabulę per pauciores agebanē personas: ut an-
 tellianę togatę & huiusmodi alię. An ideo actores græcos di-
 xit s̄epe illorum qui est secundarum aut tertiarum. Comedia
 quinq; actus habet: hoc est quinquies dicitur in scena. Est ḡ
 persona primarum partium quę s̄epius auctu regreditur: secun-
 darum quę minus minusq; procedunt. Terentius in phormio
 ne quia primas partes qui aget is erit phormio: q̄ ille primaru; sub audi partium. Multum submittere: sub audi uocem uel
 gestum: bunc tamē ab subsellijs utrum hoc ad contemptum
 an ad genus laudis pertinet: ego quasi ad laudem dictum ac-
 cipio: ut maior irrisio sit ceciliū: nec a subsellijs fuerint aliquā
 do in clamando quidem huiusmodi homines . in libris de ora-
 tore non declamatores: sed clamatores idē tullius uocat. quar-
 tum quem sit habiturus duos dixit quomodo quartum nomi-
 nat: scilicet ab accusatore cum ipso cecilio numerās proximū
 alienum. quartum ex illo grege oratorum obturbatores quoſ
 dam sordidos que causidicos significat: qui adbibeantur ad
 moram faciendam: dum meliores aduocati recrearentur: & se
 denuo compararent ad dicendum: & non recessit a translatio-
 ne scenicorum qui sunt tragici & comici dicendo quartū acto-
 rem & regem. Cuicunq; siue mibi siue cecilio alienissimis ho-
 minibus hinc apparet etiā supra alienum alieni iudicij homi-
 nem significari: & ideo de alienis q̄ si exteris per iocum dicit
 tanq; peregrinantibus & aduenis aliquem hospitio esse recipi
 endū cecilio. Quasi preteriēs satisfaciam uniuersis: sufficiet

e

inquit omnibus quod ego u' pr̄teriens breui' dixero pro leui
tate eorum quibus respondendum est. oblique aut̄ Cicero re-
mouere conatur cecilium etiam a subscribendi spe: q̄ postea
ille poposcerat secundaz munus: Sed inhumanissimum erat
dicere ne subscriptorem quid' idoneum posse eē cecilium q̄re
in summa sibi subscriptorem necessarium nō esse: alibi mox
ait. sed ne subscriptorum quid' cu; id postularet facerē potesta-
tem. De populo subscriptor addat: amare subscriptor de popu-
lo: quasi isti in uulgo numerādi sint. & addat proprie quasi
isti in uulgo numerādi sint. & addatur de populo quasi inuitō
& supbo q̄ huius mōi enim res additē dicunt̄. V̄ estri ordinis
reos: reos uestra defensione condignos: uel fures & seruos neq;
qui apud trium uiros capitales apud colūnam meniam puni-
ri solent. Ad colūnam meniam. Menius cū domum suam uen-
deret catoni: & flacco censorib⁹ ut ibi basilica edificaretur: ex
cep̄at ius sibi unius columnę sup̄ quā tectum proiceret: & p
uolantibus tabulatis: inde ipse & posteri eius spectare munus
gladiatorum possint: quod etiā tū in foro dabatur. Ex illo igi-
tur columna menia uocitata est: causis eiusmōi soliti. aderant
autem his rebus moratores apti talibus negotijs. Custodem i-
quit tullio me apponite: subscriptorem nō dixit sed custodez
ut quia acerbe responsurus erat laceſſitus conuitum facē ui-
deatur. nam subscriptores non solum cartarū; causa: neq; iu-
uandi accusatoris adhiberi solent: sed etiam ut nō facile cor-
rumpant̄. De isto custode toto hoc est de omni genere subscripto-
rum: id est etiā si cecilius subscriptorem se esse depositat.
Nunquam talis uiros cōmissuros malefacturos prae-
nam cōmitti fraus dicitur atq; pectatum. Sum enim

& fidelis & diligens: & ideo nec custode indigeo: & specula-
torem esse inter mea secreta nō patior. Verum ut ad te cecili
redeam: recte quia aut subscriptores parebas infecerat: sed ce-
teri sicuti ſepe in cecilium uituit̄ hoc conuitio: ut illum nō ro-
manum sed sicolum dicat. Prefectus Antoni quidam Anto-
nius curator tuend̄ totius orē maritimę qua romanu; erat im-
perium non solum ipse nequā: ueru; etiā comitibus pessimis

rem inauditam inuasit: & indicto cretensibus bello: male re
gesta ibidem proit antequa; Pompeius contra pyratas missus
est. Sed de hoc alibi ait Tullius post Marci antonij infinitum
illud imperium senserat: Quibus se in classe uti uelle dicebat.
Canis remigibus cēlum a per symphonicos solebat & per assā
uocem id est ore prolatam: & ut in argonaui per cytharam: sed
quia hic in classe dixit. possumus intelligere ad hoc sympho-
niacos capi solere: ut in classe pugnantibus classicum canant
unde ipsi tibi classi nomen est positum classicum. Non uer-
res sed. Q. Mutius sceuola significat. huius questor rutilius
rufus damnatus est: q̄ cum prētore consenserit suo ne publi-
cani aliquit ageret in prouintia sua: quo cognito equites. r. na-
tum ante syllana tempora iudicabant damuarunt eum. hic est
mutius in honorem cuius asiani diem festum mutia nomina-
bant. Redit ad se atque ad mores suos. nota redire ad se ho-
mines. circes illa enim sues ex hominibus faciebat. reddit aut̄
iam ad argumentum non ad similitudinem pertinet. uult enī;
innuere q̄ recte fecit: alienum esse & paruissimi temporis. p-
rius uero & perpetuum q̄ amisit. hic tu si lēsum te a uerre
dicas: iniuria semper iniusta est. ledi etiā; aliquis iuste potest:
nam & qui iure damnantur leduntur: sed non iniuria & recte
contra: patiar. defendam: posuit contra concedam: negabo: &
bene addit negabo. potuit enim aliter atq; aliter intelligi defē-
sio. est enim hic finis quid sit iniuria: quam ne alio qdem pro-
barent q̄ & idoneus orator & iteger & questor accusandi uer-
ris fuissent. Quamobrem cu; cui questor fueris accuses: accu-
ses pro eo quod est accusare uelis. an apud nos modo accuses
cum dicas ab illo tibi iniuriam factam. Itaq; neq;. Lphiloni.
omnia exempla sunt questorum qui prētores suos non p̄mis-
si sunt accusare. Atque ille. CN. Pompeius propriora exem-
pla & magis similia posteria ponenda sunt. Strabonem autem
dicit Pompeium. CN. Pompeij patrem. & enim cum lex ipsa
uide firmamenta argumentorum quotiens in oratōne sine me
tu fastidijs repeti solēt. Clarissimi uiri nostrę ciuitatis: hos rur-
sum extra contentionē quā; ante ceciliū habuit de suo officio

e z

quemadmodum cęperit. repetit enim ne leuius uideretur ex defensore repente accusator factus. M. Catonem illum sapiē tem. Cato hic accusauit sergium galbam prodireptis lusitanis & P. furium pro iisdem propinquissima extimatōne frumenti. Accusauit. M. aquilium. hic. M. acquilius de pecuniis repeatundis accusatus est. hic est igitur lentuli sure pater in carcere strangulati propter coniurationem. L. coctam in iudiciū; uocauit. hunc. P. Africanus ante secundum cōsulatum & censu ram dicitur accusasse: Iudicijſq; corruptis & cōtaminatis: corrupta iudicia sunt in iis qui acceperunt pecuniam: contaminata in iis qui offensione ordinis īfamantur. Requirit .amissiū; sentiet. hoc est enim nihil requiret non sentiet sibi deesse aliquid ex iis rebus quas nunquā habuit. Ego me dignitate superatum non arbitrabor. ero enim defensor ut fui: & necessitatem accusationis euadā; hoc qdē uidetur placere: sed latenter hoc significat: prauo de se iudicio magis iudicibus hesuram turpitudinem q̄ sibi.

VERRINARVM LIBER PRIMVS FINIT.
IN CIPIT SECUNDVS.

Cicto cecilio & accusatione ad se delata: Cicero cum inquisitionis tempus in siciliam postulasset dies cx. & cum filia patrui sui Tullij totam prouinciam colligendis litteris in uerrem & denuntiandis testimonijſ pagras set diebus. L. quia pedestre iter ex sicilia: & propter fugitiuos & propter uerris infidias dubitabat: a iubone transiit. tam repente adueniens cum uideret id agi ut a glabrone prētore ab iis iudicibus qui tunc erant ad alium annum aliumq; prētorē res tota tñsiret. eripereſq; sibi reus patrocinio hortensiſ: ac metelli q̄ tunc coſſ. futuri erant. per hos omnes uerres ludendi iudicij fiduciam sumpserat. hoc commentus est rationis ut oratione; longam prētermitteret: neq; in criminibus declamatio ne cumulandis tempus absumeret: sed tantūmodo citaret testes ad unū qd̄q; crimē expositū: & eos hortensio īrogādos

daret: qua arte ita est fatigatus hortensius ut nihil contra qd' diceret inueniret. ipse etiam uerres desperato patrocinio sua sponte discederet in exilium. hoc igitur laborat in oratione hac tota Tullius: ut ostendat non dolo nec astutia: sed necessitate facere id qd' fecit: & magis aduersariorum fraudibus occurrat quanuis ipse sit captiosus. Vult enim ut diximus omne hoc tempus qd' est ante kl. Ianuar. dispensare in totius cause actionem. Ad alium pretorem aliosque iudices nouis consulibus ueniendu; sit. toto igitur hoc libro exhortatio iudicium continetur ad uere iudicandum. Minę in aduersario diriguntur omnia tentantes ad corrumpendium iudicium: & exposito ne Ciceronis consiliū sui iudicibus exhiberetur. quas intractas communiter breuitas q; obiciendoru; criminum mira arte cōficitur. Status. quantum ad crimina causę repetundarum pertinet coniectura multiplex est omnibus libris. quātum ad spe tiale intentionem libri huius refertur qualitas negotialis extra scriptum in particula iuris ē cōstituta. inducitur enim postulatio de agendi nouo genere. siquidem petit permitti sibi non uti oratione perpetua: sed breuiter crimina pponere: & ad singula testes dare. Sunt autem capita orationis hęc. An talis reus cuius damnatio proſit. R.P. an talia eius consilia ad corrumpendium iudicium. An talia & tam manifesta crimina ad patrocinium desperandum. An huiusmodi ab eo & ab eius suffragatoribus & dicta & facta ad deludendam accusacionem ut nouo genere sit agendum Tullio. Quarum rerū quasi per narrationem facit demonstrationem expositio consiliū sui & cum iudicibus deliberatio uidetur indicta in qua ostendit certandum cum hortensio astutia non utendo horis omnibus addicendum tollenda si fieri poterit comparendinationem. p testes crimina comprobanda facit hoc Cicero: ut hęc res non solum compendio moram ac breuitatem temporis tollat: sed etiam circa artificium dicendi breuiter etia; in hac parte uim oratoris ostendat. Qui contionibus & legibus. Contionibus quintum dicit. tr. Pl. qui uenefici reum oppianicum clientio accusatore defendens uictus erat illo damnato. legibus autem

L. aurelinm cottam pr̄torem significat: qui legem promulgarat d' restituendis iudiciis equestri ordini. Peculatorē era rūj sub carbone cos. cum questor esset. Peculator autem qui furtum facit pecunie publice. V exatorem Aſiē atque Pamphilię: ſb dolobella cum legatus ei & pro questore effet: mortuo malleolo. Pr̄donem iuris urbani. in pr̄tura urbana: qua; ſiciliensis ſecuta eft de qua nunc accuſatur. Cum multe mibi a.C. uerre terra marique iſidię ſl. alias ſignificat iſidiā quę uitę eius factę ſunt: aliasque integrati & extimationi. nam uult intelligi etiam p̄em̄ia ſibi p̄euaricationis oſtentauifſe uerrem: ſed terre mariq; iſidiā factas ſignificat. Ordini nomini iſidiatur: ne dignitas iudicandi ordinem ſequatur de tectis in corruptione iudicantibus. Nomini ſenatorio. Senatori nomen honori ſit ſed potius ignominię. Senatorio enim ius ſbauditur & ſenatorio ordinī & nomini ſenatorio. Semel ait ſe in uita pertimuiſſe: contumaciam uerris precipitem. nā ſemel uicinum eft ad pene nunq;. ex eodem ſenu eft q; ſemel in uita riſiſſe crassum ſcribit Lucilius. Vnde v̄rg. mibi uide tur dixiſſe. Tum primum noſtri cacū uidere timentem. Tum cum a me reus factus eft. quid eft reum fieri niſi apud p̄etorē legibus interrogari. Cum enim in ius uentum eft dicebat ac culſator apud p̄etorem reo aio te ſiculos ſpoliaſſe. ſi tacuiffet lis ei extimabatur ut uicto. ſi negaſſet petebat a magistratu dies inquirendorum eius criminum & iſtituebatur accusatio. Diem. dies foeminino genere. tempus. & ideo diminutiu diecula dicitur breue tempus & mora. dies horarum xij. genesiſ masculini eft. unde hodie dicimus quāſi hoc die. petiſt autē Tullius .c. & .x. dies. Rupili⁹ ſiue oppius ſuppoſitus a uerre. c petiſt. Inuenit iſte qui ſibi i achaiam: ali⁹ hunc Rupiliū: ali⁹ oppium putat. ſunt qui raciliū dicunt accusatorem oppiu; reum. ali⁹. Q. Metellu; nepotem accusatorem Curionem reu. ſ. moris autem fuerat ut agendi dies priori þor ordinareſ: itaq; ſi omni tempore poſtulato uſu eft ad inquisitionem Tullius furtu responderat ut priori locus ad agendum dareſ ei qui

biduo breuiorem diem postulauerat: cuius accusatiōnis inter-
posita de industria mora eum uerres ad alios cos. distulisset.
Cum publicis auctoritatibus. publicis litteris perdata profli-
gataque peius uoluit esse. profligata q̄ perdita. etenim perdi-
tum quod inueniri non potest. profligatum quod potest. Tē
pus emisse. idest dilationem temporis impetrasse. iudiciū
suum autem debemus intelligere sibi aptum & e contrario
ait alienum tempus offenderat. Quod si non modo in causa.
per innocentiam. honesto pr̄esidio: per compēsationem crimi-
num: auctoritate dicentis. uel aliqua re eloquentiē acerbe in-
hortensium: quem corruptione iudicūm non eloquentia sīca
dicit esse confisum. Gratia. amicorum plurimum quib⁹ de-
fensoribus diligenter ex senatu qui reus fieret. Appius u' cu-
rio. hoc pr̄etore: glabrone scilicet hoc consilio. lectissimorū
ex omni numero senatus iudicūm. Quod pr̄etor in reiectione
iudicūm iudicauit: ex iis quos renuit. intellectum est eos iudi-
ces habere uelle quos corrumpi posse consideret. nisi. CN.
Carbonem. Carbo mariane partis dux idemque consul deser-
tus arimini est a questore suo uerre spoliatus pecunia publica
quam questor ī exercitu de erario sumpserat. cum ad syllam
ille transiret proditor partium marianarum. Cuius legatus. le-
gatus per bac prouintias dolobellę proconsul fuit: & pro que-
store malleolo mortuo: eiusdemque in iudicio cum accusare-
tur proditor fuit. In inuidiam suis maleficijs adduxit: propter
sua scelera in quietum fecit in uidiōsus reum
oppugnauit & prodidit. peiusque prodere q̄ oppugnare: pro-
pterea q̄ oppugnare inimici & hostis officium est. prodere gra-
uius cum ad eos qui amici esse debent refertur hoc uerbum.
Cuius pr̄etura urbana. edium sacrarum quemadmodum bic
dicit sic diuisa sunt crimina huius pr̄eturę urbanę scilicet iu-
ris dicundi: sarcitorumque tectorum contra omnium institu-
ta pr̄etorū in decretis interponendis diiudicandis q̄ causis. Ita
uexauit ac prodidit. nimirū uexauit ingentis calamitatis usū
significat. nam & ipse supra sic ait. populate uexate funditus

e +.

euerſe prouintię. virg. Candida succitam latrātibus inguina
mōstris. dulichias uexasse rates. Exaratorum bonis .aratores
frumenti decimā dare. P. R. solent. bos non una atq; altera: s;
tribus ampliſ decimis [per mancipes a se subornatos idez pu-
blicanos q̄ decumani uocāt uerres exhausit. Socij fidelissimi
in hostium numero existimati. hic locus crima continet in
ea oratione quę inscribitur de supplicijs. Absentes rei facti. ut
Stenius & Heraclius. partim regu; locupletissimorum: agato
clis aut hieronis sicilię regum . Nostroru; impatorum. scipio
nis et Marcelli. dedit marcell⁹. reddidit ex africa scipio. In stu-
bris uero & flagitijs : de cleomenis uxore dicit . Proponit in
ania mibi nobilitatis ne Curionis & Marcellorum trium hor-
tentii & scipionis. hi enim uerri palam suffragabantur. Aliud
quid iam diu machinetur dilationem accusationis & corru-
ptionem iudicij. Redemptio est huius iudicij facta. sic quidā
accipiunt quasi hoc dicat Cicero corrupti sunt isti iudices. nō
hoc dicit: sed ait artifices quoſdam corrumpendorum iudicū
paſtos eſſe cum uerre: & redemisse ſemel omnem procuratio-
nem iudicij corrumpendi ſuo periculo abſolutioniſq; preſtan-
dē. Ea mansit in contione atq; paſto. hic eſt ſenſus de placito
inquit & promiſſione non iudicu;: ſed poſtq; reiecti ſunt iu-
dices diſplicuit totum negocium redemptoribus: & refiluerūt
a conditione ac placito. Renuntiata eſt tota conditio. renunti-
atio dicitur recuſatio eius rei quę in placito & promiſſione
uenerat. libelli nominū uōrū. moris erat celebrata iudicu; re-
iectione: & baberi in officio p̄toris & in archa reponi nomia
iudicu; delectorum. reiecto autem idcirco dicitur: quia cum
multi iudices in conſilium p̄tore ſuo iudicandi eſſent: qui
queſtor fuifſet publica cauſa: uerbi gratia repetundarum am-
bitus maiestatum: neceſſe fuerat eos primum de curia ſenato-
ria conſcribi cum ſ. natus iudicare. Deinde in urnam ſortito
mitti: ut de pluribus neceſſarius numerus confici poſſit. Ter-
tio idest p̄ urnam permitti accuſatori ac reo ut ex illo numero
reuiiant quos putauerint ſibi aut inimicos aut ex aliqua re in-

18

comodosos fore. Solet autem ex moribus ac fama iudicū; ex illoꝝ quos aut reiiciebāt aut retinebant iud. uoluntate cōiectu ram facere. populus qui causę suę confidere qui corrumpere iudices uellet: reiectione celebrata: & in eorum locum qui re icti fuerant subsortito prētore. alios quibus ille iudicū legitimus numerus completeretur. Prima enim sortitio dicebat: bis perfectis iurabant in leges iudices: ut obstricti religione iudicarent. Cum iurassent omnes prēter ipm prētorē nomina eorum libellis (ut supra diximus) continebātur: & ubiq; habe bantur: ne pro selestis iudicibus ut sit in multitudine aliq sup positi corruptissimi iudicarent: itaq; & p̄toris tribunal ut con siderent iudicāt prētori suo. Nulla nota. nullus color. nulle sordes. Et si h̄c Cicero quia contra hortensium prosunt s̄, piſſime repeatat: tamen in qua causa & a quo & quō h̄c facta ſint meminimus ī diuinatōe narrasse. illud factum tamen ani maduertendum q̄ ad lini sordes non tabulis ſed ſententijs fi gurate dixit. Ex alacri atq; leto. alacris ſiue alacer. utrunq; enī diciſ: is qui ingentis ſenſibus uniuerſis quod eſt iudicū; ere cti animi atq; ſublimis. nam e contrario alacer diciſ amputa tis corpore ſenſuū mēbris: hoc eſt aurib⁹ oculiſue: q̄ ad aimū ſepe tr̄ſſer̄t: ut plerūq; afflicto aio ſenſib⁹ nō utamur erectis ſic alacer diciſ is cui omnis ſenſus in loco ſuo quifq; degat ui ſunt & intenti ut uultu indicet adeffe animu; non ſincerum ſenſibus ſuis: qua re cognita illud quoq; intelligitur aliud eē alacrem aliud letum. Sunt q̄ alacrem festinante; & properum dici putāt quāſi alisacrem. Comitijſ cōſularib⁹. ſunt etiā edili tia & prēatoria & tribunitia comitia. Ecce aut̄ pp̄ū h̄ Ciceronis eſt in rebus iprouisis qd̄ cū cura virg. & legit & tranſtulit: ut ecce aut̄ gemini a tenedo. Eadem illa uetera cōſilia. corrūpen di iudicij p̄ eosdē p̄ ſupra dictos redēptores cōductoresq; fa cinoris iſti⁹. C. curio quē ego. q̄ri ſolet cur h̄ de hortenſio? cur de alijs nō dicat q̄ nemo ſolebat p̄cari ueniā ueteres decoꝝ cō pellatōe nuda q̄s negociū tāgeret. Curionē aut̄ p̄em dicit. Tā apte palā dixiſ. Aptead v̄ba p̄tinet n̄ obſcura. palā ad p̄ſtiu;

multitudinem & qualitatem frequentis loci. Ad ipsum forniciem fabianum. fornix fabianus arcus est iuxta regiam in sacra via fabio censore constructus: qui deuictis allobrogibus nominatus est: ibique scuta eius posita propter est. Aperte iam ac perspicue nulla ex sua persona hoc dicit Tullius. nam esset offendens

Quod tota sicilia omnes sicuti omnes negotiatores: ut quicquid subiectum est επεξηγειτο intelligit eius esse quod dixit tota sicilia. In unicuius potestate: bortensi scilicet. Non tenebimus iudicia. finxit dicere non tenebimus iudicia mollius scilicet quam populares fingeret dicentes auferemus a senatu iudicia hominis perdit. letitia uerris. hominis amplissimi. gratulatio. C. curionis. & M. metello obtigit: ut is de pecuniis repetundis: sorte adueniebat unicuique pretori. hic ergo. M. marcellus amicus uerris successurus glabroni fuerat. fiscos coplures. sparte. sportule. sportellae munera sunt receptacula: & sacri sacculi facelli & crumenae & uel lere & scorteae: & mantice & marsupia. ita fisci fistine fistelle spartea sunt utensilia ad maioris summe pecunias capiendas.

Vnde quia maior summa est pecuniae publicae quam priuatæ ut pro censu priuato erarium dicitur pro loculis: & archa thesauri pro facello fiscus. unde fiscus pecunia publica & confiscare dici solet: bis diebus paucis cum praetores designati sortirentur. Accusatio accepta est. Non. augustis. & comicia consularia fuerunt. vi. k. l. aug. ist. nec multo post sortitio praetorum futit: celebratis eorundem comitiis. A quodam senatore ad equitem. r. hoc homines inepte querunt: quasi certum sit quod dicitur & de industria figuratur a Tullio ad inuidiam aduersariorum: & sui defensionem qua cogitur nouo modo causam agere horis brevioribus quam mos est accusatoribus. itaque suspicantur senatorem alij crassum. alij bortensium equitem r. alij neminem proferunt. alij publicium quendam temporibus illis in diuidenda pecunia populo famosissimum pecunia sicutensis ex sicilia ex predictis capta. Comitioꝝ meorum noīe. ut ego edilitate deicerer. quam petebam. post consularia enim

& prætoria comitia edilitia fequebatur. comitiorū autem meorum nomine addidit: ut ostenderet excepta hac pecunia tota; corruptionem iudicū destinatam esse. Qui se omnia mea causa debere arbitrabantur. Locutio pro plena habetur. sed si queras quod integrum est: deest facere ut sit omnia facere: & bene omnia prætulit: ut hęc proditio secreto acte rei propter amicitiam uideatur esse suscepta. Diuīsores omnium tribuum. utrum legitimos habent omnes tribus diuīsores suos quos plantus magistros curiarum in aulularia uocat his uerbis. Nā noster: nostrę qui est magister curię diuideret argentinuz. mox dicit in uiros. an diuīsores criminis nomē est: sed si hoc esset non sibi ex iis carum esse dixisset: cum ipse præturam petissz. ostendit uerrem non gratis factum fuisse prætorem urbanum & alterum metellum prætorem sicilię. pecunia uerris similiter me fuisse præturam. C. uerrem. Romiliaci uerrem nomen est proprium. Romilia nomen est tribus: ablatiui casus ut sit ex Romilia. Tribus enim urbanę rusticeq; omnes xxxv. numerantur ex quibus aliqua necessitatis cuiusque ordinis fuerit cuius .r. obtineat. moris autem fuit cum aliquis ciuis .r. ostendus esset significaretur: aut prénomine suo: aut a nomine aut a cognomine: aut a cognatione: aut a tribu in qua censetur: aut a curia: aut a censura: aut si erat senator eques. r. a curia sua. sic alibi ait. L. Claudium palatina patris sui discipulū tanquam diuīsorem magistri uerri seni scilicet & optima hironia est. Vrgebant comitia: instabat iudicium fisci minabatur. Exquisite dictum agere quod ad iudicium pertinebat. L. uel occupatione in petendo honore uel qua accusatio libertatem uel minas exigat. petitio blandimenta & præces. Minari denique diuīsoribus ratio non erat cur enim.

minarer inquit accusatoribus uel diuīsoribus quos accusatione uerris impeditus accusare nō possem: id ipsumq; illi callidi homines intelligerent. Destrictu; atq; obligatū. de strictus pōt & sine uinculis in diuīsu; manu ducentium fieri. obligatus etiam nouis uinculorū in loco itelligif. plus est ergo

obligatū eē q̄ destrictum.Qui q̄ obrem arcessentur.bene ī te
posuit hēc ad causam non ueniendi.nā; sine hac ad designatū
consulem sīculos non uenisse contumacię uideretur . sane &
hic & in primo capite uerrinarum animaduertitur insequens
locutio similisque soloecismi:sīqdem non uenisse legeris.nā;
sī non uenissent legeris error non erat.Ceterorum hoc anno.
crimino se(ut supra diximus)in bortensium metelloſq̄: Cuž
filio blando & gratioſo.finis ac maxime meretricibus amici
tię conueni: int.gratia uero quę potest in adolescentibus sine
infamia.gratiā enim amicorum copiam modo dicit.Appel
lare.quasi familiares & conuenire: quasi de promissorum de
bito.Intellectum & animaduersum.intelligitur aliquid argu
mentis.animaduertitur sensib⁹ presenti animo utentibus.
plerumque enim aduertim⁹ rem aliquam oculis aut quo uis
sensu corporis sine animi intentione:ergo plus est animadu
erter: quam intellectum.an ab alijs intellectum ab alijs animad
uersum intelligi posset.quod si est rursus plus erit intelligere
quam animaduertere.Vt cuius diuitię me.Magna emphasi
diuitias dixit .& significat breuiter etiam sibi p̄mia pr̄euari
cationis oblata: sed fruſtra.Sed etiam.Q. Metellum subaudi
consulem.& ne error sit in omnibus tenē uos oportet tres me
tellos esse.unum cum bortēſio.alterum in urbe constitutum
de pecunij repetundis.tertium sīclie p̄torem.dedit enim p̄
rogatiuam suę uoluntatis eiusmodi.dilogia dicitur figura cū
ambiguum dictum duas res significat.nā; pr̄rogatiua si p̄t
eius integrum beneficium aut dicto aut facto aliquid signifi
cat liberalis ab eo qui nobis benefacturus est:& rursus pr̄ro
gatiue sunt tribus quę primę suffragium ferunt ante iure uo
catis.mos enim fuerat quo facilius in comitijs concordia po
puli firmaretur:bina domo de iisdem candidatis comitia fieri
quorum tribus primę pr̄rogatiue dicebantur quos uellent cō
ſules fieri . Secundę iure uocatę q̄ in bis sequente populo ut
ſepe contulit pr̄rogatiuaruž uoluntate iure omnia completerē
Higie dicit Cicero uocādo ad se metellum sīculos:& eos mi
nis deterrendo ab accusatione uerris prope omne beneficium

40

corruptay a se tribuum uerris pecunia cōsulem factum intel
libi: An me taciturnum. & hic epitherapeusis: ubi non emenda
tio dicti atrocissimi: ac confirmatio ponitur recte dixisse cau
sa subiecta cum quadam Arceſit alter cos. de
signatus ſiculos. Hic eſt prērogatiua quam Metellus uerri p
prērogatiuis reddidit. na; huius rei fuerat dilata narratio. Pro
uifum. quomodo ſi comitioru; ſors atq; fortuna eſt: ſed uult
totum pecunia ſiciliensi: hoc eſt corruptis a uerre tribub⁹ eſſe
confectum. Te non fato ut ceteros ex noſtra familia dictum
facete & cōtumelioſe in metellos. Antiquum neui eſt fato me
telli roma fiunt consules: cui tunc metellus consul iratus uer
ſu responderat ſenario hipercataleto qui & saturnius dicit.
dabunt malum metelli nouio poete: de qua parodia ſubtiliter
Cicero dixit: te non fato ut ceteros ex noſtra familia. Que
ſitor. prētor de pecunijs repetūdis queſtionem exercens. nam
proprie queſitores dicuntur criminaliu; queſtionum ut verg.
queſitor minos urnam mouet. Duo autem consules bortenſi
us. Q. metellus queſitor. M. marcell⁹ nimium diligētem. hec
eſt artificiosa laudatio iudicis ſine ſuſpitione aſſentationis: &
tamen efficax a beniuolentia. qui autem diligentem uitupera
re non poterat pro crime addidit nimium. terentianē ne qd
nimis. M. cesonius designatus edilis cum Tullio: & ideo non
iudicaturus quia & edilis & iudicis ſuſtinere non poterat uno
tempore: ut ſagacem integritatem eius oſtenderet non dixit
qd' corrumpam⁹ ſed conemur corrumpere: & nō apta & pla
na corruptione ideſt uel exigua. Iuniano conſilio. Iunius que
ſtor iudex fuit in cluenti cauſa uerre prētore: in qua cum oppi
anicus damnatus eſſet: defenſor oppianici tr. pl. qui notius rē
in inuidiam duxit: cum diceret pecunia; in iudicio fuiffe uer
ſatam. & cum incertum eſſet ex qua parte eſſet profecta corru
ptionem credidit ab oppianico datam. quia damnatus erat &
errore m̄lto; in falſo crime cluētius fuit. bic ego cesoni⁹ dā
natis alijs iudicibus: non modo innocentis pronunciatus eſt: ſed
etia; ex iſis fuit qui illa crimaſ ſtalenii & bulbi & gutte & cete
rorum iudicium deduxerunt cum uerres quoque turbatus

Subiectos iudices esse diceret: & interpollatos libellos sortitiōe iudicūm quos libellos ipse obligauerat. Magistratum ineat oportet non decēbris. bodie. tr. pl. futurum. Ex accerrima equeſtri illa familia: nouo modo laudem ab ignobilitate queſiuit more suo laudans equestres. r. & maxime quia cum iudicarent sine infamia se gesserunt. L. Cassius cui ad ceteras res: in de sunt leges cassiæ bellæ erariæ de suffragiis libere ferendis nō uoce sed tabula: ille ille cassius qui cognoscendis criminalib⁹ causis imprimis querēdum esse dicebat: cui bono homines ueteres graues & seueri: & ide figurate singulis additam laude: ex ore aduersarij ueluti ostendentis cur sibi iusti omnes displateant: Tribuni militares: Tribunorum militarium duo genera: primum eorum qui rufulti dicuntur. Hi in exercitu creari solent. Alij sunt comiciati: q famē comicijs designantur. Sub sortiemur etiā. mire ostendit securitatem rei: tanquam ipse sit omnia facturus. No. sextiles. sextiles auguste. quintiles iuliæ non dum enim nomina de imperatoribus sumpererant: ppter quam mutationem nominum Verg. ait & incipient magni procedere menses. hac tota argumentatione significat Cicero bis accusare se nō posse: si accusandi cōsuetudinē fuare uoluerit: non seruire breuitati. Ludos uotiuos. hos Pompeius nouerat ac si sertoriū superasset. Deinde cōtinuo Romani sequentur. Romani regi sub regibus instituti sunt: magnique appellati q magnis impensis dati: tunc primum ludis impensa sunt ducenta millia nummum: adeo magnos ludos factos putant: q consiliorum secretorum: ideo idest neptuno lati: cum regi & rerum conditarum: & dis magnis idest laribus urbis Romæ dati sunt: quibus aiunt raptas sabinas esse: ut uideatur prop̄ hoc dicere. Verg. magnis circensibus actis: & circenses ludi sunt. Deinde se dicturos. dicturos dilatueros. moram facturos. dicendo longa oratione excusando cur interdum non dicant. Admittebantur enim excusationes multę etiam pro reo aut occupationis alicuius aut male ualestinis ad ludos uictorię. hos Sylla instituit bello ciuili uictor. Secundum quos plebei ludi: quos ex actis regibus pro libertate plebis fecerunt

aut pro reconciliatione plebis post secessionem in auētinum .
Quem ego hominem metellum scilicet : in cuius locum sub
fortiendū iudicem ex persona uerris supra dixerat:qni prētor
futurus sit ex k̄l.ian. qui nunc in iudicium nunc est. Malo enī
iurato suam:cum iudex sit metellus tabellam iudiciariam iu-
ratus accipit:cum prētor fuerit & non iurauit:quia nō est iuris
& in potestate habebit tabellas omnium iudicium. Id enī con-
ſilium mibi taciti dabitis.Sermocinatio ista non decet iudicū
grauitatem:ideo taciti dixit.sic agit autem ut ostendat se nō
debere horis legitimis abuti:ab his accusandum uerrem cum
possit pro una actione testimonij uti tantum . Conficiam ut
nemo contra aliter q̄ ego uelim:nunc illud est quod posta di-
cet in alia tempora referuemus in secunda actione.Auctorita-
tibus confirmationibus eloquentiē scilicet ex ipsius tempore
& causa:sensus est.non ingenij tui est:q̄ contra me maliciose
exiſſet.hoc autē expetit tps huius.hoc est periculum uerris &
malū causa quam suscepisti.Secundum binos ludos:post bi-
nos ludos uotiuos ac romanos:ante p̄mos ludos cū p̄ ordine;
ideſt me & a te dixisse pficiens compendiationis iudicibus
facia;potestatem.Aſtuta. urbana.& enim urbs astu dicitur .
Terentius an in astu uenit.Cupiditas corruptionem iudicium
ſignificat in quibusdam iudicijs terēti uarronis ubi discordi-
b⁹ ceris uſus ē:& ubi(ut ſupra dixim⁹) eluſit nobiles pueros.
Aſſiduum.moleſtum additum.Ex eo loco ex quo de roſtris
ſcilicet. hoc munus edilitatis alluſit ad ambiguitatē muneris
& uerris nomen bestiē proferentis.Qui aut deponere:Deponi-
tur i ſequeſtri. accipi tur ab eo qui corrumpitur.Recipi idem
promittitur:ideſt p̄ iudicato respondet.Polluetur qui apud
ſe dicit aut premiu; aut ſententiē potestatē eſſe.Sequeſtres
ſunt apud quos pecunia deponitur.interpretes per quos indi-
citur paſtio.Inter.x.annos.recte dixit.hoc enim tempus quo
ſenatus iudicat uictore ſylla ab ordine qui tū .r. transferente
iudicia: Annos prope quinquaginta.tanto enim ferre tempo-
re equeſter ordo iudicauit lege ſempronii . Sublata potesta-
te.p.r.f.Sublata puocatōne ad populu b̄ ē a tr.pl.Q. Calidius

damnatus dixerit minoris sextertium tricies. Q. calidius. M. calidi oratoris patre ex prætura hispaniensi accusatus a gallio pro quo postea cicero dixit: atq; damnatus cum sensis et iudicibus pecuniam contra se datam: in eos iudices qui paruo pio corrupti se damnauerant exclamauit: uel idoneam inquit mercedem pro meo capite pacisci debuistis. hoc satis honestatis esset in uocabulis ut hominem prætorum non uili prætio uenderetis: & honeste hironice dictum est: lis estimata sit: h est pecunia de qua lis fuit & propter quam condemnatus est in summam redacta: quæ de eius rebus exigeretur. Due res ei; consequbantur damnationem: pertinebat qua uel simplex uel duplex uel quadrupatio ducebatur. Altera exili: q; cum uerre prætore urbano sorciente si hoc criminose dicit: quemad modum supra hortensio prætore: qui ambo peculatus damna ti sunt. Quid hoc inquit quisq; ad iudicium corruptum pertinet: respondebimus litis estimationem non solum ex titulo propositi criminis: sed etiā ex alijs probationibus quæ ex ante actis rebus apud iudices constituerint. Hic peculatus crime pposito etiā quæ iudicando pecunias cęparant reddere reddiderunt. Similiter soluitur etiā illud quod supra de pecunijs repetundis positum est: Prætore urbano sentiente. totū hoc magis inuidiose q; uere dicitur. nam ipse uerres pro testimonio dixit in iuniano iudicio adulteratas fuisse tabellas suas: i qui bus suppositi iudices essent adolescentam corruptam profrendam: cum causam ante non audissent: significat autem. C fidiculanum falculam qui ad complēdam oppianici damnationem dicebatur esse suppositus. Quod iuentus est senator stalenum dicit ab utraq; parte fuisse corruptum: quod aduersus eum recitatum postea in clientiana oratione uix purgat: ubi dicit a solo oppianico sextertium. cccc. C. cecilio staleno iudici data pro numero iudicum qui corrumpendi essent: ut discoloribus ceris: iam supra dictum est. Signa autem alijs ceratas diuerso colore tabulas: alijs ab iudicib; appositas tabulas ceratas diuersi coloris aiunt: ut hoc signum esset ad uolūtatez rei. Sentētię scriptę iuratorum hominum: iudicium scilicet q

in leges antequam iudicarent iurare consueuerant. Sed habere
 hominem potentem: bortensium uult intelligi. scit enim hoc
 minus ualere ad minuendam eius auctoritatem apud. M. gla-
 brionem pretorem presentis anni. Quiq; present buic iudi-
 cio. Neque ullam aliam ob causam. P. R. per annos continu-
 os tr. pl. illo tempore tribunitiam potestatem flagitabant. hoc
 Cicero utitur ad inuidiam iudiciorum in famam senatu iu-
 dicante. Qui. CN. Pompeio in iuidia tunc Pompeius fuit q;
 cos. redderet populo tribunitiam potestatem: sed totum Tul-
 lius ad sui temporis commodum refert: ut etiam catuli sente-
 tiam in senatu demonstret: tum primam contentionem ad ur-
 bem cos. designatus. ad urbem in urbe & sic dici solet de his
 qui cum potestate prouintiali aut nundum in prouinciam pro-
 fecti essent. Pompeius autem procōsule de hispania sertorio
 uicto nuper uenerat: & statim habuerat contionem de restitu-
 enda tribunitia potestate publicano tr. pl. homines in speculis
 sunt nisi. equester ordo & urbana plebs & omnes qui fauent
 tribunitię potestati obseruant. modo speculantur. alias uene-
 rantur. Virg. Prēterea regem nō sic egyptus & ingens. Lydia
 nec populi parthorum aut medus biclares: obseruant. Post
 legem tribunitiam. ex quo lex fertur de tribunitia potestate re-
 stituenda. Vnum hominem uel tenuissimum. pauperem qui
 unde iudices corrumperet nō habet. dolobellam autem signi-
 ficat. Quod tam & si non reprehendunt. Potuit enī dici quid
 ergo noxious si pauper sit? Non est damnatus. non gratia. uult
 amicum uideri bortensi uerrem: sed tantummodo prēde parti-
 cipatione sociatum. Non cognatione. hoc ad metellum colle-
 gam bortensii pertinet: qui illum tanquam si sit cognatus de-
 fendit. Mediocri uitio uitia sustinebit. si quis nimia seruitute
 patrocinium meruerit: aut assentatione aliqua defendendi me-
 ruerit inuestigare ratione: uia. hoc totum ad terrendos a cor-
 ruptione iudices dicitur. Post hęc constituta iudicia senatoria
 iudicia dicit per hos. x. annos syllę legibus constituta. Qui i;,
 pridem inuentus est: uerrem dicit: qui sis rector qui loco in tri-
 bunalibus. fac tibi paternę legis acilię manus. acilius glabrio
 f

legem aciliā tulit: de pecuniis repetūdis seuerissimam. in qua
nec cōpendinari: q̄ licet reum fortissimū patrem. Tibi mani-
lius aciliū glabronem fortissimū auum sc̄euolā dicit iuris pe-
ritissimum: q̄ cū. CN. pisone cos. fuit quo anno. C. gracchus
occisus est. Grauissimū soce; fuisse scaurus significat. scauri
cōstantiam male s̄biecit qd sit cōstantia: & animadūtendum
hāc eē artificiosam laudationē iudicum ad beniuolentiā: que
tñ ab assentatōis suspitōe sumeta est ad suspicionē criminis:
q̄ m̄ltum rapuit rōe; salutē in corruptis iudicibus reseruetur.
Serui designatoꝝ cōsulū. mentionem facit illius rei quam de
metello supra mōstrauerit: q̄ siculos domū arcessitos iam añ
cōterruit. Quadraginta dieb⁹ īterpositis. his q̄ sunt post bi-
nos ludos uotiuos atque romanos: quos alij bini consecuturi
erant uictorię atq; plebei. Cū hēc frequētia totius italię romaz
discesserit. frequētiam dicit plebis rusticę: cui noluit iudicis
notā esse integritatem suā. cōuenerat aut ex municipijs cuius-
cūq; modi multitudo: aut ppter comitia suffragioꝝ cā: aut lu-
dorum uotiuorū romanoꝝ uictorię plebeioruz: aut ut cēsere
apud censorem gellium & lentulū q̄ tūc erant. hui⁹ laudis fru-
ctum & offensionis piculum uestrū. figura Zeogma. ad sin-
gula eī; subaudiendū est puto esse oportere. faciā hoc nouū.
sed ab iis q̄ hinc principes nostrę ciuitatis sunt añ factū. Veꝝ
dicit. & eī; L. lucilius & item. M. licinius ambo cōsulares. M.
uero. & triumphalis fuit. hi cū accusarēt. L. cottam nō usi sunt
oratione ppetua: sed īterrogatōe testiū causam pegerūt. Illud
a me nouum cognosc̄atis: in eo se dicit noui aliquid allaturū ī
quo diligentius crimen expositurus est: q̄ qui añ ipsum breui-
ter accusauerūt. Vt ubi īterrogādo. apparet ex h̄ dicto: testes
suos etiam ipsum accusatorem īterrogare cōsuesse. Argumē-
tādi dicendiꝝ sint. argumētari est argumentis uti ad rem pro-
bandam. dicere amplificatōe uti ad rem ad delectādum com-
mouēdūꝝ auditorē oratione perpetua. Si qs erit q̄ perpetuam
orationem: uides q̄ argumētis se usurum non negat. Iam mo-
do q̄q̄ perpetuam orationem se neget habiturū in hac oratiōe
que prima c̄st. Si quis erit q̄ perpetuā orationē accusatōnemq;

bene hęc sepauit ut ostenderet etiam sine perpetua oratione accusationem tamen esse ut intelligi posset: ut res non una sed ut due sunt. Nunc id qđ faciamus ea ratione facimus . in consequence locutio & obscura non minus est : q̄ illa in fine orationis pro ligario: Nisi forte faciemus semel ponitur. Cum multa libidinose. multa crudeliter in ciues atq; socios. a specie cepit & subiunxit senos dicendo: postea ad deos atq; homines: sed non est uitium q̄ sub auxili positum non pro ratiocinatōne. Sextertiū quadragesies . diximus de hac questione summe uarie. in diuinatōne enim sextertium millies dixit. q̄ solui mus: q̄ adhuc non erat insinuata criminum ratio Ciceroni: & q̄ ex persona sicilię loquebatur augere uoluit ueritatem: & qm̄

pse duplę uel quadruplę repetitōis q̄tū ius accusatori progredi licuit. nam quāuis sextertium septuagesies tantum dupli nomine exigi iussus est. ad ḡam ne bortensii an suam an etiam conuenientia Ciceronis ipius parum compimus. Dixi. moris ueterum fuit: cu; satis uisum esset fluxisse uerborum banc sibi necessitatē finiendę orationis imponere: ut diceret ad ultimum dixi: quod etiam ab utraq; pte oratione cōsūpta ut in consiliu; dimitteretur pr̄etor soleret p̄nuntiare dixerūt. bene ergo tullius denūtians aduersarij cōpendium breuitatis hoc uerbo usus est. Dixi non ante mibi finitur prima actio. in ducentur enim de hinc a Tullio testes quorum uerba in oratione conscribere nullius elegantię fuit. multis autem diebus prima actio celebrata est: dum testes uerris producūtur criminū diuersorum. dum recitantur publicę priuateq; litterę: quibus rebus adeo stupefactus bortensis dicitur: ut rationem defensionis omittat: adeo perculsus uerres ut abiret ī exilium sua sponte: ne quid amplius in iudicio gestum esset: nisi q̄ Tullius metuens ne tantum negocium pene tacitū pr̄eteriret. finxit uerrem compendiationi pr̄esto fuisse ut bis defensus accusatetur iterum & quēadmodum uictorię consuluerat breuitate dicendi ita laudem eloquentię tanq̄ repetita accusatione ē consecutus: reliquorum conscriptione librorum qui ceteros consequuntur.

ARGUMENTVM ACCUSATIONIS.

Deinceps hęc oīa non dicta sed scripta sunt contra eū qđ factū est. Fingit Cicero adesse in iudicio uerrē cōpendinatū respōdere citatum & defendi. in ceteris uero orationib⁹ defensor futurus accusatōis officiū his libris q̄ uerinaꝝ noīe nuncupātur cōpensare decreuerit. qm̄ accusat̄ multos in decoꝝ Tullio uidebat in una cā uim buius artis & eloquentię demonstrare. nā & bene itelligentes omnē uirtutem oratoriā quęcūq; in crimiātōibus cōstituta est. hic expressam uidēt. & contra ex hoc defensionū uim in ceteris oīonibus: & nēruos eius ex hac uirtute cognoscūt q̄ in opp̄mendo exp̄mit reo. Igit̄ reꝝ scena sic facta est ut dicit Tullius non ut acta res est. Adest inquit uerres r̄ndet defendit. ḡ cum p̄ma actione accusatus sit ac defensus uerres: nūc uelut defensus iteꝝ. sic enī mos erat. in altera actione accusator ad ultimū rursus oratiōe ppetua crimina repetūdaꝝ: & alia pleraq; añaacta uita ſepe fir mātur. sumit̄ etiā hic ſepe defensio. omnis enī & cōfirmatio ab attributis negocio sumi ſolet. ḡ attributa pſone & maxie ī anteacta uita quęri ſolēt negocii in ip̄o crimiē. Libros igit̄ pro qualitate criminū Tullius diuidēs: anteactis unū dedit. nunc ſcilicet ſolū criminī ip̄i repetundaꝝ. iiiii. Vnum de iure dicendo. alteꝝ de frumētaria. tertiu de signis. quartū de suppliciis. ad hanc enī ſimilitudinē poeta virg. minoē iudicē apud iferos tanq; ſi p̄tor ſit reꝝ capitalium q̄ſitorē appellat. dat ibi ſortitō nem. ſortitionē ubi urnam noīat. dat electionē iudicū cū dicit cōſiliū uocat. dat cognitionē facinoꝝ cum dicit uitasq; & criminā dicit Ergo hic libere q̄ de anteacta uita ē statū neceſſe eſt coniecturalem habeat. capita autem q̄i p̄ Tullius fecit diuidendo totam hāc accusationem in legatōe. uicē q̄ſtūrē. tertio in p̄tura urbana. nā cū omnes eius actus q̄ſtūrē noīe legationis p̄tūrē urbanę: p̄tūrē ſiciliensis: quę quadriptita libroꝝ diuifione cognoscat. ante acta enī oīa hoc libro comprehensa ſunt ad eoꝝ fidem q̄ post dicunt̄. Prohoemia ſane buius libri inſinuatione constituta ſunt: quas uere accusationis ī uerrem

44

audentem adesse: atque defensum ex hortatione iudicum ad recte iudicandum. tum in minis cōtra adūsarios & in exhibēda ratione officij sui cur ita maluerit accusare ut p̄ma actione tñ testibus uteret: q̄ oīa eiusmōi sunt ut non tā noua dicere q̄ dicta libri superioris istaurare uideaſ. Post hēc oīa ipsius Ciceronis p̄ bonores uerris cū criminib⁹ uictos diuiso p̄ ordinem temporum currit.

Figmentum Ciceronis

Neminē uīrm ignorare arbitror iud. hoc totū figmētū est Ciceronis ut sequētiū libroꝝ uera actio uideaſ. nā uerres iā sua sponte elegit exiliū. Rñdet. recte dictū est rñdet. nā apud ueteres & iudices & rei & accusatores & defensores dicebāt a p̄cone p̄torio. patior iudiciū dolō debuerit resisti sibi. pati se & equo aīo ferre dicit ut pugnā uictoria cōsequat̄. Neq; ei; sal⁹ ulla. r.p. maior est. eadē repetit q̄ in p̄ma actōe dicta sunt e.r. p. esse dānari uerrē. Diligēter reiectis. reiectos iudices p̄ electi intelligi cōuenit. ibi enī reiectō iudicū ubi & retētio cōtinet. in reiectione aut̄ accusatoris. uel fides accusatōis uel p̄uaricatio nis ut supra dixit appetat. Ac p̄pe depositum despare salutis. sic & virg. Ille ut depositi p̄ferret facta parentis. Postremo ut eēt h̄ iudicatū subaudit̄ accessi & πόκοινοῦ ad oīa qb⁹ hoc v̄bū in hac sentētia cōuēit. hō est nocētissimus. Terentius & habet qd' det & dat. nemo largius. & de p̄sona fatuus iſulsus tardus ſtertit. Impie nefarieq; cōmisit. Nefandū est nō fādū. Nefariū qd' sacra polluit farre pio solita celebrari. ḡ nefariū ſacrilegiū. Agūt eū p̄cipitē. p̄pū Ciceronis & in orationib⁹ & dia logis & in epistolis eadē ſeptā quā dicē & uti eloquētię diuer ſis mōis iisdē ſententiis: tñ ab aliq̄ occaſione repetitis. na; & hic repetitō uerris in qua uideſ infan̄e uerri cā uelle mōſtrari. est enī hic locus de ſuppliciis irrogatis. ubi oīdit ciues. r. uer rem p̄donibus occidifſe. religiones uero ceremonię de signis de furtis tacet mō q̄ſi idoneis ad furorem auaritię ſupplicio cōi extimatōe litis exilio. Cui dānari expediret. q̄ minor indā natōe pena q̄ in cōtione. p.r. & in eoꝝ aiadūſione. nō iſtū mō terret ſubtiliter etiā iudicibus cōminaſ. Non id tps. qd' inuidi oſum ſenatui eſt. Non iſ reus qui & nocentissimus. Non id

consilium q̄ ex optimis uiris lectum tale est : ut si qd in ipso
culpē fuerit se pariti meli⁹ eē natū me. Ne actor qdē Tullius
.s.in q̄ oīa ad uicēdū parata. Ad aliud iudiciū po.s. & egtu;r.
Alieno noīe. q̄ stores urbani ērariū curabāt: eiusq; pecunias ex
pēsas & acceptas ī tabulas publicas referre cōsueuerant. alieno
aut̄ noīe dicit carbonis noīe: ul̄ exercit⁹ eius. nā cōsulis militū
eius noīe pecunias ex ērario sumptas aut̄it: cōsus ad syllam
bellis ciuib⁹. alieno noīe ad frumēti emptionē qd̄ sicutis nō
p̄soluit. De capite. h̄ in sicilia fecit gratiosius ī decumanos: ut
frumēti in auctione p̄missū ab decumanis usibus. p.r. cū illi
refragarēt a plico de sūma detraherit: minusq; eos ī ferre pas
sus sit annone. p.r. qd̄ illicitū pbaſ mltis documētis. M. mar
celli & P. africani monumēta. signa cōcessa & reportata sicut
lis a. M. marcello & scipione africano. Nā Marcell⁹ donauit:
q̄ uictis siracusis asportare iure belli potuerat. African⁹ uicta
carthaginē reportauit: q̄ uictis siculis ademerāt penni. Medi
teſ de ducib⁹ hostiū. hic crimē de suppliciis eē cognoscit̄. in h̄
ei libro hēc latius explicat̄. Quos in eoꝝ locū lbditos. captis p̄
donū ducib⁹ uerres illos qdē remisit accepto p̄mio. p̄ illis aut̄
mercatores innocētissimos p̄tī trucidauit: p̄tī domi suę p̄ua
tim refuauit: quo diceret timuisses & ibi nec criminaretur eos
īpe a se pecunia liberatos eē: eosq; dū p̄ me licuerit: qntū ī ipo
fuerit. Ad h̄ domi suę p̄uat⁹ qd̄ est maiestatis crimen: hostes
publicos h̄re poterat. s; finē fecit hui⁹ audacię me cogēte: q̄ in
stitui ut de eius domo ī publicā custodiā ducerent̄. Quo me
iā p̄dem uocat. p.r. se dicit q̄ edilis est fact⁹ ut defendat liber
tatē. p.r. Qui cognitores hoīes. hoc genuſ defēsiōis in iure co
gnitor dī. maxie cū de alicuius statu agit̄ ipsi me alibi cogni
torē iuris sui. Quīq; & xxx. ac p̄ hos totus. p.r. p̄ncipio tres fu
erunt. tatiēsis una a tatio rege. ramnes altera a romulo. luceres
altera a luco mōte siue lucretino: siue a luco quē lucū asylum
uocauerat romulus. Post de noībus sabinaꝝ p̄les factę quib⁹
precatricibus parētū bellū maritoꝝq; finitū est. ad postremuꝝ
xxx. &. v. factę. Obtinuerūt aut̄ nomē aut̄ a tributo dādo. aut̄
q̄ p̄ tres fuerūt uñ etiam tribuni dicti. Religionem .q̄a iurati

testes dicebant. Lautumię. carcer syracusis lingue siculorum.
 Lautumię autē lapidines dicuntur loca cęsis lapidibus & se
 cta. De loco superiore. de rostris quippe qui edilis sum fact⁹.
 quo in numero e uobis complures fuerunt. alia enī sortitione
 nūc sedēt illa diuinatōe constituendi accusatoris. alia fuit ini
 micitias iustas ad aliud argumētum uictoriā suā int̄pretatus.
 simpliciter fatetur qđ in diuinatione expugnauerat: non ido
 neam fuisse causam accusandi uerris cecilio cōmētitiā simūl
 tate an iustas iimicitias magna dicit. ut e coñrio virg. In iusto
 sub fasce uiam dum carpit. Cū id postularet bñ addidit. qđ in
 diuinatōe huiusce rei mētio facta nō erat. Vim īquirēdo tan
 tam habui: dicit plura criminā īueniri potuisse qđ īuenta sunt:
 si uellet Tulli⁹ nō ad legem repetūdaꝝ inquisitōem facē: sed
 ad uniūsa quę cōmiserat uerres. Nā certe quantum abstulerit
 ex sicilia uerres nō quātum flagiti⁹ cōmiserit dicere accusato
 rem cā cōpellit. Ne qs de mea fide & uerris pecuniosi rapiniſ
 inuidiosum & apud iudices plurimū: ut nō sine cā de eoꝝ sub
 stantia Cicero dubitat uideaꝝ. & ualet ad suspiṭōe; magnope
 imo redempti hortēſii & fauorū uerris ad defensionem eius
 quo se quoqꝝ e suspitione hominū nō excepit Tullius. Sciebā
 in reiiciendis iudicibus. multi īquit ita ſubtiles fuerūt p̄uarica
 tores ut in tota actione fideles actores esse uiderētur. qđ tamē
 nō effugerūt suspitōes hominū in reiiciendis iudicibus uerſa
 ren̄. reiiciens eiꝝ malos & retinens bonos uersus accusator in
 telligitur. qđ uero coñ facit & sit in pedimento cęteris astu te
 gat de h̄ itelligit qđ p̄uaricator existat. & bona accusatio cū cā
 laudantis iudicis oritur. Post hunc statū. r. p. qđ in hunc uti
 mur: qui est p. x. annos ex quo sylla uicit ex qno iudicat sena
 tus quā iste laudē uitat argumētū qđ ip̄m rhetoricoꝝ rep̄ben
 dit: & cōe appellauit. Qui cū P. galba; iudicē reiecisset bonū
 M. Lucretium retinuit. malū ſcilicet. ſed tñ ſcire uos cōuenit
 hunc Lucretium Ciceronē esse reiectū: neqꝝ eiꝝ p̄ſenteꝝ iudicē
 uitupare fas fuit. Reiici passus eſſet ac p̄ hoc reiecisset ip̄e cō
 tra fidem meā. nihil potuisse qđ non ſum edilitate ductus. De
 inde reliquis diebus. apparet multis diebus p̄ actōe accusatū

f. 4.

productis testibus uerrem. Non enim spolia. C. uerris ut qua
druplator. qui de condemnati bonis ipse aliquid sumam. sed
extimationem ut bonorum ciuis cum causa cui rei contrariū
est sine causa defensorem prouintię constitui & delegi subau-
diendum & ad omnia meum fuit. Sustulere pro suo habuerit
persuasum sibi ostenderit quanto periculo uenturi adeo iud.
uult intelligi metuendum esse senatui ne equites .r. iudicent
quos non solum pro integris: sed etiam pro inimicis nobilita-
tis uult pater iudices esse. Apōta subito retraxisset. hoc cōmi-
niscitur Cicero ut credamus ueram fuisse secundam actio-
nem: que secūdum ueram gestorum fidem non dicta sed scri-
pta est. Non sine causa. corruptis iudicibus scilicet . nunc ne
noua querimonia egere. astutia Ciceronis hēc fuit utendo te-
stibus ut nihil reliq̄set hortensio nisi ut eos interrogare pos-
set. dicendi autem facultatem nullam ei dedit: nihil ipse dicē-
do enim metuebat: ne si locum dicendi inuenisse hortensius
breuitatem temporis longa oratione consumeret: ut secunda
actio apud alios iudices qui corrūpi possent aliumque p̄tē-
rem. post kl. ian. perueniret cos. futuris se & metello fautorib⁹
uerris. hēc ita sunt quemadmodum dicimus. sed Cicero sic p-
ponit querelam hortensi ut & iniusta & ridicula esse uideat.
& est ordo nunc ne nouo querimonię genere uti posset hortē-
sius: morem illi geram. hic tu fortasse eris diligens. Apostro-
pha ad ipsum hortensium qua ostendit non posse se cogi uti
oratione perpetua: & omnibus horis suis si noluit uti: & mire
boris dixit cum dies sint plurimi: ut ostendat nimiam diligē-
tiam & eas horas dicentis dictione esse complēdas. Veteres
p̄tērēa generaliter dicebant more gr̄corum. Quod mihi lex
mea causa dedit. de commodo proprio dicere unicuique de-
trahere: p̄s̄ertim cum eo de aduersario nihil possit esse com-
mune. Ea re quidē ut questionem propositam infirmaret cau-
sam propositiōis affinxit: quę sibi solutionem propositi quā
uolebat afferret. In hoc quidem genere causarū conjecturali
scilicet ad modum enim comperendinatum pro comperendi-
natione posuit. & est sensus: aufero uobis molestiam bis dicē-

di. sed quid dices utile esse bis dicē: & mibi ego denego hanc utilitatem: in qua re cur me accuses non habes. & enī compen dinatio propter me magis q̄ propter te est instituta: aut nō ma gis propter te q̄ propter me. si enim numerum dicendi consi deres ex equo res est: si ordinem ego sum prior. nam si accusa tor dixerit respōde prima actione defensor: ut rursum comp en dinatio iudicio dicit prior defensor: & defensionem tanq̄ duplē in medio positā obruit ultimus accusator. Glaucia primus tulit ante legē glauciam de compendinatione: aut sta tim sententia dicebatur si absoluendus esset reus: aut ampli⁹ pronunciabatur si uideretur esse damnādus cū dixisset ius nō liquet. hoc est obscura causa est. itaq; ea pars interposita dilatatione dicebat in cuius peroratione videbaſ obscuritas. comp endinatio uero utriusque partis recitationem. alij sic adnotant compendinatio est secunda actio. item compendinatio est ab utrisq; litigatoribus inuicē sibi denūciatio īpendinum diem. namq; cū in rē aliquā agerent litigatores & pena se sacramen ti peterent: poscebant īdicem qui dabaſ post trigesimum dīē. quo dato deinde inter se compendinum diem ut ad iudiciū uenirent denunciabant. quo cū esset uentum añq̄ cā ageretur: quasi p indicē rem exponebāt. qd' ipsum dicebatur causē cōiectio quasi causē suę in breue coactio. alij sic inter cōperendi nationem & ampliationem h interest q̄ cōpendinatio ex una tantum repetitur cum ante iudex non intelligeret & omnino suadebatur iud. bona causa absolvebant eam: si mala non sta tim damnabant: sed bac excusatione parcebant. Nam cum cōdēnādi nota esse. k. littera absoluēdā āpliādi signū. NL. qd' dabāt qd' significabat non liqre uñ āpliatio nascibaſ iudicari dici snia absolutōis h significat id qd' seq̄. cito absolui. iudi cari. tardo cōdēnari. āpliari. Aciliā legē. acili glabriōis p̄ris hu iusce p̄tor. de q̄ ēt. s. dixit. de q̄ q̄ lex necq; cōpēdinatōe; āplia tionē habitā & cōsiliū. i. p̄ orabo. nā mittē iud. ī cōsiliū est de mittē iud. ad sententiam dicendam: ubi allegatis omnibus argumentis orator dixerit dixi. Sextertiū q̄drigēties. in diuinatōe milies dixit: s; cur ita uariauerit fidē ſūme iā ī ſupiorib⁹

diximus noīa sua exegisse tituli debitorū nomina dicantur p
sertī in iis debitīs in qbus hominū noīa scripta sunt: qbus pe
cunię cōmodatę sunt. cui rei contratiū est mutuas accepisse. g
noīa debita uel debitoris. hēc eadem se audisse dicerent apud
antiquos & de auditōe testimoniū dicebaſ: ut in testib⁹ īter
rogādis tenere debem⁹ īterrogatōnes testiū & accusatoris &
defensoris eē & eius q̄ producit & eius coñ quem pducuntur.
Sed etiā. p.r. qui circum subsellia coronā fecit. Interposuistis
accusatorē q̄ iste sit accusator: uel quem accuset in priore libro
iam notaui⁹. q̄ aūt dič menses mihi tres cum eripuiss; hoc
dicit. c. aūt &. x. dies inquirēdi in sicilia postulaui. cōsequens
erat ut etiā qnquagesimo die rediſsem. ut redii statī accusare;
qd' possim facere. Interposuistis accusatorē quēda; cuiusdam
ex achaia res q̄ sibi. c. &. viij. peteret: & ita factū est ut quāuis
ego festinatore dierum ille adbuc pficiscat: non potuerim tñ
agere donec cōplerentur illo absente. c. &. viij. dies: sic enī erat
a prētore legibus ordinatū. ut si intra centum & octo dies ille
inquisitor achaicus aduenisset pōre loco ageret ita factum est
ut prope tres menses sine ludo; ipedimento ad agendum ap
positos sine causa Tullius amisisset aduersariorum dolo. cen
tum enī & octo dies plusq̄ tres menses sunt. Vt cū horis no
stris usi. horis nřis. xx. diebus scilicet: bi enī dabantur ad accu
sandum legitimi totidemq; defensori ad respondendū. Neq;
nemo pōre actione defendere ausus esset testes tabuleq; facti
dari solēt: itaq; ab accusatore dant̄ non facti nō danſ testes. g
nihil p̄sunt a pte defensoris. qd ergo facit p defensore: oratio
scilicet cuius potestatem bortensis non habuit tacente accu
satore. non ergo defendere uerrem non ausus est: quia nō po
terat ut uolebat in totum prētermisſit bortensis. Si quam die;
isti qui istum eripiendum redemerunt. fingit Tullius puenif
se se ad pactionem eorum qui in se susceperant procurationē
corrumpendorum iudicum & liberandi uerris: quos ita in ca
uendo ſcripſiſſe dicit pro eo se promittere corrupturos esse iu
dicum ſi post kl. ianua. de uerre iudicarēt. Quam ego eſſem
ſtult⁹ inquit ſi quam diē illi in promittendo elegerant ego in

accusādo nō effugisse; p̄fertū cū posse; effugē si īprudēs non
 eēm. Nūc mibi tēpori. eius qd' mibi ad dicēdū daſ. alij ferunt
 hoc dies. xx. alij pauciores. alij plures. Aut ex isto quē sui simil
 limu; pduxit. repbendūt hoīes stultissimi Tulliū q̄ i filio uer
 ris īnoxiā lēdat: ac tñ ignorātes illū accusatoria arte puidē ne
 in epilogis pductis ab hortēlio cōsili et mīam iudicū p̄ri. leno
 nū aleatoꝝ pductuꝝ. lenōes sūt scortoꝝ. pductores ēt īuitaꝝ
 psonaꝝ: & ī qb⁹ stupra exercita legib⁹ uīdicāt. Questor. CN.
 papirio col. fuisti: uno noīe. CN. papirij carbonis & tps crimi
 nis significauit: & crimē legiſ tamē & cōſuli obtigit
 tibi cōſularis pūitia s̄b audīſ dissēſio ciuiu; leuit dixit bellu;
 ciuile īuissimū syllē cū marianis. Quid sentire debueris cum
 quib⁹ facē bac sorte. potuisti ei; & debuiſti si nolles repudiare
 illā sortē: aut suscep̄tā tueri. Pecunia attributa q̄ in stipendiū
 militū de erario de tribunis erariis adnumerari q̄storī solet: ḡ
 uerri adnumerari itelligiſ. uolūtatis illoꝝ syllanoꝝ. s. Cōpila-
 ret. pilis puellerit. sic fraudauerit furto ut ne pilos qde; ī cor-
 pore spoliatis reliq̄rit. Ad nobilitatē h̄ ē ad suos. totū h̄ p hiro-
 niā dicit in accipit iqt referri: ad erariū rō
 solet pecunię publicę a q̄storib⁹. uerres igiſ retulit: s; Tullius
 h̄ repbēdit. p falsā hāc relatōe; breuē eē. deide id circo acceptā
 q̄ pditor carbonis fauorē sibi apud syllā cōpauerat. Nā pau-
 cis ybis qd' accepat qd' reliqrat dixit dedi stipēdīo frumēto le-
 gatis. hēc oīa noīa sunt erogationū qb⁹ aut stipēdīu militib⁹
 dedisse se dicit uerres: aut frumētu coemisse ī ānonā exercit⁹
 aut legatis aut p q̄stori in sumptū alimenta de publico dant.
 Cohorti p̄torie. comitib⁹ cōſularib⁹. uerres ei; oēm maḡratu;
 cui pareret exercit⁹ p̄tore appellauerūt. uñ & p̄toriu; taberna-
 culū ei⁹ & ī castris porta p̄toria: & hodie q̄q; pfect⁹ p̄torio. p
 q̄store. i. pro offīcio q̄stori. significat aut q̄ pastoris annonas
 sibi īputat pecunias publicas datas uerres accepi iqt bis ducen-
 ta trīginta quinque millia quadringentos decem & septem
 nummos. reliqua criminis sexcenta millia. hēc summa cum
 rōe cōsentit hoc mō. aut tu hortēsi aut ego. ābo ei fuerūt. ueri
 simile ē tātē pecunę ratione; duobus uerſicul̄ cōfici potuiffe.

Oppidum sibi elegit ariminum, hoc oppidū albinouanus syl
lē p̄diderat .dux ipse marianus. Recita denuo. P. lentulo .L.
triario q̄storibus. hoc est caput lectiōis relataꝝ a uerre rōnum
ad erariū totius q̄sturę eius. Nō ut bonos & dignitas p̄ nobis
litate pugnāte sylla cōtra marianos bac eadē cā. sed ut eē tñs.
fugio aiebat uerres: ut dignitas & salus nobilitati restitueret.
Idem fecisse qđ anno post. M. piso exemplo urget uerre; ut
ostendat qđ facē potuisset nisi furtū pararet. Bñuēti eē iussit.
bñuenetani pleriq; syllani erāt nō mō existit. emergit exorī.
exurgit. Malleolo occiso. suspicio so vbo usus est. nā nō iſiſit
ut probet a uerre occisū eē: sed ita uult uideri. quia uerri mors
eius lucro fuit. Alterā tutelę. filij. Malleoli tutor fact⁹ est uer-
res q̄ i ipo ualebāt crīmia. aptius h̄ postea dicturos est Tulli⁹.
& enī accusator dolobellę uolēs in dice uerre uti coñ dolobel-
lam librum crīmīnū cōmuniū uerris & dolobellę uerri oñdit:
& pmisit h̄ec se crīmia nō obiectuꝝ si sibi uerres & p̄ditōem
dolobellę p̄deret & testimoniū adūsus eū diceret: q̄re uerres
dolobellā cui legat⁹ & p̄ q̄store fuerat oppugnare cōpulsus ē.
Inimicos aut̄ accusatores q; dolobellę cēsarē dicit. nā scaurus
dolobellā aliū accusauit: nec dānare potuit. Miser cū eēt. mise-
rum p̄ innocētē tullius ponit. sic alibi & erūt q̄ illū si hoc fece-
rit nō iprobū sed miser. Me nō diligētissimum. c.s.c.r. ex cō-
muni calamitate ex syllanis temporibus. s. ne diceret de sylla
clausit: ut diceret sylla mibi iussit. sylla hoc fecit. Circunscri-
pto. sblato. circūducto ac p̄termisso. alias decepto significat.
Postq. CN. dolobellę ανα κεφαλη de dolobella nam
supra de eiusdem natione dicebat. Est mibi alias locus de si-
gnis scilicet an peculatus si h̄ic euaserit uerres estimatum im-
posito p̄recio exactum secundū legem repetundarum: ita ma-
gni fluctus eiiciebāt extra fines littoris exibant. Temporib⁹
exactis. Mēsibus exactis sacra putat̄. sacra mari colit̄ medio.
elegerūt potius sacra dicē q̄ id quod in consuetudine est sacra-
ta. Ut ne per se quidem cyrodario xerxe duce dis hominibus
que. quia non solum hostes erant ut pote barbari: uerum etiā;
more gētis suę nulla dis i terris tēpla cōdēda eē credebāt. p̄stī

48

cum uni soli quem uenerarentur uix mundus ipse sufficeret.
Erant ergo & eisdem sacraꝝ & simulacrorum euersorū. euer-
sores equos munera. quęrendū cur equos a ceteris muneribus
separauit. an q̄ asiāi magno p̄tio estimat̄ equos: quē quēda;
in comitio uidistis. licebat eī muta hęc signa reportare romā;
edilibus ad ornatū ludorum: & rursum socijs reportare. nec b̄
crimē distulit iōrōnē q̄ ē de signis q̄ sp̄aliter crimē & breue
est: nec hēt q̄ adiici possit. Iunonis famię hīc virg. Posthabita
coluisse samo. Nō ad p̄torē: sed romā deferri oportere: atq; le-
gimus de oppio & de p̄cilio apud oppiū depositasq; sellas: s;
apud eos s̄b q̄bus agebant aut q̄sturam aut legatōnē. Legatus
aut uerres nō neronis sed dolobellę erat. Cum obsignādi ḡra
ueuissē moris fuit ut accusator obsignaret domū. & clausa
omnia eius quē accusaturus erat: nequa furtoꝝ indicia aut in
uasis aut in signis aut iuſris cōstituta ab eo remouerent̄. Ad
omnes colūnas loc⁹ aī locum. non dicit̄. in silua. in uiridario.
s̄b dio idest s̄b celo. cēlum grēci ΣΟΝΔΙΑ dicunt. sed ita decli-
nat b̄ huius dī huic di hoc dumodū ab hoc dio. Quādiu aliū
p̄torem. Metellū. s. cū iudicibus: quoꝝ in boꝝ locū quēadmo-
dū supradixit s̄b fortituꝝ se uerres esse credebat. N̄ris testib⁹
q̄ horis. usus est enī p̄ma actōne Cicero magis testibus suis q̄
temporib⁹ idest sibi ad dicendū lege datis. Quesitorē. dicitur
& q̄storem. si q̄storiē illū ipsuꝝ glabronē cuius est ut socij oīa
rapta reddant̄. si q̄storiē ad quem redigunt̄ p̄scripti bona & a
q̄ sociis adnumerāt̄. Sectorē aut dicit estimarorē redēptorēq;
bonorū dānat̄: atq; p̄scripti q̄ spe; sectās lucri sui. idē secut⁹
spem estimationis suę bona oīa re auctione uendit. et semel in
fert pecuniā uel ḡrario uel sociis. coī bos igit̄ iā pugnat uerres
in quibus s̄btrabens. o. signa nō coī se qui illū etiā; s̄btractis
signis testimonii tñ possuꝝ cōuincere. Tricarchus. nauitrieri
p̄positus trierifernos remoꝝ ordines habet. ita et biremis & q̄
driremis & deinceps dicuntur. Quę omnia intus canere dice-
bēt. cū canūt cytharistę utriusq; man⁹ fungūt officio. dextra
plectro utiſ & b̄ foris canē sinistra digitis cordas carpūt. & b̄ ē
itus canē. Difficile aut qđ aspēdi⁹ cytharista faciebat ut n̄ utēt

cantu uoracq; manu: sed omnia id est ueram cantionem itus &
sinistra tantum manu cōplectereſ. unde omnes quotquot fo-
res erāt a grēcis aspēdii cytharistē in puerbio dicebantur. Qd'
ut criminis ita isti furtoꝝ occultatores erant. ualet hoc prouer-
biū: & in eos qui multū ītestinis suis cōmodis consulunt p̄ter
bonestatē. Artificio supasse ut īterius positus eēt quintus can-
tare cōsueuerat. Pergefanū antiquum apparet oppidum p̄ge
nuo cari. cuius noīat⁹ casus p̄ga est. ergo aduerbiū loci perge-
fanum religiosissimū templum unde fata petuntur. Quid de
L. Scipionē: de quo cum senatus ambigeret utꝝ idoneus eēt:
q̄ in asiam cōtra antiochum mittereſ. P. Scipio africanus fra-
ter eius legatum se ei obtulit ad id bellum gerēdum: & uicto-
riam reportauit. Quid de L. Memmio legatorū populi. r. uiolatoꝝ cā bellum aduersus coryntbū grēcam urbem gessit. p. r.
eamq; deleuit duce mēmio. cur aut̄ grēcorum triumphoꝝ po-
nit exēpla: quia de signis loqtur quoꝝ copia apud grēcos est
constituta. Omnes erāt eiusmōi boni scilicet. P. seruilius bo-
na occasione promendi iudicis cū obtestatione coniuncta. hic
enī bellum in siciliam gessit: dec̄ ea triumphauit capta cory-
co olimpo fasilide de tribus magnis eius terrę urbib⁹. Legat⁹
questoriū. legatus ex questore agens. p̄ triumphū uexit. Her-
culis enī signa aī triumphātem uebi p̄ pompam solebāt. Ad
ērarium p̄scribēda hēc fuit ueteꝝ diligentia: ut qd' quisque
de subiugata p̄uincia p̄ triumphū apportauisset: & p̄ scriptū
in tabulis in ērario reponēdis cōseruareſ. Figurā. statum. figu-
ra est circa gestum sitūq; mēbrorum. statuꝝ circa ornatū &
habitū uestis īsigniū & armoꝝ. Certe nō maior est: non uideo
qd' oportet hic sēsus. nihil ei miꝝ diligētiorē eē fuiliū q̄ uerē
si ita est nī forte qd' ait certe maioris sic accipiam⁹ q̄ si dicat
uerē maiore: & qd' sibiūxit argumētum fuitutis q̄ uoluptatis
maiore eē fructū dices. Tua q̄q; signa. oratoria plasī bāc sibi
obiecit q̄stionē q̄ gen⁹ cōfessiōis ī se h̄. Nam edili atq; p̄tori
hortēsio & itē metell' rapta ex p̄uīcijs signa ad ordinādū foruꝝ
et comitiū cōmodauerat uerres. olī ei cū ī foro ludi populo da-
rēſ: signis ac tabul' pictis p̄tī ab amicis p̄tī e grēcia cōmodati.

utebantur ad secnē speciem: quia adhuc theatra non fuerant.
 Comitiū .loc⁹ ppter senatum quo coire equitib⁹ .r. & .P. R.
 licet. Qui se iudicioꝝ dominos: hortēsium ceterosq; nobiles:
 Ex asia atq; achaia. uñ fuerant ista signa p fructus sel. nam so
 sol bāt magistratib⁹ cōmodare reddēda. habeo istius & p̄is
 legiſ accepti tabulas .i. acceptaꝝ pecuniaꝝ. legiſ & habeo & ac
 cepi. moris aut̄ fuit unū quēq; domesticam rationem sibi to
 tius uitę suę p dies singulos scribere: in quo appet qd quisq;
 de redditibus suis: quid de arte fēnore lucroue se possset: quo
 die & qui item sumptus dāni ut fecisset. sed postq; assignādis
 līs reorum ex suis quisq; tabulis dānari cepit ad nostram me
 moriā tota hēc uetus cōsuetudo cessauit. dicit igit̄ Tullius ha
 bere se & p̄is eius tabulas quoad uixit: & ipius uerris quo ad
 cōfecisse dixit. Ex qbus pdest q multę tabulę pictę quāta si
 gna apud eum nulla emptionis ori sine furto capta noscātur:
 remoraꝝ in eo q se dicat uerres non ex alio tempore cepisse
 līas domesticę rationis fecisse: & ex aliquo tpe destitisse: qd
 factū nullo exēplo defendi pōt. Cū impio ac securibus byro
 nia meta synochoreseos cū impio ac securibus bene: quia licet
 negociari eq̄tibus & p̄uatis. Deinde Antonio. hic est. M. An
 tonius dissolutissimus curator largitatis orę maritimę crete
 mortuus de quo ipse dicet. & post. M. Antonij finitū illud im
 perium senserat: & quē salustius ait perdundę pecunię genitū
 & uacuū a curis nisi iſtantib⁹ .Est aliqua etiā huius cerci ratio
 uel mala uel bona. dicit g & si non bonā: appet esse tñ aliquā
 rationem: ita ut ip̄e dicit bona ratio nunq; scribēdi iudicium
 p̄seuerās de tabul̄ nō cōficiēdis aliquā cepisse correpto erroris:
 si meli⁹ destitisse cū cepis mala rō. Est ei; incōstātia & muta
 tio qdā i deteri⁹ usq; ad .M. Terētiū. C. cassiū cos. ab hoꝝ cō
 sulatu uī tabulas uerres rōnū suaꝝ destitisse cōsignare quis a
 pñti tpe nō lōge abest. Alio loco cuiusmōi sit cōsiderabimus
 s. an gerēda furta ptinet. ista p̄missio ōronū ne cōscriptis iis
 q an habuit: & iis q nūc habet extra ordinarium rerum posses
 sio cerneretur. Atque utinam neges. cum enim confeceris &
 si ip̄e uideris tñ aliqd dicere. cū dicis enī nō rapui. si autē

negaueris & conuiceris & huiusmodi defensione nudaueris .
Impluuiu; locus sine tecto in edibus quo ipluere imber in do-
mum possit. Quę sectorem expectant repetundaru; causa ita
se habet ut si conuictus reus sit atq; damnatus : pecuniam red-
dat extimata lite: hoc est in precium redactis omnium furtis:
quam suminam pecunię proscriptis eius bonis sectores cura-
bant. Sectores aut̄ dicti sunt q̄ spem lucri sui seuti bona con-
demnatorum semel auctionabātur: proq; his pecunias penſi-
tabāt singulis ac in postera pro cōpendio suo singulas quasq;
pecuninas populo uendituri. sola ḡ hęc duo signa dicit apud
uerre relicta asportatis ad amicos ceteris signis. At credo. tñsi
tus ad aliā criminū speciem. nō enim hęc q̄ ante acta sunt: sic
dicit tanqua; sicilensia crima propria huius cogitationis q̄
per singulos libros constat esse diuisa: ut de iure dicundo . de
frumentaria. de signis. de supplicijs. Ad summū gręcoꝝ otium.
Diuisam sñiam de gręcis habitā quos otiosos & leues esse cō-
fensum est. cum a CN. dolobella efflagitasset. ergo non e re.
p.ire coactus est: sed ut mitteret ambitō pfecit . Nicomedes
aut̄ bitbynię rex est. Sadala trachie ambo socij. P.R. Ianitorē
quēdā . Ianitore; cum dixisset addidit quēdam ut ostenderet
non appellatiuū nomē esse sed prop̄u;. homo factus ad istius
libidines: in nascēdo sortē in faciēdo īdustriā. bñ ḡ non natu;
sed tātā nām dixit pductorū fingēt uerri nō ducēdu; postea
pcrearet uideāt si ipromptu ē res īuestigēt quā nō uideāt: &
iō ī posteri⁹ positiū. cū suę ptes eēnt. idest uicissitudo tangēt.
fil'eī; ondere uult nec suscipiēdū sibi eē nū hospitē: & cū sus-
cipiat cōdignū solere suscipe. Vna cupiditate. Vna uel p̄eci-
pua uel uere una extra quā nō iure nō morē nō honestate mo-
ueref. Ius suū ne rubriū pateref. laborabat. bñ q̄ īuit⁹ suscep-
rat hospitē se īdignū. quid opus eēt ut mulieri. l. ius afferret.
Grādib⁹ inq̄t poculis : & meracis potionib⁹ : q̄ nō ītelligūt di-
cta Ciceronis & hoc putant gręco more putarc . Est autem
gręcus mos ut gręci dicunt cum mero cyathis saltantes ciui-
um libantas primo deos: deinde amicos suos nominantes. na;
totiens meꝝ bibūt: quotiēs & deos & caros suos noīatī uocat

Poscunt maiorib⁹. sunt qui producta. s. littera poscunt legūt :
 quasi sēpe potant sed poscunt prouocant intelligendum est: ut
 sit sensus prouocant se inuicem. maioribus autem poculis ut
 subaudiatur poscunt a pincerna petunt. maiorib⁹ autem pocu-
 lis ut subaudiaſ uiuere querunt . Quid optimū factu sit. adeo
 non grēca leuitate res geste sunt: sed agitato consilio defensa
 libertas. leue eorum peccatu; magna uī oratoria etiam parcere
 peccatum dicebant inquit quia uerri parcebatur : sed tamen qā
 leue legato. sic iste multo sceleratior: & nequior q̄ ille adrian⁹
 cinnanis temporibus cum. C. fabius adrianus ut alij aiunt lega-
 tus: ut alij putant pro prētore uel prētor prouinciam obtineret
 africam utice in prētorio suo uiuus ustus est: q̄ corrupto serui-
 tio ciuitatis illius de principu; nece conspirasse dicitur: si opor-
 tune Tullius causam tacet illate necis in hadriano : & inultam
 mortem eius ostendit: quem dicit oratorie non in hospitio sed
 domi suę uiuum crematum: & ille sic dixit ut de notissimo ui-
 deretur loqui. Accensus neronis. accensus nomen est ordinis :
 & promotionis in militia ut nunc dicitur princeps uel commē-
 tariensis aut cornicularius. hēc enim nomina de legionaria mi-
 litia sumpta sunt. Interpellare autem est medium alterius ora-
 tionem interrumpere uel actionis alterius interponere. apparet
 ergo bortensium q̄uis diu multumq; tacuerit: tātum in medio
 testimonio perscripsisse: quod diceret philodamum adeo
 malam causam habuisse ut a. C. nerone uel damnatus sit. putas
 se non oportere reprehensio iudicati ab ea parte qua causę deri-
 uatio facit ne non bis iudicata obsint. non enim causam uerris
 releuatam esse: sed illos damnatos. q̄ quoquo modo occisu;
 hominem esse constaret. Pertinuit iste. mire orator non uerē
 uindicare morte philodami: sed crimē suum releuare potuisse:
 quorum alterum iniuriam passi est: altetum male sibi consciū
 contendit ab eo extorsit ei. Togati creditores grēcorum. No-
 luit dicere equites. r. sed togatos dixit & creditores grēcorum
 ut ostenderet causas gratificationis in uerre;. Accusator appo-
 nitur. Non dicit accedit: sed a uerre scilicet sbornatur: & ex cre-
 ditoribus lampsacenorum: & hic causa gratiē in persona osten-
 ditur accusantis ut de philoclamo amplius pronūciaretur. mos

ueterū bic fuerat: ut si absoluendus q̄ esset statim absoluatur
si dānādus statim si causa nō esset idonea ad dānationē absol
ui tamē nō posset: ut āplius nūciaret. Quid ego nunc in altera
actione. hic apparet etiā in āpliatione sic alterā dici quēadmo
dū i compendinatione. CN. et dolobellę spiritus. plus signifi
cavit dicendo spiritus: q̄ si animositatē cōtentioneue diceret.
Per paucis fētētiis. pñimiū. paucis sentētiis autē eū dixit dam
natū ut ostēderet uix paucos inuentos: qui ad operiendū nu
merū dānationis īplerent post āpliationē. Idcirco ne exercitu; atq;
atq; hostem relinqbas: recte dixit. bellū enī adolobella gerebat
in sicilia: sed & oppugnatū auxilijs. Auxiliis pro auxilio q̄sto
ris scilic; auxilio īpius pecunię q̄ uertebaſ. sic Virg. Auxiliūq;
uię ueteres tellure recludit Thesauros. Nisi dānato. Nō poss;
enim rationes falsas ad ērariū referre uerres: nisi dānato dolo
bella qui redarguere mētientē p̄sens ualeret. Ad īimicos tuos
accusatores scilicet causarū. Testimoniū publicū tuū qđ apud
neronē dixisti cōtra philodamū. Bellū ne. p.r. sic enim ad nero
nem scripsierat uerres. Nisi publice satisfactū sit. Nisi decreto
publico traditi ad pena; sint culpe auctores. satisfacere est enī
tātū facere quātū satis sit irato ad uindictā. Et ciuitati bellū in
dicit: ut cornelius ut Terentius. littorem tuū corneliū scilicet.
legitimū tēpus. ad ulciscendum. an uitio magistratus. accepto
enim successore ad magistratores accusari possūt: & ab iiis iu
dicium esse factū. locus reþbensionis contra iudicatū ne p̄sit
uerri philodamū esse dānatum. bī alios cōtulisse. nō in philo
damum: neq; illos quos tu insimularis dixeris uel accusaris.
sensus hic est. & alios inquit nō philodamū accusasti: & ii īpi
quos accusasti dānati nō sūt. Vbis bos p̄seq̄ris. s̄baudiſ nūsq;
ENΥΠΟΚΡΙΤΕΙ Ab accusatore interrogatus uerres scilicet pro
ductus in causa philodami & interrogatus. loqui enim niſi in
terrogato teste nō licebat. interrogabat antē & ab eo cōtra quē
productus. Cur īminuisti ius legationis q̄ potestatē suā in admi
nistrādo nō defenderit. īminuti magistratus ueluti maiestatis
lēſe reus est. Quod is ephesi. Epesus ciuitas ī qua diane numē
peculiariter colitur. Sed etiam inter hostiū tella. in uidio se ora
tor hoc addidit cum de magistratu dicat. Nam legatorū. hoc

inter in federibus faciūdis uel legib⁹ pacis bellic⁹ dicēdis. sancta corpora iure gētiū atq; inuiolata seruātur. De sua classe. habent enim milesij p̄sidiariam classem ex federe p̄bendā. p.r. maritimis necessitatibus. Mioparo nauigij nomen est. L.magio. &. L.phānio. hi transfugato ualeriano exercitu apud mithridatem agentes ab eodē rege ad sertorium mislī erant de pacis cedula societate belli aduersus romanos: quos in italia iaz positos & ad sertoriū; festinātes & hostes iudicauerat & inquirendos mādauerat senatus. hi tamē ultimū ad romanos pdito ex magna pte mithridate redierunt. Vsc⁹ a dianio ad sinopē. dianiū; hispaniē maritima ciuitas. sinopes ponti est ubi rex mithridates erat. Renūtiationēq; eius: qā renunciauerat nauē a uerre. L. magio uenditā fuisse. non solū illud p̄scribūt qđ phibiti sūt: sed etiā; causam ascribūt census: hoc est nō solū phibita se scribunt: sed cur se magistratus ipse phibere curauerit: ne cū opor teret in litteras publicas referrent qđ gestū esset. Qui tā et si februariū mense; hic est mensis quo frequēs senatus postulatis prouinciaꝝ legationibus audiendis datur & cōsilium designatorum nomē expectant & extimescunt legitur. nam utroq; uerbo idem significatur. hortensi autem & Metelli & ubi dicit legatos milesios posse terreri ne de mioparone dicant: p̄serti; cū ad beneficia petēda uenturi sint februario mēse: & in manu sit consulū quādo & quēadmodū referant ad senatum: & bene nomen consulū dixit: ut potentiam demōstraret eorū quoru; etiam nomen ad formidinē officit. Religione adducti: quia iurati testes producti solent. non solū ne falsa dicant: uerū etiam ne q̄ uera sunt taceant. Domesticarū legū metu. patrię suę legū quibus cogūt de incōmodis patrię nō tacere. Occiso. oratorie pro mortuo occisu; dixit. Sygraphas fecerat īter sygraphas & cetera cirographa hoc interest: qđ ī ceteris tātū quę gesta sūt scribi solent. in sygraphis etiam cōtra fidem ueritatis pactio uenit: & nō numerata quoq; pecunia: aut non integre numera ta pro temporaria uoluntate hominum scribi solent. More institutoq; gr̄corum & cetera. tabulę ab una parte seruari solet sygraphe neutriusq; manu utriq; parti seruandū tradūt. Extrema cera. ultima tabula. ultima parte tabulę. Expensum grisone

seruo. q̄ritur cui⁹ seruo: uerris scilicet: nō malleoli. Quadrarint
solida facta sint: ut neq; plus qcquā neq; minus iueniat in sū-
ma. ubi enim ratio sine fraude est difficile est quadringēta qua-
drare & solidare uel solida fieri: quin aut minus aut pl⁹ aliqd
repiatur. Nomē infimū. ultimū titulū. infimū ut appareat fal-
sum esse: & illa de CN. carbonis pecunia & ibi enī sexcēta sup-
fuisse mētitus ē. Cōmune maliadū. Cōmune. r.p. frumēto esti
mando. licebat enī magistratibus in usus suos frumētū accipe-
uellent an pro frumento p̄ciū q̄ estimatio dicebaſ in qua re aua-
rissimi quique infinitā pecuniā cōtrahebant. iiqui; p̄ciū so-
ciis īparando. Coria. cilicia. faccos. Cilicia texta de pilis ī castro
rum usum atq; naturā. Dolobellę estimata sub quo hēc q̄stor
uerres admisiſ. Cōſistā in uno nomine. p̄ſeueraſo inqt ī eodē
titulo questorii criminis. Ex eodē genere. furtorū scilic; uerres
in sua potestate ac dictione tenuit obnoxiu; criminū cōſciētia
& societate cu; reo dolobella: cui pro q̄ſtore fuerat & legatus.
homo adolescens. qa cupidius accusauit: q̄ grauiorē uirū dece-
bat: sed excusatur etate. eorū omniū uoluntate; repudiauit: q̄
non ut ſcaurus adolescens accuso. Nō accusatore; maxime lau-
dari uolo. accusatoriū nomē ita uiro bono fugiendū est uel au-
diſſe nosſe nō ſatis accusatorem uideri. tale eſt illud terentia-
num. hera ne paru; leno fies. Rationes ad ḡrariū: qui redar
gui potuit curiositatis ſi ante damnationem dolobellę more
questorū rationem ad ḡrarium retulifſet. ſic enim fiebat ait de
prouinciis quæſtores romā rediſſent. Proinde quasī exſcriben-
di: & ſi occupaſſet accuſator tabulas rei aut amicorū eius: tātu;
ad neceſſarioſ usus licebat exſcribere idēſt exempla traſſerre
Qui nūq̄ rationes ad ḡrariū referebat. hoc ideo qa ne ſupioris
queſture que cū carbone fuit rationes usus ad ḡrariū retulifſet.
tribus uerſiculis enim ait. accepi. dedi. reliqui. Questor eſſe ſe
expectare. bini quæſtores ī ſicilia. Annis fuerat ſingulis p̄torib⁹
lilibitanus & ſyracusanus. Omne magiſq̄ cauſa. omne auſpi-
tium. cauſa excuſatio. Omne autē ideo dixit qa eius exemplū
attulit uerres qa pecuniaꝝ dānatus eſt facce residuis coloribus
nomina tituli & capita criminum: q̄ minus dolobella; in hoc
capite ostēdit falſitatem rationū uerris nō cōueniſſe ſummas

dolobellę cū ipsius sūmis :in qua re uult credi nō dolobellam
 sed uerrē fuisse mentitū. hinc ille extraordinarię pecunię sordi
 da lucra & furta significat. nam ea sunt quę neq; de reo tutibus
 neq; de annonis: neq; de aliqua legitima casione aut donatio-
 nis aut hereditatis uerbi gratia uidēt adiectę. hinc ratio cū. Q.
 & CN. postumiis curtiis. bī sunt qui extraordinarias pecunias
 uerris tractabāt: quę in tabulis uerris nūq; scriptę sūt: ne se ipe
 proderet ne pecunias tantas suis litteris indicaret. in sextertiu;
 xiiij. P. tadio. & hic extraordinariaꝝ uerris pecuniarum susce-
 ptor ostenditur. Gr̄ecorum testimonio. cui sit data nil ad me
 oratorieꝝ probari nō possunt fingit se uolūtate negligere. Te
 rentius en nō dico quasi nō nori s tentatum aduenis. Tabulas
 cum cōficeret: quo modo ergo dicit uerre; tabulas nō habere:
 sed aliquo tempore cēpisse nō scribere. Hęc ergo tempora ra-
 tionis tabulas cōfectas habent. his expensū nō ferris. expēsū
 ferre est scribere te pecuniam dedisse. Acceptū curtij referrent:
 accepisse a te se scriberent expensum talis se te ei scribere: ut ex
 utroq; genere sūma diuisionis & actionis pture urbanę & cri-
 minū. C. uerris in duobus constituta iurisdictiōe: & sarcis te
 ctis: qui auspicato a Chelidone aues pascere dicūtur. Hi eūtes
 magistratus: & qui chelidonis est birundo urbem frequētat. fa-
 cere urbanam pūntiā chelidonis auspitio meretricis dicit esse
 susceptam. Neq; cēsus esset neq; centū millia sextertium possi-
 deret. Alij sic intelligūt. neq; census esset. hoc ē neq; census ei⁹
 in quinquēniū diues factus: quorū annorum spatio instaurari
 census solet apud censores: quorū administratio p lustrū hoc
 est quinquenniū tenditur. Tanq; sciret quis uellet qualē se p̄
 torem fuerit pbiturus. Appellat heredem iuriosum uerbum in
 psonam p̄toris. Appellatio enim est inferioris ad potiorem.
 Cum intelligat legem uoconiam. V oconius legem tulerat ne
 quis census hoc est pecuniosus heredem relinquere filiu;
 hoc ergo caput edicti est legem uoconiam pbantis p̄toris. Non
 iprobum nō inofficiosū nō inhumanū. hęc enim testamenta
 nō solent ualere. nā improbū cōtra leges. inofficiosum contra
 merita. inhumanum contra pietatē. sua sponte scelerata ac ne-
 faria est: beneficia sponte ut nō disputatione iuris cōsultorum

Si naturali iterpretatione fugienda sunt: ut ueneficiū parricidiū & cetera etiā q̄ nullo prohibete & uitanda sunt. Cornelia testamentaria. nūmaria ut cornelia testamentaria q̄ moneta neq̄s pruati; pecunia facere: a certo tpe: ut & qd' semp̄ reprehensū ē: tñ a certo tē pore in iudiciū ueniat & a certo tēpore plecti posset rata eē patiet. hoc totū εν γηράτει. ut q̄si p̄ idignationē dici uideat: & iterrogatiue. Cedo mibi leges atinias furias. iste oēs de iure ciuili sunt. nihil cōtinēt criminū capitaliū publici p̄ iudicij. Neque cēsus eēt. More ueteri cēsi dicebāt q̄ cētū millia i pfessiōe detulissent. buiusmodi adeo facultates sensus uocabāt. bona fortunasq;. bona in iōpis possessionib;. fortunę i fructib; eoꝝ. hoc p̄s non manu uindicasset. cōfusa locutio abūdere enim uideat: nō postea q̄ p̄toriū cōstituit. ex quo ius p̄toriū stabilitu; ē: si hoc dixit q̄si diceret post cōditā urbē romā: ut post homi nū memoriā ex quo ē ius p̄toriū eripis pupillę. Togā p̄textā. Toga cōmunis habit⁹ fuit & mariū & fēminarū: s; p̄texta honestoꝝ. toga uilioꝝ qd' etiā circa mulieres seruabāt. Tū uti pxi mū quēq; potissimū heredē eē oportet: & si is intestatus mor tuus eēt: ita secūdū potissimū daret q̄si ab intestato agnati ei⁹ succederet q̄uis dicereſ testamētū fecisse si tñ tabulę nō pferet & b̄ uetus edictū tñslaticiū p̄ ē. Trāslatica ueteres dixerūt nō noua nec nup̄ iuenta: s; aliūde tñslata. si habuisset iste edictu; qle supra tñslaticiū dixit eē. lege ageret in hēditatē. experireſ iure quēadmodū pbaret se hēde; scriptū eē & possessionē a p̄tore peteret: aut p̄ p̄rēde litis uindiciaꝝ cū satis accepisset spōsiōne facere: & ita de hēreditate certaret. Aut peteret inqt ut possessor eēt: aut acciper ab adūsario satis p̄ p̄rēde litis uindiciaru; & ipe spōsiōne faceret & ita de hēditate certaret. Lis uindiciaꝝ ē cū litigat de ea re cuius apud p̄tore certū ē q̄s debeat eē possessor: & ideo q̄ eā tenet dat p̄ p̄rēde litis uindiciaꝝ adūsario suo quo illi satisfaciat. nihil se deterius in possessione futuꝝ de q̄ iurgiū eēt. Rursus spōsiōne ipe puocatus ab adūsario certare pugna; aut estimationis qd amittat. ni sua sit hēreditas de qua cōtēdit. P̄edes ergo dicūt satisdatores locupletes pro re de qua apud iudicē lis est: ne interea q̄ tenet diffidēs causę possessionē deteriorē faciat recta dissipet: excidat arbores & culta

deserat. si possessor spōsionē nō faceret. s̄baudīt ē hoc si possessor ē spōsionē nō faciet. qd id ad p̄tore; bene dixit. cū enim īcertū sit cuius debeat eē possesso cur p̄tor dicat si possessor ē q̄si iā pbauerit possessorē eē eū q̄ īcubauit. ergo a quo p̄ciu; accepit possessorē illū uocat: & uerat eū facere spōsionē & cu; i possessionē mittere p̄tor ipe deberet: quē nōdū misit iā possessorē appellat. Ergo q̄ possessor ē non moues possessionē. si possessor nō eēt nō dares. Cōtrariū posuit ut ostēderet i probitatē ītificati p̄toris. Ergo nec adimeret ibi licet possessionē īcubāti nec dare iure poscēti: qd tū utrūq;. cur hūc possessorē nominas: a quo corruptus es. q̄si eu; q̄ possessor adicīt amo uere de possessione nō posses. si de hēditate abigit. caput ē dīcti uerris. hoc tñslaticiū ē. Ciceronis uerba sūt q̄ se dicat hēre dē eē uerba uerris iniusta. dabo inqt si qs tabulas testamēti be ne obſignatas ptulerit. Seq̄ nō dabo inqt si se tātū hēredē factum eē dixerit q̄uis ille testamētū nō pferat. Apparet uerrē cōtra minutiā gētē fuisse corruptū ab eo quē ante possessorē ap pellat in edicto q̄ i possessionē paratus est dare. Ipe in sicilien si edicto. Figura plēpis. nō enī adbuc puenim⁹ ad siciliā cui⁹ crima in accusatione futura sūt i tēpore p̄terito. Capite ānia nio. p̄prie iuris capita dicūt: in qbus ita intercessit. intercedere ut uides etiā p̄tor p̄tori solet ut piso uerri appellatiōe cause ad collegam facta tr. ple. M. Iolius palacanus: q̄ plena ac referta Chelidonis. plebeia quēdam clienta uerris Chelido fuit q̄ illuz etiam moriēs fecit hēredem: qua causa impure illa; meretrice; appellat orator suo tēpore de supplicijs: cuius rei nō in eodem negocio s̄; gñalit: cui⁹ crimijs: idest crudelitatis dat eis possessonē iniuste. Aut solui enim potius debuit testamētum qd contra legem corneliā factum fuerat: aut integrum cum uolūtate mortui p̄manere. Is uiros bonos & honestos. quomodo igitur fallunt mortui uolūtatem: cum ad uerrem adeunt: an uetus bonos p̄ magnis honestos p̄ diuitibus posuit. an bonos & honestos ut ipe crediderat. Lex est pena est accusēt inqt cu; fecerit & dānet. hoc p̄toris est nō p̄hibere ne faciat. qui enī ius dicit facto; iudex est nō futuorū dūtaxat in ciuilibus causis. Omodestum ordinē. q̄ ordinem dixit equitū. r. ordinem dici

quidam putant: sed libertinas significat quatuor nō cōditione
sed more suo q̄si honestorū ordinem uetat. C. Sulpicius olym
pus fuit uetus locutio. eminus est uulturnus capua tria millia
passuum. Ex edicto. q̄ edictum sacerdos nō habuerat. edictu; in
causa ueteri nouum adbuc ostendit. Ut nū mariū p̄bes. nā
ex ipso negocio uideſ elixisse uerres ut omnis libertus non pa
tronon tantū sed etiā patronis filieſ sextā relinquat h̄ereditatis. L
gallius sine ornamētis nomen posuit: q̄ per se clarum ē consu
laris & nobilis uir aduēticia q̄ ab alieniore h̄ereditas ueniebat.
nō alienus a matris eius genere & nomine: qui putat hironicos
pnūciandu; nō uident contra testis suę dignitatē nūq̄ dicturū
Ciceronē fuisse. ergo simpliciſ accipiēdū est. uult enim patreſ
ueris diuisorem fuisse. matrem honestiorē itelligi. tabulas p
tulit per quas p̄bavit abisse a se pecuniam certis nominibus in
scriptas. non enim uerres scripſerat se accepisse. Sed illo tempo
re unde & quomodo & per quos dederit scriptum in tabulis
ostendit. Quo maximarum rerum frequētissime ſepe aduoca
tiones fiunt: ueluti cōſulentum cōuenientibus aduocatis uelut
alterutri parti apud arbitros adsint uelut ipſi iud. in rem aliquā
capianē. Quibus de ſarctis tectis. haru; rerum cura propria cen
ſoribus datur idest ſarctorū tectorū. uerū h̄ec cum ceteris in te
aut ediliū cura est annua p̄t̄ores niſi ſenatus decreuerit de hac
re minus laborat. ſine ullo intertrimēto detrimētu uel uni⁹ ptis
dici potest. Intertrimētu uero ad uni⁹ ptis ſpectat dātis & acci
pientis. nullā esse colūnā q̄ ad ppendingulū eē poſſit. ppēdiculū
linea lateꝝ eq̄litatē p̄bat: ſūmo ad imū altitudinē p̄bas. h̄c in
colūnis oībus tū maxime instructib⁹ uer⁹ timoris nō aliqd pue
nit in qb⁹ aut media aut ima crassiora ſūt. Sarctis tectis q̄ do
minata ē. addiditq̄ ut eſſet plenū dictū. nā ſarcta tecta q̄ dicūt
eques. r. publican⁹ aut poti⁹ parco & attēto q̄ magis idignū ſit
ad meretricē ueniffe. Etenī iudiciū qd̄ p̄pe omniū fortūꝝ cā;
mortuis pecūiariā babuit Tullio defēdēte. cui⁹ oratio nō ē edi
ta. Renūtiata nou⁹ renūtiat irritā nuntiat. foro ornato. h̄ec fieri
ludis ſolebat q̄ in foro etiā tū dabāt. Ab eo mācipe quē iſte ap
poſuiffet babonio. f. fabrū acutū callidū. qd̄ ē igit remediū qd̄
repetit q̄ ut delibrantis cūctario uideat inesse uerbis eius. i bo

nis p̄dib⁹ p̄diis q̄b uēdūdis bona p̄dia dicūt. bona satisdatiōib⁹
 obnoxia siue sint i mācipiis siue in pecunia numerata. p̄dia ue-
 ro domus agri hēc oīa uendūt si rationi publicē locator sarc̄o
 rū tectorū nō responderit. Ad hoc autē ante hēc omnia sūt ob-
 noxia: ut pro sua uoluntate agat redēptor opis q̄cqd suo pe-
 riculo facit. tu autē uerres cū ego. r. p. sīm obnoxious & p̄dibus
 idest fideiussoribus. & p̄diis appositis tu mibi non exactor sis
 operis sed dominus uolūtatis. me autē optima cōditiōe sit ad
 hoc ingt astrictus redēptor teneſ. r. p. ut optima conditione q̄
 uult de redēptione sua agat. & tu cū excludis que; solū admitti
 oportuit & ad eius pecuniā ac sūptū operis quē illi īputaturus
 es alius accedat. Populo cautū ē. erario scilicet & p̄dibus & prē
 diis. p̄dia sunt res ipse. p̄des homines idest fideiussores: quoꝝ
 res bona p̄dia nō uno nomine dicunt. Corrigūt leges cēsorie.
 qđ enim quia nō bironicos p̄nūtiandū. sociū ne admittito: q̄
 tradere qđē debebat. neue ptem dato. aliud enim socius aliud
 p̄ticeps: q̄ certā hab; p̄tē nō diuise agit ut socius. Neue redimi-
 to ne ipe iterū a se redimat aut p̄ suppositā p̄sonā ut alter ei re-
 dimat cui⁹ p̄dia suberāt. satisdatorē dicit fuisse. d. brutū: si qđ
 opis causa rescideris. satisdet dāni infecti redēptor nouis uete-
 ri si qđ p̄ necessitate operis in qđē leſerit q̄ redimit. Haboniu;
 significat. q̄ a uerre redēptore accepit dici huic iubet satisdare
 babonium: hoc est ipm sibi. nā cū sit tutor pupilli ut ubiq; res
 eius agitur. hoc opus bonum suum cuique uerbum est. res di-
 uersas simul comp̄bendens hoc est bona latere integris mēsu-
 ris apta harina utili calce machinis idoneis proba materie ma-
 nu p̄dij machina dicitur: ubi non tam materiē ratio q̄ manus
 atque aptis ducitur de populo acede. hucusq; capite qđ est

at enim interrogatiue pronunciatum est & contra re-
 sponsiue omnes reiecti sunt. omnia ingt facta sūt. Ne quis de
 populo redēptor fieret. quia ut pupillo parceret aut cōscius
 p̄de p̄toris non esset. Responderunt Ciceronem īpenſam
 operis prauam putant non moram sed bac inqnit angustias té-
 poris non tibabonius pp̄t cōueniētiā uerris neq; kl.
 neq; nonis. neque idibus religioſe in me noīat uul-
 tu diuo nouit id⁹. kl. Cicero ī nonas addidit q̄uis h̄ p̄nūtiatōe

soluatur atrū iu uisione hoc dici uidere possumus. Istā diem
quomodo assequit̄. quomodo occurrit ad diem ut uno min⁹
teste haberet: ut de tot q̄ cōtra se sūt testib⁹ unū haboniū detra-
heret. putabat se aliquid defensionis habiturū ut diceret adeo
nullū apposui redēptorem: ut post diem p̄stitutū operi: nō ab
eo suscepim opus nec in acceptum retuli cū die ceteros exclu-
sisset: tū ī ei⁹ potestatē uenire uolebat p̄stiuēdo diē angustis
simam op̄i duas res assecutus ē uerres inq̄t: & ceteros exclusit
cōditiōe t̄pis: & ip̄m haboniū ī sua potestate habuit: q̄ uidebat
sibi p̄dam eripi a uerre: sed nō se cōmouebat metu op̄is p̄finiti
q̄ sibi eruptā p̄dam arbitrareſ. Habonius scilicet a uerre sibi ar-
bitrareſ lucy redemptiōis eruptū. Quod iā iste referre nō pote-
rat: nimis erat īuidiosū: haboni tabule: in quibus scriptū est ad
uerrem pecuniā puenisse quas habonius tutor pupilli nomine
dedit uerri tāq̄ si ille a pupillo accipet. Gracchi credo aut satur
nini seditionum tr. ple. sine bullā. simul cū p̄texta: etiā bullā
suspendi in collo infantib⁹ ingenuis solet aurea libertini scor-
ta quasi bulientis atq; sin⁹ cōmuniēs pectus q̄ puerile. Dubita-
mus quid iste in hostium p̄dā molitus sit: scilicet cū pyratarū
nauē cepit & p̄dā omne; ad se aduertit. Ex. L. metelli manubijs
ex ēde castoris quā de manubijs. L. Metellus extrusserat: q̄ me
tellus subactis dalmatis dalmatic⁹ appellatus ē. Manubijs sūt
autē p̄da ipatoris p̄portione de hostibus capta. A signo uortū
ni in circū maximū. signū uortūni in ultimo uico turario ē s̄b
basilice angulo plectentibus se ad postramus dextrā p̄tē. Vor-
tūnus autem deus īuertendaꝝ reꝝ est idest mercature. Circ⁹ autē
maximus est idem ī quo tūc circenses spectant̄: quā tu uiā the-
saurū & pōpe eiusmodi exegesti sic egisti. exigē uiā dicūt ma-
gistrat⁹ cū uicinā cogūt numī se cū diligētissime sūptu facto.
Thense autem sūt sacra uehicula. pompa ordinū & hostioꝝ.
Thensas alijs a diuinitate dici putant: alijs q̄ ante ipsas lucra ten-
dunt̄ quę gaudentur manu tenere & tangere qui ea deducunt.
Orbita autem duas res significat. nā orbita & rota iōp̄ intelligi-
tur & uestigium rotę in molli solo. Intercessisset cōtra legem
Corneliam ut in bonis aliorumq; magistratum capessendorū
potestatē haberet. p̄suasisse dicit hāc legē opimi⁹ cōtra alicui⁹

hoīis nobilis potestate: catulū significat q̄ tūc p̄nceps fuit sylla
nē factōis. Paucos hoīes ut leuissime dicā arrogātes. catulum
hortēsiū curionēq; significat. manubias detrahē conat⁹ sit. spo
lia q̄lita de uiuo hoste nobili p̄ deditioñem manubias ueteres
dicebāt: & erat impatoꝝ hēc p̄da ex qui qd̄ uellēt facerēt. Nā
de sortitiōe illa iuniana iud. nihil dicet sortit⁹ erat iud. p̄tor uer
res in iudicio q̄ oppianicus accusat⁹ ē aduētio reiectiōe utrinq;
facta s̄b̄ sortit⁹ i eoꝝ locū uerres. At mos ē alios dānato oppia
nico cū iuidia res eēt ꝑ pecunia reus uidereſ op̄p̄sus: & p̄nceps
illoꝝ iudicū dānat⁹ eēt iunius ꝑ dicerēt alios supposuisse q̄ re
um dānar ēt nō eos quos p̄tor fuerat s̄b̄ sortitus etiā uerres ipse
ut hēc iuidia adūsus iuniū uera uidereſ sustulit quos in suis ta
bulis habebat: & alios i littera scripsit & ob signauit anulo nō
solū suo s; etiā scribē sui: quē furtoꝝ pticipē suoꝝ & diuitem
fecerat & anulo donauerat aureo. Eiusmodi ob sortitionē ho
mo amētissimū suoꝝ quoq; iud. fore putauit. obscur⁹ loc⁹. s;
ut opinor hic sensus ē. putauit inq̄t uerres eodē loco supponi
potuisse ius q̄ se corrupti absoluereſ quēadmodum suppositi
erāt: q̄ oppianicū cōdēnarāt. Nāq; Cursius sodalis ei⁹ iud. q̄sti
onis s̄b̄ sortiebat i locū nō reiectoꝝ: quos iste adimerat impro
bos iud. qb⁹ ad uenales snias p̄ferēdas ultimo die s̄b̄iectis ute
retur. Facile aut̄ p̄ uerris iud. iprob̄ supponi poterāt: nolēte b̄
iudice q̄stionis & illis patiētib⁹ ḡbus i iud. erat: q̄ nisi citati nō
cōsiderabāt: & graue onus erat & icōmodū iudicareſ q̄ cortum
iud. q̄ & apparet hūc post b̄ fc̄ma Cicerone eē reiectū cōuitio
populi q̄ i corona aderat: & bac decuria n̄ra; decuriā mō ordi
nē: ac p̄.bos & nobis q̄ bōestioꝝ decurię p̄ hēc & nobis i ferioꝝ
cēturie dicebāt: cui⁹ mibi ptatē largissimā fieri oportebat: q̄.s.
nō fieret si p̄ nobis alijs s̄b̄ijcerēt: quos iste ānuerat: quā si dicēt
suggeret sine causa non reiectis scilicet iis in quoꝝ loco alios
s̄b̄sortiebat. hoc est uestro nobis manente neq; reiecto.

DE PRETVRA VRBANA. FIN IT LIBER.III.

INCIPIT LIBER.IV.

DAec sine dubio ad accusatorē p̄positi crimis spectat
oratio. Nā supiore ātactis reb⁹ expositę q̄ ꝑ magis
adiuuāt accusatiōe; q̄ ip̄e sūt p̄ncipales in unū librum

coacte sūt iudicio ciceronis cursi; enūerātes: q̄ uerres q̄stor q̄
p̄ q̄store q̄ legatusq; deniq; pror urban⁹ admiserit. ubi uētū ē
ad cā; ipa; & siciliēta crīmīa q̄tuor libros edidit. unū de iuris-
dictiōe. alterū defrumēto. Tertiū de signis. Quartū de suppli-
ciis: in qua distributione nō ordo t̄pis s̄ facino & genera & mo-
mēta seruata sūt. Incipit autē a laude sicilię & egreditur ad cri-
mē dionis. deinde s̄osippi & philocratis. Si de iure siculo & euer-
so. frustra quidā ciceronē rep̄hēdūt q̄ nō in die c̄epit cū supio-
ra crīmīa nō egeāt eiusmodi tractatu: q̄ ad sequētia p̄tinet ora-
toris cōsilio a magnis iīsdē clariōrib⁹ sumēdū esset exordiū.
Itaq; post h̄ de merodio exp̄ssis honoribus ab iuitis: de epicro-
te bidenō: dec̄p̄ reb⁹ capitalib⁹ de sopatro desticenio de iure di-
cūdo. alte & de senatorib⁹ de sacerdotib⁹ de cēsorib⁹ p̄cio a uer-
re factis de collatiōe instatias de publicanorū cū uerre cōueni-
entia i furtis: de tabulis carpinatū pecunias uerris extra ordina-
rias cōtinētibus. Genus causē i oībus uerrinarū libris admira-
bile. Status p̄ncipaliť cōiectura. Ea me ad h̄ negotiū p̄uīcia at-
traxit. h̄ uerbo plus ē q̄ qd̄i diuinatiōe dixit suscepīcām. r.p.
Princeps sicilia: tū cū messana ciuitas seditiōe diuisa auxilium
cōtra hieronē p̄ alios a.p.r.petit: qd̄i iitiū fuit discordię nūq̄ po-
stea deficerēt apparet q̄ societas & p̄ amicitiā firmatā nibil
tale cōmiserat i amicitia p̄petuo manerēt quē nūq̄ defecerat. Si
gnis monumētisq; pulcherrimis. p̄paratio ad librū de signis.
Deniq; illeipse. M. Marcellus: hic impator cū esset uicit c̄epitq;
syracusas & uictis pep̄cit. Quē cum manu munitissima esset:
neq; diceret nō fuit qd̄ timeret. cū ui cōsilioq; c̄episs;. neq; di-
ceret nō potuit hostiū urbē. syracusas qn illa frumentū. omne
genus p̄sitationis in hoc capite positū est canonis oblationis
indictionis. Italico bello sociali que sortitam ne sentiam⁹ qdē
iud. qdā cōmoda ita naturalia cōsequūtur ut sanitatē integri-
tatē uirium. sentimus autē si subtrahāt eiusmodi rē dicitis ne
gent lucra faciunt locupletes sunt: de oportunitate sicilię illa;
uetarem. b.c. banc quē nunc in. C. malam. neque publi-
canus neque negotiator odiosissima. hēc sunt Romanorum
bominū; per prouintias nomina asiā legū tribul. p̄toris ac sub-
sellia iudicū publico cōsilio: quia non potest negari suisse illo

accusatores. M. lepidi addidit publico cōsilio: q̄ si illud nō oēs
 tūc fecerint: & si illū annū. M. lepidi p̄toris qui accusari cepat a
 duobus metellis Celere & nepote q̄ cū legibus īterrogass̄et ui-
 cti eius apud populū gratia destiterunt. Vt bis ex ea familia se-
 mel q̄ auus conseruauit uictor syracusas. iteru; hic pronepos
 magistratu suo siculos creauit. & postea. M. antonij. hic est. M
 Antonius qui gratia cot̄e cōsulis & cethbegi factione in senatu
 curationē infinitā nactus totius orē maritimē & siciliā & pui-
 tias oēs depopulat⁹ est: & ad postremū iferens cretēsibus bellū
 morbo interiūt. in neminē ante hūc. recte qa lepidus legib⁹ rātū
 īterrogat⁹ nec dū decepat accusari postulat a cōsulibus: q̄ nō
 postulat. ne ip̄e in uerrē concitasse siculos uideat uolūtate con-
 tra uerrē in multis alijs reb⁹ esse mōstratā cū de illis supiorib⁹
 tū etiā q̄ petitiones ad senatū p̄ legatos sicali tales miserūt: ut
 nō tā beneficia postulare q̄ huius iniurias describere uideant̄:
 utputa cū petūt ne rei fiant absentes. qa stenius apud uerrē hoc
 passus fuerat & alia huiusmodi. A quo mea longissime ratio.
 a q̄ q̄re a q̄ negotio accusationis. s. publicē ac iniquē aut legati
 aut suas iiurias p̄sequentes. At quēadmodū iudices uenerint.
 obscurus sensus & p̄ iperbaton cū parētesi figura: & nouo mō
 ī sentētia magis q̄ in uerbis explicat̄. est enī sēsus hic. at quēad
 modū iud. uenerint idest q̄ animose cōtra uerrē ex h̄ cognosci
 te: & docet quotiēs deterriti & p̄ quos & qbus minis accusādi
 tātū uerris nō deposuerint uolūtate. Saluti enī potius illorūz
 cōsulam q̄ uoluprati. hoc ideo q̄ cōtra metellū dicturus ē sici-
 lie nūc p̄torē. Questores utriusq̄ p̄uintiq̄. duos questores hab̄
 sicilia. libitanū & syracusanū. Nā p̄tori una p̄uintia ē. q̄stori
 due. p̄sto fuerūt: ut īpedirēt scilicet meā inquisitionē. seq̄t enīz
 nō minus hac res cōtra me fuerūt apparent cū triennio siciliā te-
 nuerit unus uerres questores tamē p̄ānos singulos huic eē mu-
 tatos. p̄torē uero īpm metellū successorem uerris. bi laudando
 atq̄ repetēdo accusando repetūdaꝝ una opa q̄ romā uenerūt
 aut q̄ p̄cesserūt ī cōspectū iudicū qua ratiōe isti amica sic abse-
 missa munera societatemque p̄clarum. Alia ciuitas nulla iud.
 publice scilicet laudāt alię. sed non publico consilio. p̄ p̄uatos
 testis. supra enim dixit p̄ter duas ciuitates mamertinam scilic̄z

& syracusanā. Vis illa sūmi impū metelli p̄toris i sicilia & ro-
mē fratriis eius metelli alteri⁹ consulis cum bortensio. In iussu
populi ac senatus. Magnifice quidem sicutū tantū dicit & po-
pulum & senatum: testimoniu⁹ publicum mandataq; accepant
a suis ciuitatibus scilicet. V̄su uenisse contigisse statim romē
& ad urbem p̄ture ius. omnis enim magistrat⁹ qui ītramuran⁹
nō est: nec urbanus etiam si administrator eius romē est ad ur-
bem dicitur. Salusti⁹. ii. utriq; ad urbem impatores erāt. Maxi-
mam uno anno pecuniam. f. f. cur uno anno an quia nō diuina-
bat arrio sibi non successuro p̄ triennium te fuisse in sicilia fu-
turum. Cum uideret in foro latrocinia furtā in ede castoris ac
pro rostris in quarto actu īprobitatis. fabula siue tragicā: siue
comica quinq; actus habere debet: ergo & mire transtulit & si-
gnificare administrationes in. r. p. uerris infames tāq; scenicos
actus spectaculo omnibus fuisse. Non solū genera furandi: s; etiā nomina species negotiorum hominū; quasi significat.
Quas ego istum in italia scripsisse arbitror: quasi in nauī scri-
bere non potuerit: sed hoc eo dicit q̄a constat uerrem negotia
sicilie extra sciliā dedicisse. Sacerdote p̄tore. hic & temporis ad
monitio est & argumentū calūnię uerris: de qua sacerdos nihil
contra h̄eredem statuerit. Quadruplatores. accusatores siue de-
latores criminum publicorum sub pena quadrupli: siue qđ ipi
ex dānatorū bonis quos accusauerant quartam partem conse-
quebantur. Ad urbem. iam supra diximus quid intersit ad ur-
bem & in urbem. iis qui horincum montē obtinebant. libita-
nus scilicet questor: non syracusanus. nā hos binos questores
annuos habuit sicilia. Excusor emissarius. h̄ec uocan̄ concia-
tores furtorum quę a magistratibus cōmittūtur atq; īternūcij:
paulo tñ cōsideratiōre inq̄t aliq̄ten⁹ calūniatorem q̄reret repire
nō posset. Veneri absoluīt sibi cōdēnat. sensus hic ē. ita uerre;
in causa bona tātū p̄datū: si min⁹ dāni esset fidionem hericne
ueneri addicere uoluisset: qđ nō debebaſ. mire p̄seuerauit ī cā
ut ostenderet calūnā fuisse p̄toris. Quid ipius. Q. cecili⁹ dionis
ipius ciuis cā est ap̄lius bonorifice positū est q̄sī alicui⁹ magni
homini⁹ q̄ tūc in macedonia fuit cōsul scilicet. nā ut opinor cu-
rionis accesserat: sed legis acceptio: qua nō licet ut testimoniu⁹

defensori denuntiet accusator Echelidonis finu . alludit ad
 nomen qd' birūdo quā chelidona grēci uocant ueris id est tēpo
 ris ueris sit amica. Si cōmissum quid esset? Cōmissa dicūtur q
 contra testatoris uolūtate facta aut non facta: ab herede mul
 cta aliqua penaq; plectunt. Ipso uigesimo anno p̄scriptio tē
 poris cognoscit iā primū h̄o peccatū a duob⁹ fratribus in pares
 uolūtate uideri dāno & unā ptis bēditatē & duos fr̄es. At enī
 ad uerē pecunia ista nō uenit. cōiecturē status tentaē ire cōtra
 hortēsiū qui improbos sēpe defendat. Verre calūniatores ap
 ponebat a sūmo ad imū : h̄o est a primis postrema uolatio iure
 dicūt dedisse tollit cōiectura; causa; querit: & quis uolatio p
 sona ueniat nūc a cōsequētibus. S; cū ob tua decreta. collectio
 centū cohortes fugitiuorū fuissent propter athenionē dicit qui
 dux fugitiuorū p̄ siciliam fuit: sed tua manu numeratum difi
 nitue. Nā si banc defensione; probabitis admittitis accipitis
 nō accepit ipse: sed nō accepit ipse licet. Tollatis. pro eo qd' est
 iā tollite ad. Q. Muti īnocētiam referat. Q. Mutius asiā singu
 lariter rexeratadeo ut dies festus a grēcis in honorē ei⁹ cōstitue
 retur q̄ diceret mutia. Missos faciamus. dimittam⁹ a nobis de
 pūtia eoꝝ q̄ opa nō utāt. rationē reddēdā nobis arbitremur.
 accusari nos posse credamus: ut eos ī contione & honori et lu
 cro sūt. Ut aste uexilla falere corone ciuice. itē anuli aurei īge
 nuitatis signa & liberationis a cura inuicte publicarum iudicia
 dāt p̄tores. si tū h̄ec a quopiā uestrū petita sint cui nemo inter
 cedere possit in pūntia scil. nā romē appellari tribuni possūt
 cōtra omnē potestatē. L. octauius. uerbi gratia hūc dicit q̄ nūc
 in numero iudicū sed; s̄tiliterq; laudat ut p̄tore solet ī uerba li
 tis iure cōposito. L. octauius balb⁹ iudex esto & cētera. h̄ec sūt
 exēpla uerborū q̄ uerba iudicū dare fingit p̄tore iprobū. Iuris
 & officij. ius ad doctrinā p̄tinet. officiū ad uirtutē. L. octauius
 balbus iudex esto. iudicio suo fungaſ balbus in seruiliū. si cō
 stat fūdū capenatē. p. seruiliū eē: nec restituereſ catulo cuius nō
 & momēto omne; ē iud. p̄sentest eē: quoꝝ noībus utiſ ad exē
 plum iudex esto: si nō restitueretur fundus hoc significat. co
 gere ut restituat: aut condemnare reum quem non oporteat;
 q̄ de fundo exemplum dederat: subiecit clausulam etiam de

cōdemnatione si non accipit qđ te debere dicis accuses: si patiē
ducas. sensus hic est si nō accepit credi: qđ se debere debtor di
cit. accusetur. si patitur: condēnetur idem sol dici iussit: uel reū
fieri & accusari eum qui petitor esset: uel etiam damnari. Meli⁹
autē duci iussit in uincula u' in carcerem. intelligimus duci ius
sit damnauit: qui ciues. R. erāt subaudituri addeban⁹: si singu
li essent subauditur rei. Tum si eorū legibus dari oportet subaudi
tur: iudicia qui sicuti. subaudit⁹: erant iudices si ciues. R. essent
subaudit⁹ rei. sic Terentius. hic in noxa est. hic ad defendēdam
causā adeſt. cū ille ē. hic p̄sto ē. tradūt opas mutuas. Veꝝ ut to
tū gen⁹ cōplete amini iudicioꝝ prius iura siculoꝝ. explanatiōe;
subiecit obscurę rei. Domi certet apud ciues suos: suis legibus si
culis & enim apud ueteres nō romano tantū iure: sed & suę cu
iusque ciuitatis legibus agebatur. Ex. P. Rupili⁹ decreto. hic ē
P. Rupilius qui quōdā ex publicano dictus consul postea. x.
legatorū sentētia leges sicutilis cōſcripsisse. Cum alterne ciuita
tes reiecte sunt. Apparet ex hoc dicto primū p̄toris ac rei ciui
catem ad iudicādu; nō proponis. Postremo iri ad aliā quālib;
utriusq; facta rei ejectione qđ ciuis. r. deest ut sit in eo qđ ciuis ro
manus. ex ciuium romanorū cōuentu. ex iis ciuitatib⁹ ad quas
ciues. r. conuenire solent agendę suę: aut publicę rei causa. An
te iudicem quē cōmodum erat uetus te posuit pro eo quē uole
bat. sic Terentius amat. dabitur a me argentū dum erit cōmo
dum. nā meretrici dare quando est commodū: sed est positū
pro eo qđ diu libuerit. Si quid perperam iudicarie senatus. multi
subdinguinēt & separatim addūt senatus ut quasi per interro
gationem ostendat ne senatui quidem cuiusquam ciuitatis in
potestate fuisse iudicare qđ senserat: nisi cū nibil itererat isti⁹:
nisi cum cui iussu ederet non babebat. stragule uestis. Stragu
la uestis est pictura insanias noue: sed propter.

Chic est pars. Q. A. pediani cura & diligentia pogij florētini
uiri litteratissimi reperta in monasterio sancti galli prope con
stantiā. xx. millib⁹ passuu;: & ab ipsius pogij exemplarib⁹ a me
A. Iu. transcripta. ac Venetiis p̄ Iohāne; de Colonia sociūq;
eius Iohānem Manthen de Gerretzem impressa.